

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zentne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno napre plačan	K 300—	celoletno	K 480—
polletno	150—	polletno	240—
3 mesečno	75—	3 mesečno	120—
1	25—		40—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in zadostno frankovano.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K

Poštšina plačana v gotovini.

Dr. J. Oblak:

Poglavje o narodnem idealizmu.

»Pri nas nimamo pojma, ki je povsod drugod po svetu glavni pojem: to je pojem domovine, očetnjave, otačbine, očišene, ali kakor se že ta človeku najsvetejša in najljubša stvar v različnih krajih sveta različno imenuje. Pri nas domovina, očetnjava, otačbina, očišena umira — in to je naše največje gorje. Ta zavest bo tudi vzrok, da bomo stari tako težko umirali!«

Dr. Ivan Tavčar: »V Beogradu«.

Vsaj meni se zdijo najlepši ti stavki, ki jih je kdaj napisal naš starosta dr. Ivan Tavčar kot politik in človek, in recimo tudi kot slovenski. Besede, ki nam posvetijo globoko v notranjost moža, ki nam je razkril s tem vso svojo globoko domovinsko ljubezen. Segle so mi v dno duše in nikdar jih ne pozabim.

Pečat najgršega materializma je pritisnjen dobi po naši osvoboditvi, ki je sledila dobi našega hlapčevstva in suženjstva po zelo kratkih dnevih specifično slovenskega navdušenja ob tednih, da, dnevi prevrata. Kakor v zasmeh oni Kreskovi oporoki »izkrvavelemu narodu«...

Z žalostjo moramo opaziti, da je imel dr. Tavčar prav, ko je govoril tako o priliki, ko je šlo, da se združijo stranke za ustavo in za dinstveno državo, in z žalostjo moramo konstatirati, da veljajo te besede za vse prilike po tistih kratkih dnevih prevrata. Narodni idealizem gine, oni idealizem, ki nas je držal po koncu skozi dolgo dobo robstva do dneva, ko nam je napočila zlata svoboda.

Človek se nehoti vpraša: »Ali so narodni ideali res le za sužnje in hlapce? Ali živimo lahko specijelno mi Slovenci zdaj brez idealov, ki smo jih gojili vse doslej?«

Če se spomnim na tiste čase, ko je še žvižgal bič po suženjskih hrbtih! A vendar nas je dvigala ljubezen do naroda in jezika! Tedaj smo tekmovali v zasebnih družbah, pred vsem pa politične stranke ob vsaki priliki med seboj ter polagali na tehnično pred volitvi to, kar je kdo storil in dosegel v narodnostnem oziru za slovenski narod. Tudi pri občinskih volitvah... Spominjam se, kako so nas vabili na volišče volilni plakati s trobojnico v znamenju narodnostne ideje, ki smo jo stavili nad vse drugo.

Zdaj pa pogledajmo samo na zadnji čas. Skoro, da se ni popolnoma pozabilo, da stojimo na volišču v znamenju narodnostne ideje kot Slovenci, kot Jugoslovenci. Cestni valjar, blato, elektrika, vodovod, — to so bile devize, to so bila gesla, pod katerimi se je spravljalo volilce k volilnim skrinjicam. Da bi pa bila katera od strank kazala na to, da je reprezentirala narodnostne ideje, se sklicevala na to, kaj je storila za vse one — tam preko, ki so še živi odtrgani del našega telesa, kaj misli vse storiti za one tam preko Julijskih planin in tam preko Karavank, — v tem znamenju ni vabil nikdo, ali pa ni imel kdo kaj pokazati. Delamo tako, kakor da je vsem zasvetilo solnce svobode, kakor da smo odrešeni vsi do zadnjega Jugoslovenci in se pripravamo za — avtonomijo. Zdi se mi, kakor da smo pozabili, da je Ljubljana danes obmejno mesto in da leži kakor gorističe sredi med Celovcem, Trstom in Gorico, oziroma da naj bi vsaj bilo središče, na katero gledajo vsi oni tam preko kakor na zlato svojo majko in — rešiteljico.

Imam občutek, da se vede Ljubljana včasih tako, kakor da ni središče narodnega gibanja, da postaja vedno bolj le trgovsko mesto in nič drugega kot trgovsko središče, kjer se šopiri posebno ona posebna vrsta »trgovcev«, ki jih je rodila vojna. In tako smo prišli tako daleč, da je danes pravzaprav edino zastopstvo narodne ideje še nekaj obrambnih društev in da so politične stranke pozabile na to, kar nam je bilo še pred kratkim najsvetejše in najvišje, nas otelo pogina, nam prinese vsaj delno osvobodjenje.

Ali res ne potrebujemo več narodnih idealov v očišled 800.000 neodrešenim bratom tam preko Julijskih Alp in grebenov Karavank? Bolj kot kdaj prej nam je gojiti tisto idejo, katere uresničenje še davno nismo doživeli, — kajti pri vsej naši svobodi, katero srečno uživamo, še ni bilo nikdar take nevarnosti za naš narod, za one, ki so ostali pod tujim jarmom, da jih izgubimo za vedno. Dobili smo sicer del Kranjske in del Štajerske, a zato so ostali neodrešeni v stokrat slabšem položaju v narodnem oziru, kakor smo bili mi vsi skupaj sploh kdaj pod rajno mačeho Avstrijo, — kajti to, kar se že zdaj počne v Italiji in na Koroškem, da se docela zatire naš živeli in naš jezik, tega nemara ni delala rajna Avstrija tudi v najhujših časih našega preganjanja.

In ta Ljubljana, ki je še danes geografski centum našega ozemlja, naj bi ne bila še nadalje več to tudi idejno, — to, — kar je bila od onega trenutka, ko se je naš narod začel zavedati in gibati? — — — Večkrat premišlujem, zakaj se našim sovražnikom v naši sredi in tujcem tako dobro godi med nami... Oni tam preko pa zdihujejo preganjani z ognjem in mečem, zapuščeni in — razočarani.

In vendar naše ljudstvo hoče idealov! S tem bodo morale računati vse naše stranke in njih voditelji, — ljudstvo hoče nekaj, kar ga dviga iz vsakdanjega močvirja naših strankarskih bojev, in bo obratno enkrat z vsako stranko, ki bi zanemarjala tisto, kar nam je bilo od nekdanj svetlo in česar potrebuje zdaj in v prihodnosti bolj kot kdaj prej.

Da to ni prazna fraza, mi dokazujejo vsi shodi, ki so se vršili ali v znak protesta ali pa v znak osvobodilne akcije v prid neodrešenih bratov. Takih shodov, kakor jih je priredil »Gospodarski Zvon«, ni premogla prav nobena stranka v Ljubljani. Ljudstvo se oklepa instinktivno danes obrambnih društev z vso ljubeznijo in tega se morajo zavedati tudi oficijelni voditelji vseh naših strank.

Tudi na Koroškem se je agitiralo v znamenju materializma od naše strani vse preveč. Vse preveč so se poudarjale materialistične koristi, ki naj ima narod od Jugoslavije, in vse premalo se je polagalo poudarka na idealni moment. Jaz pa sem videl, kako je v tem ubogem koroškem ljudstvu vzkipelo, kako se je posvetilo v oči naroda, kadar si govoril o ljubezni do domovine, do matere in jezika in njeni lepoti...

In smelo trdim, kar je glasovalo koroškega ljudstva z nami, je volilo iz čistega narodnega idealizma, ne radi moke, masti in drugih takih dobrot. Tudi Nemci — svoje... So podkupovali naše ljudi oziroma omahovalce, — saj ni bilo čuda, ker se je vedno poudarjalo od naše strani le materijelno stran... Delali pa so pred vsem z idejo ljubezni do rodne zemlje, izločili so sicer nacionalni moment, a poudarjali nedeljeno koroško domovino kot tak, kjer naj je Slovenec in Nemec

složen in enakopraven brat v ljubezni do skupne domovine. Po plebiscitu so seveda na to pozabili... — Pred sabo imam nemški agitacijski listek...

„Grün ist der Schein, der die Heimat erhält, Grün ist die Saat auf dem keimenden Feld! Grün sind die Wälder, grün ist die Flur, Grün ist die Farbe der Götternatur! Ihr Kärntner Brüder! Die Herzen erglühn: Rettet die Heimat, wählt grün, wählt grün!“

Takih pristranih in srčnih strun se pri nas ni ubiralo... Vse prezgodaj po prevratu nas je že tedaj objel materializem s svojimi ledenimi rokami — nas, ki smo — »sme iz krvavelega naroda in ki bi morali misliti le eno: Kako bomo združeni

vse svoje moči, vse svoje zmožnosti, vso svojo ljubezen in srce posvečali naši jugoslovanski državi... Zato pa se danes tako dobro godi našim sovražnikom v naši sredi, oni tam preko pa zdihujejo za puščeni in — razočarani.

Sram nas mora biti pred Poljaki in Italijani, pri katerih slavi danes narodnostna ideja triumfe, dasi so v dosti boljšem položaju, kot mi Jugoslovanci: Slovenci in Hrvati s Srbi vred!

Te žalostne misli so se mi porajale, ko so stopali zadnjič na volišče naši ljudje... V znamenju cestnega valjarja in cestnega — blata...

Nikogar bi bolj ne veselilo kakor mene, da sem se v tem ali onem oziru zmotil in prečno videl.

Odgovor in obtožba.

Prejel sem tole pismo:

Dragi prijatelj! Oprostite, da se obračam na Vas, toda v mojem sedanjem položaju se ne morem spomniti nobenega bolj zanesljivega naslova, ker ste mi rekli, da bode po vojni gotovo v Ljubljani, drugi pa so se razkropili bogve kam po svetu. Ali se še spominjate, kako sva se sestala na ljubljanskem gradu? To je bilo menda o binkošti leta 1915. Mene so takrat že drugič prignali iz Istre.

Zaprli so me takoj v začetku vojne, — bil sem takrat doma na počitnicah — odpeljali so me v Ljubljano, iz Ljubljane so me zopet poslali nazaj v Istro pred domačo sodišče; predno je tam prišlo do sodbe, je napovedala Italija vojno in nas so odpeljali zopet na ljubljanski grad. Bilo nam je takrat strašno neprijetno biti skupaj z Italijani, toda nismo si mogli pomagati.

In tam na ljubljanskem gradu je vrgla usoda Vas in gosp. Rasto Pustoslemška v našo družbo. Spoznali smo se takoj. Prebili smo binkošne praznike v tistih zaduhlih grajskih kletih — bilo nas je nad 200 v eni kleti — in potem smo pričakovali odrešenja, kajti vojna med Italijo in Avstrijo je izbruhnila. Mislili smo, da bodo Italijani v par dneh v Ljubljani in nas rešili — toda varali smo se.

Takrat ste se čudili, zakaj ne govorim z navdušenjem o italijanskih zmagah, ki so Italijani pravili o njih — danes to gotovo razumete. (Da, op. pis.) Čez nekaj dni so torej nas naložili v vagone in so nas odpeljali najprej v Linnico in Wagno, potem pa preko Dunaja v Hainburg. Gotovo se še spominjate, kako so nas tam zaprli v smrdljive hleve in kako so nas ponoči naskočile podgane iz donavskega kanala, ki so hotele nas žive požreti. Ker smo se proti njim borili, so hoteli avstrijski vojaki nas postreljati v posteljah, če se more tako imenovati ona nesnažna slama, na kateri smo počivali utrjeni od tridnevne vožnje.

Jaz sem se kmalu nato ločil od Vas, zato se bojim, da ste že pozabili name. Bog ve, kaj ste še prestali na svoji nadaljni poti! Jaz sem bil potrjen in sem prišel na rusko fronto, kjer sem bil vjet. Kaj sem skusil v Rusiji, o tem Vam ne morem obširno poročati. Saj veste, kakšna je bila pot jugoslovanskega legionarja. Končno sem se srečno vrnil v domovino, v našo svobodno Jugoslavijo, o kateri smo mi tako lepo sanjali na ljubljanskem gradu, v Linnici, v Wagni, v Hainburgu in povsod, koder nas je vodila pot.

Zaprosil sem za malo uradniško mesto — kakor veste, sem bil takrat, ko so me zaprli, — jurist, in sedaj bi potreboval protekcije —

ne protekcije v navadnem pomenu besede, ampak potrdila, da sem res vse to prestal, da sem bil v Istri aretiran v začetku vojne zaradi jugoslovanske propagande, da sem bil na ljubljanskem gradu, da sem bil z Vami v raznih internatih itd. Upam, da bo to zadostovalo, da dobim to mesto, za katero sem prosil, in da bom mogel tako mirno delati za našo skupno idejo. Ker ne vem, kje so drugi naši znanci, se obračam na Vas. Tudi je Vaše ime tako znano, da bodo Vašemu potrdilu verjeli. Kako se imate Vi sedaj v naši mladi Jugoslaviji? Kaj delate? In kje so drugi?

Pozdravlja Vas

I. A.

Moj odgovor: Dragi prijatelj! Vaše pismo za služi javnega odgovora. Jaz sicer ne vem, ali pride Vam v roke, zato pa bo prišlo v roke tisočim onih, ki jim je namenjeno. Vašemu pismu sem se v resnici čudil. Sicer se pri nas že dolgo ni dogodilo nič čudnega, ker smo že vse različne čudeže doživeli — ampak temu pismu se čudil. Ne vem, ali prebivate v Jugoslaviji, ali na mesecu, ali na kaki zvezdi — čudim se in v svojem začudenju Vam nisem mogel niti takoj odgovoriti. Vaše pismo namreč ni prvo te vrste, kar sem jih prejel. Nekaj časa sem odgovarjal svojim znancom — potem sem se naveličal.

Neki prijatelj mi je pisal pred par leti s Krke jako lepo pismo, v katerem je dokazal, da »niti ena za sluga ni bila poplačana, niti ena krivica maščevana.« Poslal sem tisto lepo pismo v neki ljubljanski dnevnik, ki pa ga ni priobčil, češ, da ga predolgo. Meni je danes žal, da ga nimam vsaj v prepisu, ker je bilo tako lepo in resnično.

Kaj sem mogel odgovarjati na taka pisma? Saj smo vsi čutili, kako je z nami. In mi nismo hoteli stopiti pred izčrpano, komaj osvobodeno domovino z zahtevami, češ, trpeli smo zate, plačaj, kar nam gre! To bi bilo gnusno: vedeli smo, da so drugi zanj trpeli in žrtvovali še več: dali so svoje imetje in življenje.

V Ljubljani smo osnovali društvo političnih preganjancev, ker je vlada izdala neke formularje, da smo nanje zapisali, koliko odškodnine zahtevamo. Tisto odškodnino naj bi namreč plačala Avstrija. Napisali smo torej — tisti formularji so nekam izginili — in konec. Potem smo mislili, da bodo najbrže dali ljudem, ki so se za državo žrtvovali, kaka primerna mesta, oz. da bodo vsaj ti ljudje imeli prednost pred onimi, ki niso storili ničesar. Toda naše zborovanje se je vršilo že veliko prepozno, kajti vsa mesta so bila že zasedena in »politična preganjanost« se ni več vpošte-

vala. Da, zgodilo se je celo, da se je prezirala in — očitala.

Meni je bilo takrat jako čudno pri srcu in — oprostite — spomnil sem se z radostjo onih dni, ko smo sedeli na naših trdih posteljah, ob dani od podgan, in smo sanjali o — Jugoslaviji. Tisti sen je bil lep — dragi moj — to pa, kar smo videli okoli sebe, ni bilo več lepo. —

Pa kaj bi Vam pisal o tem? Neki francoski filozof je napisal resnične besede: »Od revolucije imajo največ koristi oni, ki so zanjo najmanj storili.« To Vam pove vse. Spominjam se prav dobro onega večera pred šestimi leti, ko sva se sešla na ljubljanskem gradu. Bilo je na binkošni petek in Ljubljana se je pripravljala k prazniku. Naša klet... Čemu govoriti o tem? Na letošnjem jurjevanju sem se spomnil na vse to. Pred gradom stoji spomenik, ki so ga bili menda postavili na čast cesarju — ne bi bilo napačno, če bi ga sedaj posvetili spominu onih, ki so ob času svetovne vojne polnili grajske kleti...

Spominjam se tudi naših dni v Linnici in v Wagni in v Hainburgu. Lakota, nesnaga, podgane, surovost, — res, težka je bila pot — a bila je pot navzgor! Kako pa je sedaj? Vsak idiot in falot, vsak lopov in trost se lahko norčuje iz ideje, za katero smo mi trpeli. In mi moramo vse to mirno gledati. Razpasla se je svojat po domovini in vsi tisti, ki so šli svojo pot za osvobodjenje, — so pozabljeni. Ali se še spominjate, ko smo stopali mimo »Katoliške tiskarne« ob mesarskem mostu? Tam je stal »Slovenec« urednik. Mi smo stopali po štirje in štirje in ob strani kordon vojakov z »bajonet auf«. In on se je smejal. Imel je prav, da se je smejal. Mislim si: vi osli, trpite za svoje prepričanje, mi Avstrijanci bomo zmagali... In tudi če ne zmagamo...

Mi smo si takrat mislili: Čas kaj, ne boš se smejal dolgo — prišel bo naš dan... Res je prišel naš dan, a ne za nas, ampak za »Slovenec« redakterja, ki je nas zasmejoval v senci avstrijskih bajonetov — in se danes zopet smeje, kajti lopov s svojo avstrijsko dušo razbija to, kar smo mi v trpljenju zidali.

Toda, rekli boste, kaj meni vsi ti spomini, kaj meni vse te pritožbe, jaz sem Vas prosil za priporočilo in potrdilo, da smo itd. Da, in ravno to — se bojim — Vam ne bo nič pomagalo. Bolje je, da zatajite svojo preteklost, če Vam je mogoče — in da poiščete drugo pot, po kateri pridete do službe. Jaz bi Vam eno svetoval: V Ljubljani — pravijo — je neka klet: pojdite tja in zabavljajte tam čez državo, čez Srbe, čez državno himno, govorite cinčno o vsem, kar je ljudem na svetu svetega in dobite gotovo državno službo, mogoče mesto vsučiliškega tajnika — zdi se mi, da je to osmi činovni razred — in boste preskrbljeni.

Pa Vi v svoji neumni idealnosti ali pošteni značajnosti tega ne boste storili — zato bi Vam svetoval: stopite med avtonomiste — zbirajo se istotam — in boste kmalu dobili ugledno mesto. Skušajte pozabiti na vse to, o čemer smo sanjali tam po tistih strašnih zaporih. To so bili ideali, dragi moj. In zdi se mi, da ne bo dolgo, ko pojdemo za tisto svojo idejo še enkrat skozi vse one kraje in bo treba drugič vzeti križ na svoje rame.

Jaz pojdem rad, ako bom vedel tako — kot sem prvič — da iz tega pride drugo naše odrešenje. Pa Vi ste bili bolj odločen revolucionar in ste bili mnenja, da so

oni, ki imajo prav, vedno v manjšini, in da je treba za velike ideje žrtve. Žrtve — dragi moj — da, ko bi bili mi povedali takoj, kar smo vedeli — a danes so nas izdajali prekricali in mi smo zopet v manjšini. S tem se ni rečeno, da nimamo prav. Prav! Imeli smo prav med vojno in imamo prav sedaj. O tem ni dvoma.

Samo eno je resnično, da namreč Vam moje potrdilo ne bo pomagalo in da se zelo motite, če mislite, da so v Jugoslaviji koga nagradili za to, ker je trpel. Pa mi tega niti ne zahtevamo, ko bi se le po nji ne pasli oni, ki niso storili ničesar in ki sedaj delajo proti nji. Jaz bi Vam mogel iz svojega bivanja v Jugoslaviji povedati lepe stvari. Pa temu ni ona kriva — ampak oni, ki žro iz zakladov, ki so jih drugi postavili s svojimi žrtvami.

Vprašate, kako se imam. Hvala lepa za vprašanje. Dobro. Sem sploten in sem tako srečen, da smem učiti deca in jo vzgajati v tisti veliki misli, ki je nas osrečevala v dneh našega trpljenja in bo osrečila tudi naš narod, ko bo zmagal nad svojimi notranjimi sovražniki tako, kakor je zmagal nad zunanji.

In kaj delajo drugi? To kakor jaz. Spominjajo se svojih lepih dni — po ječah in zaporih, polnih visokih nad in čakajo, da se troji napajo krvi in da pride njih sodni dan.

Zato ne obupajte, kakor niste z nami vred — obupali ne na ljubljanskem gradu ne drugod! Saj še

veste, kako smo peli našo himno. Malo nas je bilo — a peli smo jo. Čez par let jo je pel ves narod! To je bila naša himna! Duševne ničle pa so se takrat pasle na narodnem telesu. Sedaj se pasejo zopet, kako bi sicer živele! A pride čas! Verujte!

Vem, kako boli vse to. Nizko smo padli. Treba je izdajati odredbe — ne proti nemurjem — ampak proti Jugoslovanom, naj ne žalijo — Jugoslavije. To je žalostno. Ves svet ve, kako je nam ime — mi še ne vemo. To je smešno. Kriza je na vrhuncu — to je naravno, ker smo gazili idejo v blato, namesto da bi jo dvigali. Pljujemo sebi v obraz. To je sramotno.

Zato Vam svetujem — ako ne pridete v Ljubljano in se ne odrečete svoje preteklosti, ker kot Istrijan ne morete biti slovenski avtonomist — da ostanete zvesti Jugoslovanom, pa magari da ste zadnji pisar v kakem uradu. Bolj častno je to, kakor biti »narodni predstavnik«, ki hoče v svoji omejenosti razbiti to, kar so drugi s svojo krvjo sezidali. Kajti pisano je: »in poslednji bodo prvi«.

Ko bo narod klet imena, ki se zdaj svetijo v javnosti — kakor kolne danes one, ki so ga zavajali med vojno, bomo mi mirno spali pod zemljo z zavestjo, da ne bo imel nihče pravice pljunuti na naš grob.

In to je tudi nekaj. Pozdrav!

Dr. Ivan Lah.

Pozdravljeni, bratje Čehi!

Ob priliki poseta praškega pevskega društva »Hlahol«.

Dobro došli, bratje Čehi, najzvestši sinovi matere Slave, odlični zastopniki junaških bojevnikov za ujedinjenje in svobodo češkoslovaškega naroda!

Pozdravljamo vas v beli jugoslovnski Ljubljani, pozdravljamo vas svobodne brate v bratski svobodi, ki smo jo dosegli v skupnem delu in po neveljavljivi zaslugi naše srbske vojske in vaših hrabrih legionarjev. Pozdravljamo vas tudi v imenu naših bratov, ki še niso deležni slovenske svobode, ki pa ostanjejo zvesti našim in vašim idealom.

Pršli ste k nam kot bratje in prijatelji, kot zavezniki in sobojovniki, da pogledamo medsebojno zvestobo za bodočnost, od katere pričakujemo izpolnitev naših narodnih slovenskih idealov. »Zvestoba za zvestobo« ne sme biti samo naše geslo, marveč tudi merilo naše moči za bodočnost. Zato se moramo spoznavati in ceniti, kajti brez ljubezni ni sloge in kjer ni sloge, tam ni bodočnosti.

Skupno smo se bojevali, skupno zmagali in skupno moramo delati tudi v bodoče, da si zagotovimo svojo svobodo, ter zagotovimo svoj gospodarski in politični razvoj. Skupni so naši interesi, skupno mora biti tudi naša dela na severu in na jugu. Na nas je, da preprečimo neprijateljske spletke, ki se poslužujejo naše navidezne razdrojenosti in naših notranjih bojov. En sam pogled na evropski zemljevid nam zadostuje, da se prepričamo o nujni potrebi medsebojne vzajemnosti. Ideja slovanstva ni prazna beseda. Svetovna vojna je bila prva etapa na poti do uresničenja slovenskih idealov. Razvoj zgodovine nam kaže, da je Slovanom določeno vodstvo bodočih dogodkov, ako bodo složni in ako bodo znali spretno izrabljati prilike in odnose.

Motijo se oni, ki menijo, da je vseslovanstvo fantom, s katerim ne sme računati realna politika. To trdijo v tujem duhu orijentirani politiki, ki se vključujejo izkušnjam ne zavedajo poslanstva slovenskih narodov. Kdo je prebudil avstrijske Slovence iz globokega narodnega spanja? To niso bila samo načela francoske revolucije: egalitete, fraternitete, libertete — ampak tudi vzbujajoča »se zavest slovenske skupnosti, katere glasniki so postali Dobrovsky, Jungmann, P. F. Šafárik, Jan Kollár, Ljudevit Gaj in tudi Preradović. Res, ti niso bili pravi politiki, toda njihovo delo je bilo podlaga za praktično uresničenje narodnih idealov posameznih slovenskih narodov. Počasi, toda zanesljivo se je udeleževala slovenska misel. Po zmagoslavju balkanskih vojnah so avstrijski Slovani, predvsem Čehi in Jugoslovani, vedno višje dvigali glave in se pripravljali na odločilni boj. Kako vse drugače bi bile za nas posledice uničenja nemško-madžarskega imperijalizma, da so slovenski narodi dosledno in praktično izvajali smernice slov. vzajemnosti, katere začetniki in bojevniki so bili ravno bratje Čehi! In končno — ali ni bila ideja slovenske vzajemnosti ona odločilna sila, ki je zadala habsburski monarhiji usodopadni udarec? 13. aprila 1918. je najlepši in najvažnejši trenutek pred osvoboditvijo avstrijskih Slovanov.

Za Slovence — predvsem za Jugoslovence in Čehoslovake — je predpogoj lepe bodočnosti, medsebojni sporazum in sloga. Vsaka druga politika pa naj bo še tako realna, ne more računati s pravim uspehom. Neslovenski narodi bodo le toliko časa naši zavezniki in morda celo »prijatelji«, dokler nas bodo posredno ali neposredno potrebovali. Ko pa bo slo za njihove interese, bomo mi prvi, ki bomo trpeli na posledicah nepravilnega političnega prijateljstva. V odločilnem trenutku preneha vsaka nenaravna zveza. Dogodki najnovejše zgodovine dokazujejo resničnost te trditve.

Češkoslovaško - jugoslovnska zveza je temelj nove slovenske bodočnosti. Naše bratsko razmerje se zrcali jasno v mali antanti, ki vsebuje vključitve tretjemu neslovenskemu kontrahentu idejo slovanstva v Srednji Evropi. Mala antanta je protitež sklepom mirovne konference, na kateri ni bilo velike slovenske sile, ki bi zagotovila malim osvobojenim slovenskim narodom njihove pravice. Čehoslovaki in Jugoslovani tvorimo jedro velike slovenske zveze od Severnega pa do Egejskega morja. Zato je naša dolžnost, da s smotrenim skupnim delom pripravljamo slovanstvu pot do končne zmage. Kolikor tesnejša, iskrenjejša in vsled tega močnejša bo naša zveza, tem bližje bomo cilju, ki nam ga je postavila zgodovina. Naše delo za doseg tega cilja pa je tudi naša rešitev, kajti naši sovražniki se bojijo našega dela, ker vedo, da naše delo ruši njihove protislovenske namene.

Naj nas ne moti noben predsodek pri delu za našo kulturno, gospodarsko in politično vzajemnost. Vi Čehi ste bili in boste še dolgo naši učitelji. Naši sovražniki bi nas radi držali v šahu na gospodarskem polju, ker nam politično vsaj začasno ne morejo škodovati. Oni vedo dobro, da je danes politični napredek vsakega naroda odvisen od njegove gospodarske moči. Največje in najmočnejše države se poslužujejo inozemskih gospodarskih stikov v svojo ojačanje svoje politične moči. Tudi mi moramo skrbeti za intimitno medsebojno gospodarsko odnosa, ki bodo najtrdnješa podlaga za našo politično konsolidacijo in za naš ugled v političnem svetu. Češkoslovaška industrija in naše poljedelstvo sta velika zaklada, iz katerih lahko črpamo dovolj moči za naš obstoj in našo gospodarsko neodvisnost, ki je pogoj za politični napredek vsake moderne države.

Naša politična zveza mora postati del narodnega življenja, se mora popularizirati potom medsebojnih posevov, kulturnih prireditvev in tesnih gospodarskih odnošajev. Na to pot se krenili vi, ki prihajate danes v našo sredo. Pozdravljamo vas, z odprtimi rokami in s srcem, prekipeljavim iskrenih bratskih čustev.

Pršli ste k nam v zgodovinskih trenutku, ko je dobila naša domovina po volji ogromne večine našega naroda svojo jugoslovnsko ustavo, ki je jamstvo narodnega in državnega edinstva, z vami, bratje, hočemo delati naprej za našo skupno bodočnost, za bodočnost slovanstva in vsega človeštva. V tej misli vas pozdravljamo in vam kličemo: Dobro došli! Iv. P.-i.

sama pa se za volitve ni dovolj brigala. Tako se je posrečilo socialnim demokratom doseči take uspehe, kakor jih sami niso pričakovali.

— **Komisar v Mariboru?** Iz Maribora poročajo: Ker do danes še ni prišlo med posameznimi strankami, ki so se udeležile volitev v Mariboru, do zadnjega kompromisa, se v tukajšnjih političnih krogih trdi, da ostane na svojem mestu vladni komisar in da bo prišlo do novih volitev.

— **Klerikalna surovost.** Dne 1. maja po prvi naši je priredila SKS v Pilštajnu shod. Na tem shodu so pokazali klerikalci v vsej nagoti svoje poštono delo za vero, kulturo, oliko in dobrobit naroda. Med časom, ko so bili sami kmetje v cerkvi, so se zbirali zunaj cerkve klerikalci in delali načrt, kako bodo napadli naše ljudi. Takoj po otvoritvi shoda ob začetku govora Ureka je z živinskim tuljenjem naskočila klerikalna družba, obstoječa iz približno 20 moških in 25 žensk pod vodstvom župnikove sestre Tereze Rauterjeve, bivšega »grofa« Amona, župana Baha in nekaterih drugih, samostojne kmetске zborovalce. Metali so na zborovalce kamenje, bili jih po glavah in zmerjali. Shod se je moral za približno četrt ure prekiniti in se je nadaljeval še le potem, ko so samostojni kmetjski pristasi »izstili« zborovalce. Med shodom so tulili klerikalci od daleč ter tu in tam vrli kak kamen. Po zborovanju je imel poslanec Urek s približno 20 somišljeniki kake tri četrte ure trajajoč razgovor o raznih pritožbah in prošnjah v gostilni Smidovi. Drugi zborovalci so po večini odšli domov. Pač pa so čakali zunaj ves čas vsi klerikalci, nosili v Ferlezevo gostilno kamenje in se pripravljali za napad. Ko so prišli samostojni kmetje na cesto iz gostilne in zapregli vozove, je padlo nad 30 debelih kamnov. Ko so naskočili in hoteli razbiti voz, je potegnil Urek, poleg katerega je bil župan Molan, revolver in ustrelil v tla. Tega so se klerikalni junaki zbalili in jo brzo pobrisali v gostilniško vežo, iz katere so nadaljevali svoj bombardma. Že za odhajajočimi sta padla dva kamna, ki pa sta zadelo v streho trgovca Regvata in potokla lastno klerikalno opeko. Zapeljani in nahujskani fantje in mošje bodo studirali v ječi, kako gospodje, ki »delajo za vero« s tem, da hujskajo k boju, spravljajo ljudi v nesrečo in žive na račun nesloge in zabitosti osleparjenega naroda.

— **Zarota v Zagrebu?** Beograd, 13. maja. »Pravda« poroča iz Zagreba, da je policija izsledila tajno organizacijo omladine, ki si je dala za nalogo, da ubije vse ministre, ki so bili soudeleženi pri izdelavi zakona o »obznanici«, osebno pa notranjega ministra Draškovića. Dognalo se je, da so v zaroti zapleteni v prvi vrsti dijak. Pri hišnih preiskavah je našla policija baje tri bombe, mnogo revolverjev in pušk ter številno municijo. Preiskava se z vso energijo nadaljuje.

— **Ureditve agrarnih odnošajev v Bosni.** Beograd, 13. maja. Dopoldne je izšla naredba o ureditvi agrarnih odnošajev v Bosni in sicer v sporazumu z muslimani.

— **Iz parlamenta.** Na seji demokratskega kluba dne 13. t. m. so izrazili prisoični člani svoje veselje, da je bilo včeraj vprašanje konstituantne tako sijajno rešeno. Danes se je vršila seja verifikacijskega odseka. Večina članov je sklenila, da se Jančeka ne more smatrati za narodnega poslanca, ker ni naš državljani in ker se ne živi deset let v naši državi.

— **Sedeži novih sumarskih direkcij v naši državi.** Beograd, 13. maja. V ministrstvu šum in rud so se določili kot sedeži novih sumarskih direkcij sledeči kraji: Paraćin, Čačak, Skopje, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Vinkovci, Sušak, Ljubljana in Apatin.

— **Obtožba proti izdajcem.** Državno pravništvo je vložilo obtožbo proti upokojenemu vseničskemu profesorju dr. Šušljaku, Milanu Galoviću, dr. Vilarju in dr., ker so se pregrešili proti oblasti in domovini s tem, da so leta 1919. in 1920. bili v bodisi nepotrebni, bodisi potrebni zvezi z zastopniki takozvanega hrvatskega komiteja na Dunaju in Budimpešti, s Frankom, Sachsom, Gagliardijem in drugimi veleizdajniki.

— **Radičeva republika.** »Zvonoc«, sarajevsko glasilo socialno demokratske stranke piše: Car hrvatske seljačke republikanske stranke Stjepan Radič je sklenil za 16. t. m. veliko narodno skupščino, na kateri naj bi se proglasila samostojna hrvatska republika. Po programu, ki ga je objavil Radič za to skupščino, naj bi se končala ta skupščina kakor vse njegove dosedanje t. I. z malim krikom in pozdravi »Hvaljen Isus« in »Živela republika«! Vlada tega ne veruje, ter je prepovedala to skupščino, da zabrani vse protidržavne agitacije. List pravi končno: Na podlagi dokumenta, ki je v naši lasti, trdimo, da je čas za proglasitev samostojne republike neugodno izbran. To bi se bilo moralo zgoditi ob priliki prihoda Karla Habsburškega na Madžarsko.

— **Hrvatska politika v hrvatski luči.** Juraj Demetrovič, poslanec in poverjenik, piše v »Jugoslovnskih Njivci«: Resnica je, da je prava in istinska demokracija in nepotvorbena jugoslovenstvo, ki obstoja v polnem edinstvu našega naroda in naše narodne države, edino zastopana v demokratični stranki. Hrvatske trpe na popolni apolitičnosti svojih politikov. Politika je umetnost ali spretnost operiranja z realnimi činjenicami. Treba je spoznati realne činjenice in po njih vrvati svoje delovanje, imajoč konkreten cilj pred očmi. Politika je torej najbolj realna

stvar in se mora gibati le po terenu realnosti. Toda hrvatski del našega naroda vodijo danes ljudje, ki so daleč od tega pojmovanja politike in takšni so tudi predstavniki Hrvatske, kakor se nazivljajo sami, se danes. Hrvatske so v politiki romantiki, in zato je »čista« hrvatska politika bila in ostane sterilna (jalova). To žalostno konstatacijo potrjuje vsa pravaška epoha v hrvatski politiki in tudi današnje razpravljanje o ustavi. Romantičarsko pravaštvo ni bilo nevarno niti madžarskemu satrapskemu režimu, niti Avstro - Ogrski. Šele hrvatski - srpska koalicijska, osnovana pod vplivom češkega realizma in Masaryka, je dovela hrvatsko narodno politiko na polje realnosti. Ona je stvarno rušila in podkopavala ne le unijo z Madžarsko, nego tudi samo Avstro - Ogrsko. Tega nekateri Hrvatske niso razumeli, in zato so frankovci, starčevčenci in radičevci zmerjali hrv. srp. koalicijske »izdajnike«, »prodajce« i. p. Tako psujejo tudi danes hrv. demokrate, češ da služijo srbski politiki, da so izdajniki Hrvatske le za to, da so dobili mandate, visoke službe i. dr. Demokrati se bore za popolno notranje edinstvo, za edinstvo vsebine, a ne za fiktivno, samo v državnem imenu izraženo, a za to vendar formalno in lažno »edinstvo«. Po dovršenem politič. edinstvu se bo treba takoj energično lotiti socialno - ekonomskih reform, potem izgine tudi anarhonična in sterilna »čista« hrvatska politika na korist pozitivne jugoslov. politike.

— **Politični pomen češkoslovaško-romunske vojaške zveze.** »Gazette de Prague« piše, da je češkoslovaško-romunski dogovor za češkoslovaško politiko le logična posledica pogajanj med dr. Benešem in Take Joneskom. Novi dogovor znači začetek ozkega sodelovanja Češkoslovaške in Rumunije z Jugoslavijo v Srednji Evropi, kjer bodo ta tri države igrale glavno vlogo. Za Češkoslovaško ima še to preteklost, da jo osvoboda od gospodarske odvisnosti s strani Nemčije, Rumunija je obdana od Slovanov. Krivo bi bilo sklepati, da je za Rumunijo škodljivo, ako sklepa zveze s slovenskimi državami. Položaj Rumunije zahteva, da živi v sporazumu s svojimi slovenskimi sosedi. Druga važna posledica tega dogovora je, da izključuje v bodočnosti zvezo Rumunije s kako Češkoslovaški sovražno državo. S političnega stališča pa pomeni dogovor propast madžarskega irendentizma.

— **Sigurnost državne politike.** »Ričec« piše med drugim: Jasen in stalen kurz državne politike daje državi posebno moč in se sme spremiti le tedaj, ako se razmere popolnoma spreminijo. Nestalna politika z improviziranimi kurzi državi veliko več škoduje nego koristi. Take improvizacije so lahko včasih v strankarskem, toda nikdar v državnem interesu. Moč državne politike kabineta g. Pašića za dobo od volitev do sprejema ustave je v tem, da je ta kabinet predložil javne osnove za ustavo in da je dal popolno svobodo tudi najekstremnejšim skupinam, da predložijo svoje osnove v konstituantni in izven nje. Ni vsak za to, da vodi državno politiko, najmanj pa oni, ki se udajo osebnim in časopisnim impresijam. Kdor ne razume, kaj pomeni za našo bodočnost in za naš narodni in državni razvoj, kaj pomeni za našo našo moč v tujem svetu sprejete ustave, ta naj obesi svojo politično torbo na klin. To moramo odprto povedati vsem onim našim ljudem in vsemu onemu časopisju, ki širi tatarske vesti o dogodkih na Hrvatskem, kakor da je država na robu propada. — To naj si zapomni predvsem naše klerikalno časopisje, ki z vidnim veseljem pričbuje vsako malenkost iz spora separatističnih elementov, katerim sta narod in država zadnja stvar.

— **Čehoslovaki in jugoslovnsko-francoski odnosa.** »Češkoslovaška Republika« priobčuje izvlečke iz jugoslovnskega časopisa, ki je te dni pisalo o francosko - jugoslovnskih odnošajih. List omenja zlasti protijugoslovnsko politiko Francije na podlagi Tardijeve knjige »La Paix« in zaključuje svoje besede z izvajanjem beogradske »Trihune«.

— **Angleži in vprašanje Gornje Slezijske.** »Daily Telegraph« piše, da so Poljaki zakrivila težek zločin v Gornji Slezijski. List poroča iz merodajnih angleških krogov, da bo poljska vlada vsled dogodkov v Gornji Slezijski v kratkem demisionirala. Poljaki so nezadovoljni, ker niso dobili Gdanskega in Vilne. V Londonu bodo obžalovali demisijo sedanje poljske vlade, ker je gotovo, da bo prihodnja vlada v Varšavi skrajno šovinistična. Vprašanje razdelitve Gornje Slezijske ni zrelo.

— **Italijansko časopisje o francosko - nemških odnošajih.** Nittijev časopis »Il Paese« piše, da je cilj francoske politike uničenje Nemčije. Italija mora preprečiti polom Nemčije in nikakor ne sme podpirati uničujoče francoske politike. »Stampac« pravi, da bo izvedba sankcij napravila iz Nemčije novo Turčijo, kar bo resno ogrozilo mir in bodočnost Evrope v bližnjih desetletjih. »Resto del Carlino« pa meni, da mora biti Italija hvaležna svojim sinovom, ki so padli v Gornji Slezijski zato, da pomagajo ubogim Nemcem v boju proti poljski premoči.

— **Iz sovjetske Rusije.** Iz Rige poročajo, da ruska sovjetska vlada sili v Sibiriji se nahajajoče vojne vjetnike bivše avstro - ogrske monarhije v boj proti sibirskim vstašem. — Moskova vlada je končno uredila vprašanje sklepanja zakonov. Vsak zakon dobí veljavo še le tri mesece po poroki. V tem času se more vsak rešiti zakonskega jarma.

Iz naše kraljevine.

— Skof Uccellini pri regentu. Skof Uccellini iz Kotora je bil 13. t. m. sprejet od regenta prestolonaslednika v avdijenci. Uccellini je znan bojevnik za narodno edinstvo.

— Novi časopisi. V Velikem Bečkerku je pričel izhajati demokratiški tednik »Sloga«. Ravnotam so ustanovili še drug list pod imenom »Narodni list«.

Pred volilnim dnem v Primorju.

»I padroni qui siamo noi!« Giovanni Menesini se zove oni fašistovski kandidat iz Trstu, ki je Slovenecem pri Sv. Ivanu povedal v obraz, da so Italijani gospodari v Julijski Benečiji. Priklapljeni ozemlje smatrajo za svoj vojni plen, na tem ozemlju smejo početi, kar hočejo. Zato pa terorizirajo ljudstvo po svoji volji, ukazujejo in prepošvedujejo po svoji pameti ter izgnajo jugoslovnske domačine poljubno, kakor se jim zdi. S poučnim kričanjem si utrjujejo že misel, da je celo Postojna italijanska. Fašisti drže svojo oblast in priznanje te oblasti vcepilajo prebivalstvu če ne gre z lepa pa z grda. Postavili so svoje kandidate za italijanski parlament, ustrahovali skoro vse italijanske upornike, na to pa so sli na volilno delo. Glavno svojo moč vporabljajo v Trstu in Istri. Dan na dan beležimo kvalificirane sleparije, omejitve osebne svobode, kršitve volilnega zakona, zlorabo uradne oblasti v politične namene, izsiljevanja, grožnje, rope, požige, uničevanje tuje lastnine, vse v zvezi z volilnim gibanjem fašistov v Istri. I padroni siamo noi! Vrgli so se z vso svojo podivjanostjo na Istro, da bi dosegli volilni rezultat po katerem bi ostali istrski Jugoslovni brez poslanca. Glede Trsta sploh še slišati nečemo, da bi dal rimskemu parlamentu kakega jugoslovnskega zastopnika. To bi bila sramota, pravijo, na kaj takega tržaški Italijan niti misliti ne more. Nekoliko manj divji so na Gorškem. Kričijo in razbijajo tudi tam, ali tako se vidi, kakor da bi se bili fašistovski poglavarji sprijaznili z mislijo, da enega jugoslovnskega poslanca bi pa vendarle morali pustiti v Rim. Kaj pa poroče svet? Nihče ne bo verjel, da je vladala volilna svoboda v Julijski Benečiji, ako ne bo nobenega jugoslovnskega izvoljenca. Ako pa bo izvoljen eden, potem bo to velikanski italijanski triumf: pokazalo se je, da je Julijska Benečija italijanska, da so bile italijanske zahteve po njej povsem opravičene, ker so pa Italijani narod, ki ljubi svobodo in ne pozna zatiranja drugih narodov, so dobili tudi novi jugoslovnski državljani svojega poslanca. Kako lepi in galantni, dobrasrčni in svoj bodoljubni bi bili Italijani v poročilih o volilnem izidu, ki bi jih hitro razširili po francoskih in angleških listih! Doslej pravijo, da je Jugoslovenov v Italiji okoli 5—600 tisoč, po volitvah pa bodo šteli samo oddane glasove in priračunali še ženske in otroke, pa jih bo le malo število, globoko pod resničnost. Z volitenimi številkami bodo potem dalje operirali in zatirali. Plebiscit! V svrhu svojega »plebiscita« so našvali nebrojne krivice že v volilne imenike, pri čemer je politična oblast krepko pomagala, sedaj agitirajo z napetimi revolverji za svoje kandidatne liste, hoteč doseči polno volilno udeležbo z italijanske strani, preprečiti pa jugoslovnsko, kolikor le mogoče, na dan volitve, kdo ve, kaj bo, kaj prinese novega ta dan? Morda kaj posebnega, kaj pristno italijanskega? Rimska vlada je dala strog ukaz, da se ne sme kršiti volilna svoboda in da se mora vsakega kršitelja ostro kaznovati, naj bo kdorkoli. Volilni zakon omogoča popolno tajnost pri volitvah. Vendar pravimo, da se lahko pripeti jutri kaj pristno italijanskega. Rim je daleč, strogi ukazi se sicer lepo čitajo, nad volilnim zakonom pa imajo oblast fašisti. Ali je to res izključeno, da bi se ne izvršilo 15. t. m. kaj pristno italijanskega? Postavili so si svoj cilj in tega hočejo doseči. Ovire do cilja se odstranijo pa naj bodo take ali take...

Jugoslovni so se pripravili na volitve dobro, kolikor sploh je mogoče v sedanjih razmerah. Ako jih zadene pri volitvah »ob popolni volilni svobodi« velika krivica, ki jo pripravljajo Italijani, jih to ne bo potrla. Iz same krivice, ki jo trosijo Italijani za volitve, ne more vzrasti pravica za Jugoslovence. Ti računajo z razmerami, kakor so in vsakemu je jasno početje fašistov. Vse pa gine in mine in tudi fašisti poginejo in minejo, Jugoslovni pa ostanejo na svoji zemlji. Veliko bo italijanskega krika in vika po volitvah, ali ta krik zatre nujna potreba notranje obnove italijanske države.

Politične vesti.

— **Vzroki uspehov socialnih demokratov pri občinskih volitvah na Štajerskem.** Iz Maribora poročajo: Vzroki za uspehe socialne demokracije pri volitvah na Štajerskem ni iskati samo v avstrijskem mišljenju gotovih Nem-

cev in nemaskutarjev, ki so volili to stranko, marveč tudi v tem, da so socialni demokrati poleg SLS edini razvili res organizirano propagando in agitacijo. JDS ni razvila posebne agitacije, ker ni hotela škodovati SKS, ta

Italijani utegnejo doživeti dan, na kateri se bodo še kesali, da so tako barbarsko postopali z Jugoslovenci pri volitvah leta 1921!

Neodrešena domovina.

— Kako volijo jutri v Primorju? Volilec stopi pred volilno komisijo z volilno izkaznico in, če le mogoče, z uradno legitimacijo s svojo sliko. Predsedniku pove svoje ime, na kar dobi uradno kuverto, da vanjo položi svojo glasovnico. Te kuverte so vse enake. Na strani ima kuverta repek. Na ta repek zapiše komisija tekočo številko volilca. Volilec gre s to kuverto v kabino, se notri zapre, in ko ga nihče ne more videti, dene v kuverto glasovnico, ki jo je lahko princel s seboj. Ko je kuverto zalepil, jo izroči predsedniku komisije, ki po navedeni tekoči številki ugotovi, da je to ista kuverta, katero je prej volilcu izročil. Nato održe repek in s tem je izginilo edino znamenje, ki ga je kuverta imela. Kuverte so samo pa vrže v žaro, kjer se po meša z drugimi. Iz tega izhaja: 1. da nihče ne more videti in spoznati, katero glasovnico si del v kuverto; 2. da nihče ne more spoznati ali ugeniti, katera je tvoja kuverta. Vsako znamenje na glasovnici pa napravi glasovnico neveljavno. Volilni zakon ima polno podrobnosti, ki se dajo prav dobro porabiti proti volilecem. Preferenčni glas se zapiše tako, da obsega samo priimek, tako za tržaško listo Slavik, za goriško Wilfan in Stanger. Ako kdo dostavi na primer doktor ali kak drug dodatek, pa je glasovnica neveljavna. V Trstu je municij razposlal izkaznice tudi brez potrebnega pečata. Tako izkaznica je neveljavna. Podrobnosti, na katere treba paziti, je obilo. Fašisti ne zamudijo nobene prilike, da ne bi razveljavili, kjer le mogoče, jugoslovenskih glasovnic. V Istri deluje 45 fašistovskih sekcij.

Ustavotvorna skupščina.

— d Beograd, 13. maja. 30. sejo ustavotvorne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar. Na prošnjo kluba SKS je dobilo 6 njihovih poslancev 10dnevno dopust, da morejo odpotovati na poljedelsko razstavo v Prago. Nato se je naznanila ostavka poslanca Marka Gjurčiča kot predsednika imunitetnega odseka. Minister za pravosodje zahteva, da se izroči sodišču poslanec Očević. Notranji minister predlaga akt bana za Hrvatsko in Slavonijo in zahteva, naj se odloči, ali se ima Radiceveč Janeček še dalje smatrati za poslanca. Če ostane še dalje poslanec, tedaj zahteva, naj se izroči sodišču, ker je kršil kazenski zakon. Stvar se izroči v razpravljanje imunitetnemu odseku. Nato je interpelliral poslanec Milan Lazarevič notranjega in prosvetnega ministra o dogodku, ki se je pri petletni ljubljanski gledališni dne 16. aprila. Ta interpelacija se predloži pristojnemu ministru. Pred prehodom na dnevni red naznani predsednik skupščine, da je opazil, da nekateri časopisi, katerih pa noče imenovati, tendenziozno obveščajo javnost o delu narodne skupščine in pravi, da bo prisiljen izjaviti, da morda že danes ali jutri pošal v javnost popravke, da ljudstvo ne bo napačno informirano. S takimi časopisi se bo postopalo v zmislu zakona. Prometni minister dr. Velizar Janković odgovarja na vprašanje glede železniške proge Kragujevac - Kosovska Mitrovica, da bi ta proga stala okrog 700 milijonov dinarjev. Po njegovem mnenju se mora graditi ta proga iz velikega železniškega posojila, ne pa iz državnega proračuna. Po razpravljanju nekaterih manj važnih vprašanj se je prešlo na dnevni red. Interpelacija, na finančnega ministra o dohodkih državnega posestva Belje v Baranji. Finančni minister dr. Kumanudi izvaja: Zemljiško posestvo Belje ni bilo dano v zakup kmetom, ker so kmetje zahtevali, naj se to posestvo razdeli med njega, ne pa naj se da v najem. Po členu 6. pravilnika o postopanju s posestvi v zmislu določil z ozirom na ogradno reformo, se more razdeliti posestvo takoj tedaj, če se je poprej izvršila razdelitev velikih zasebnih posestev. Ta posestva pa še niso razdeljena. Vendar se je dobrovoljcem od 15. decembra 1920 pa do nanes odstopilo že kakih 70 juter zemlje. Od veleposestva Belje bo pripadla petina Madžarski, nam pa bo pripadlo 90.000 juter zemlje, ki predstavljajo najpopolnejši tip urejenega gospodarstva. Vrednost tega posestva se je leta 1914. cenila na 160 milijonov zlatih kron, kar predstavlja danes vrednost ene milijarde dinarjev. Če bi se to posestvo racionalno obdelovalo, bi neslo vsako leto do 50 milijonov dinarjev. Letos pa pričakujejo od tega posestva samo 6 milijonov dinarjev. Vzrok takemu stanju je slaba uprava. Čeprav nam je grof Bobrinski za aneksijske naprave velike usluge, vendar meni minister, da vseeno ni bilo prav, da je bil imenovan za ravnatelja tega posestva, ker nima dovolj znanja. Od 99 njegovih uradnikov je 81 Madžarov, trije Čehi, en Nemec in samo 14 Srbov in Hrvatov. Večina teh uradnikov ne zna našega jezika in obede leti do danes so delali samo za propad tega posestva.

va. — Poslanec Miletić in drugi so zahtevali od notranjega ministra naj razpiše nove občinske volitve v Srbiji. Minister je pristal na to in izjavil, da se bodo te volitve vršile takoj, ko bo končano delo za ustavo. Seja je bila končana ob 20.20. Prihodnja seja bo v torek ob 16. z dnevnim redom: Začetek specialne debate o načrtu ustave.

Telefonska in brzojavna poročila.

Volilna borba v Primorju.

— Trst, 13. maja. Italijani napenjajo svoje zadnje sile. V Trstu se vrši shod za shodom, zlasti svecani bodo shodi jutri zvečer z razsvetljavo ob morju. Vršijo se italijansko podrobno delo na vseh koncih in krajih mesta. Jugoslovenci se gibljejo in pripravljajo kar le mogoče. »Piccolo« je šel celo h generalu Ameglio, vrhovnemu poveljniku kraljevskih straž, in ga vprašal, kaj misli o volitvah. General je seveda potrdil to, kar je hotel »Piccolo« izvedeti, da mora Trst poslati v Rim samo italijanske zastopnike. Italijanski listi priobčujejo tudi D'Annunzijevo pismo, ki roti Italijane ob Adriji, da morajo voliti italijansko in tako »rešiti Italijo«. »Zmaga mora biti italijanska. Dovoljena so v to svrhu vsa sredstva.« Taka navodila daje D'Annunzio. Pa jih ni treba, ker fašisti že tako izvršujejo vsa sredstva v volilni borbi. Iz Istre prihajajo grozna poročila. Duhov-

nikom, učiteljem, veljavnejšim poselnikom jugoslovenske narodnosti groze fašisti dan in noč, zapirajo jih in ovirajo, da bi šli voliti. Nasilstva vseh vrst, vse mogoče povzročajo uganjajo fašisti. »Goriška Straža« zaključuje svoje premoštrvanje volilnega položaja tako: »Ako vpoštevamo svobodo, s katero nas dan dan obsipljejo, ako vpoštevamo zlasti Istro, kjer vlada strah, ki ni navdajal našega ljudstva niti takrat, ko so divji Turki hrumeli po naših deželah, lahko pričakujemo, da ne bo Istra dobila od vseh 6 mandatov niti enega Slovanca. Ali smemo pričakovati v Trstu kaj več? Vsak up bi bil odveč. Edina dežela, ki moremo v njej pričakovati, da prodremo z nekaterimi poslanci, je Goriška.« List se obrača do ljudstva, da naj gre na volišče do zadnjega moža. Kdor ne gre, je izdajalec našega naroda!

Stavka o Rimu.

— d Rim, 13. maja. Občinska straža, ognjegasci, cestni pometalci in dimnikarji so stopili v stavko. Zahtevajo doklade k plačam in odpust žensk iz občinske službe.

Plebiscit za Nemčijo na Štajerskem.

— d Gradec, 14. maja. Štajerski deželni zbor se zopet sestane dne 24. t. m., da še enkrat zavzame stališče o predlogu glede ljudskega

glasovanja za priključitev k Nemčiji, katerega je sprejel deželni zbor v svojem zadnjem zasedanju.

Čegava bo Zgornja Šlezija?

— d London, 12. maja. Z ozirom na francoske vesti, po katerih je baje medzavezniška komisija obljubila gornje-šlezjsko industrijsko ozemlje Poljski, doznava Reuterjev urad, da je naloga medzavezniške komisije na Poljskem samo poročati vrhovnemu svetu in naznačiti svoje nazore in nasvete, končno veljavna odločitev pa pripada samo vrhovnemu svetu. Prihodnja seja vrhovnega sveta še ni določena. Ker je zadeva ultimata Nemčiji rešena,

ni potrebno, da bi se zavezniški ministrski predsedniki takoj sestali. Kaj bo ukrenila reparacijska komisija, se še ne ve, ker bo počakala, kako bodo izpolnjevali Nemci svoje obveznosti.

— d Pariz, 13. maja. Poslanjska konferenca je vzela na znanje zadnje vesti iz Gornje Šlezije, kakor tudi poročila nemške delegacije, nakar se je bavila z različnimi vprašanji izvedbe mirovne pogodbe. Marshal Foch je prisostvoval seji.

Nova nemška vlada pred parlamentom.

— d Berlin, 13. maja. Pri večerajšnji seji državnega zbora se je državni kancelar dr. Wirth predstavil parlamentu s kratkim nagovorom, v katerem je poudarjal, da vlada še ne more predložiti nobenega programa, da pa bo vodila politiko, ki bo stremila za tem, da se ugodni ultimatu in da se nemške obljube izpolnijo brez pridržka. Nemška vlada pa zahteva tudi, da nasprotniki priznajo njeno dobro vo-

ljo in da bo igra glede Gornje Šlezije poštena. Državni kancelar je prosil člane državnega zbora, da pojdejo z njim to težko pot in da čuvajo »da« nemške vlade pred vsemi ovirami. Novi državni minister notranjih poslov dr. Grafenauer je v svojem govoru poudarjal, da se bo nemški državi najbolje godilo, ako se bo ozirala na potrebe posamnih dežel.

Bolgarija in sosedne države.

— d Sofija, 13. maja. Bolgarska agencija dementira vesti budimpeštanskih listov, po katerih bi se bil bolgarski minister za trgovino izjavil pred reparacijsko komisijo, da Bolgarija ne more izpolniti svojih obveznosti do 1. maja 1923.

— d Sofija, 13. maja. Povodom vesti romunskih in grških listov o napadlih v Dobruži in na grški meji ter o govoricah, da so te čete organizirane na bolgarskem ozemlju, je romunski poslanik v Sofiji izročil bolgarski vladi pismo, s katerim pobija neresničnost teh vesti, odnosno spora-

zuma med Grčijo in Rumunijo v svrhu zasedanja bolgarskega ozemlja kot proturedbo zoper te napade.

— d Sofija, 13. maja. Minister notranjih poslov Atanasov je povodom obtoževanja srbskih listov glede ustanavljanja bolgarskih čet, ki se odpošiljajo v Makedonijo, izjavil zastopnikom listov: Izjavljam, da se v Bolgariji ne formirajo nobene čete. Da dokazem, kar trdim, sem povzročil, da napravi ministrski svet korake za ustanovitev mednarodne enketne komisije, ki bo dognala resnico.

Anglija in Nemčija.

— d London, 13. maja. Chamberlain je izjavil v spodnji zbornici: Vlada smatra za neumestno, ukiniti svojčas izdane zakone o varstvu obnovitev, preden zadobi zagotovila o izvedbi plačilnih pogojev, katere je

podpisala Nemčija. Carinske pristojbine na nemško blago pa se znižalo na 26% in vsote, ki jih dobi Anglija na ta način, ne bodo tvorile dodatka k splošni taksi na nemški izvoz, temveč se bodo vštete v to takso.

Z oseh koncev sveta.

— Atene, 12. maja. Uradno vojno poročilo z dne 11. maja: V odseku Ismid so se vršili mestoma topniški in pehotni boji. V severnem odseku smo razpršili nekaj oddelkov sovražne konjenice. V južnem odseku vlada mir.

— d Rim, 13. maja. Iz Lizbone javljajo, da je predsednik brazilske republike pozval predsednika portugalske republike, da poseti povodom stoletnice brazilske neodvisnosti Rio de Janeiro. Portugalski predsednik je poziv sprejel.

— d Beograd, 13. maja. Iz Korče javljajo, da se je pred nekaj dnevi v Valoni izkrcalo 20 tisoč italijanskih pušk za Albanca.

Kolo jugoslovenskih sester.

Po vzgledu »Kola srpskih sester« se je ustanovilo v Ljubljani »Kolo jugoslovenskih sester«, ki šteje že mnogo, mnogo članic v Ljubljani ter podružnici v Celju in Novem mestu. Ni še vse naše žensktvo stopilo v Kolo, a česar ni še storilo, mora storiti nemudoma. Snovati se morajo podružnice povsod po Slovenskem, a tudi Ljubljana sama ima še mnogo žen in deklet, ki niso še storile svoje dolžnosti. Včlanjenih nas je 6000. — dobro, vsaka članica naj

pridobi še eno članico, in imele bomo v Kolu 12.000 sester. Naše Kolo mora postati močno, silno, kakor je »Kolo srpskih sester« v Srbiji!

Silno in močno mora postati zato, ker velike so naloge, katere ima izvrševati Kolo na humanitarnem, narodnem in na obrambnem polju.

Ze sedaj, ko se je Kolo šele ustanovilo, prihajajo na njegov odbor mnoge prošnje za pomoč iz vseh kraljev Slovenije, ka-

kor tudi iz zasedene Primorske in Koroske. Veliko, veliko tisočev, da, milijonov bi bilo treba, da bi se zadostilo tolikim prošnjam in potrebam. Ogromno delo si je naložil odbor Kola na svoje rame, a na nas članice vseh je, da pomagamo odboru pri tem delu. Vse smo poklicane, da rešujemo nalogo, ki si jo je Kolo dadelo; za vsako je nekaj, ker je delo vsestransko. Imamo tu deco, ki jo je treba ščititi, vdove in sirote, slepce, begunske brate s severa in juga, ki stegajo k nam svoje roke, proseč pomoči.

Poleg človekoljubnega dela mora biti narodno delo Kola intenzivno in močno. Kolo poziva vse svoje včlanjene žensktvo, v prvi vrsti matere in učiteljice, da vzbujajo v narodu ljubezen do naše države in do naših bratov Srbov-osvoboditeljev. Nadalje poziva Kolo, naj bo skrb našega žensktva, da vzraste narodno zavedna mladina.

Slovesen sprejem čeških gostov v Mariboru.

— d Maribor, 13. maja. Na čast češkemu pevskemu društvu »Hlahol«, na čigar sprejem se je pripravljala danes Maribor, si je mesto nadelo svečano lice. Na javnih in zasebnih poslopih so plapolale številne zastave v naših narodnih in državnih barvah. Ogromna množica se je zbrala pred prihodom vlaka na Aleksandrovi cesti in polnila ves širni peron kolodvora. Tamkaj so pričakovali češke goste med drugimi uradnimi zastopniki pokrajinske vlade in mestne občine odposlanstva raznih narodnih društev, slovensko žensktvo, zastopniki Glasbene Maticice, Češke Obci, Sokolstva, številno častništvo itd. Med viharimi nazdar in živjoklici in med sviranjem češke narodne himne je ob pol petnajstih dospel češkoslovaški vlak s češkimi gosti na kolodvor. Med trajnim pozdravnim vzklikanjem občinstva so gostje — okrog 160 po številu — izstopili. V kratkih pozdravnih govorih so jim izrekli dobrodošlico na naših tleh okrajni glavar dr. Lajnšič kot zastopnik pokrajinske vlade, vladni komisar dr. Poljanec v imenu mesta mariborskega, dalje gospa generala Maistra v imenu narodnega žensktva, profesor Janovský v imenu tukajšnje Češke Obci, sodni svetnik Dev za Glasbeno Matico, nadalje češkoslovaški konzularni ataše v Ljubljani dr. Zahor'sky, ravnatelj Glasbene Maticice in končno dr. Pivko v imenu Sokolstva. Za vse pozdravne nagovore se je vidno ginjen po navdušenem sprejemu in prisrčnih besedah zahvalil govornikom predsednik »Hlahola« dr. Motejl, ki je v daljšem govoru proslavljal bratske vezi med češkoslovaškim in jugoslovenskim narodom in izrazil nado, da se bodo naši medsebojni stiki s poglobljevanjem kulturnih vezi med obema narodoma še bolj učvrstili in razvili. Vsi govorci so bili sprejeti z navdušenimi nazdar in živjoklici. Glasbena Matica je zapela »Byvali Čechove«, nakar so se češki gostje med trajnim in viharim nazdravljanjem nepregledne množice, ki je na vsej poti po Aleksandrovi cesti tvorila gost špalir, podali v Grajsko klet, kjer je

na, ki bo ponosna na svojo lepo in bogato zemljo in svoj rod in ki ne bo iskala sreče drugod po svetu. Naloga nas vseh je, da delujemo na to, da se naša država okrepi in konsolidira na znotraj, da dobi ugled v svetu. Jugoslavija mora postati močna in silna, da odpravi ono za nas sramotno in krivično, vedno slabšo mero, s katero nam odmerjajo zavezniki in sovražniki.

Le onemu, kogar se svet boji, mu prizna pravico in ga spoštuje.

Slovensko žensktvo! Stopi v Kolo, podpiraj njegovo delo in pomagaj v to, da postane Jugoslavija sila, ki jo bo svet vpoštoval, sovražnik se je pa bal in jo spoštoval!

Članarina znaša 1 dinar letno ter se oddaja začasno v Ljubljani, Rimska cesta št. 9, pritrjuje, desno in sicer vsak četrtek in soboto od 3. do 5. popoldne.

bil pripravljen obed. Češki gostje so izrazili svoje odkrito zadovoljstvo in veselje nad nepričakovano krasnim sprejemom, ki so jim ga priredili Slovenci v Mariboru. Po obedu so bila češkimi gostom odkazana prenočišča, deloma v zasebnih stanovanjih v mestu, deloma pa so se na avtomobilih in vozech odpeljali v vojaško realko, kjer je bilo poskrbljeno za skupno prenočišče ostalih.

— Maribor, 13. maja. Nocojšnji koncert češkega pevskega društva »Hlahol« je bil izredno prisrčna manifestacija vezi, ki spajajo bratski čehoslovaški narod z našim. Za Maribor pa je bil še posebej redek prvovrsten umetniški užitek. Kako zanimanje je vladalo za prireditve, dokazuje dejstvo, da so bile že včeraj vse vstopnice razprodane. Med burnim ploskanjem zbranske občinstva, ki je do zadnjega kotička napolnilo Goetzovo dvorano in galerijo, je stopil mešani pevski zbor, skupno 120 pevcev na oder. Pod vodstvom pevovalje prof. Jiraka je zapel najprej naše narodne, nato pa češko himno, katere so navzoči poslušali stoje. Ze tukaj, kakor tudi pri vseh kasnejših izvajanjih, bodisi narodnih motivov, bodisi umetnih skladb mešanega, ozir. moškega in ženskega zbora so vzbudili prijetno presenečenje krasno ubrani, zvonko doneči glasovi. Odkrito občudovanje je izzval do zadnjih nianj glasovne dinamike očiti vpliv večje in energične roke obeh pevovodj prof. Jiraka in prof. Krupke, pod katerim vodstvom so zbori nastopali. Navdušenje prisotnih je bilo nepopisno. Poslušalci so obspali pevce s cvetjem in pevovodjama je bilo poklonjenih več vencev. Z uspehom, ki so ga dosegli bratje Čehi v Mariboru, morejo biti povsem zadovoljni. Kdor pa jih je slišal, temu mora ostati prireditelj v trajnem spominu. Po koncertu se je vršil v Narodnem domu bratski stane, na katerem je narodno žensktvo pogostilo češke goste. Razvila se je živahna prosta zabava s plesom, ki je zapustila pri vseh najlepši utis.

Ljubljanskemu prebivalstvu!

Ljubljana pozdravi danes prvič po osvobojenju drage brate iz Češke, ki prihitijo k nam, da navežejo z nami one bratske stike, ki smo jih započeli v zlati Pragi še pred prebratom v aprilu leta 1918.

Pozivam rodoljubno ljubljansko prebivalstvo, da okraši svoje

hiše z zastavami in se udeležijo v čim največjem številu slavnostnega sprejema na kolodvoru.

V Ljubljani, dne 14. maja 1921.

Dr. Ivan Tavčar.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 14. maja 1921.

— Vprašanje občinskih uprav v naših mestih. Volitve v občinske odbore v naših avtonomnih mestih so ustvarile v občinskih upravah trajno nevzdržno stanje. Nobena izmed strank si ni izvojevala absolutne večine, da bi mogla prevzeti v svoje roke občinsko upravo in gospodarstvo. Ker ni nobene nade, da bi se mogla zasnovati med posameznimi strankami takšna koalicijska, ki bi omogočala redno funkcioniranje občinskega upravnega aparata, je že sedaj jasno, da novim občinskim svetom ni usojeno dolgo življenje. Radovedni smo, kakšno stališče bo zavzela v tem vprašanju vlada, ki ji mora biti v prvi vrsti ležeče na tem, da redno funkcionira upravni aparat zlasti v avtonomnih občinah. Zdi se, da ji ne bo preostalo drugega, kakor imenovati vladne komisarije ali pa razpisati nove volitve. Toda eventualne nove volitve tudi ne bodo bistveno spremenile sedanega razmerja med posameznimi strankami. Zato bi bil samo udarec v vodo, ako bi se razpisale nove volitve na podlagi sedaj veljavnega občinskega volilnega reda. Vse kaže torej na to, da bo treba sedanji občinski volilni red nemudoma no-

velirati, ako hoče vlada poskrbeti za redno občinsko upravo v naših mestih. Druga izhoda očitno sedaj ni!

— Naša država se naj imenuje Srbija! Občinski svet v Kranju je izvolil za župana, kakor smo že poročali, g. Cirila Pirca, odličnega našega somišljenika. Na prvi seji so se konstituirali razni odseki, na kar je občinski odbornik dr. Sabothy stavil predlog, naj bi se občinski svet mesta Kranj izrekel za naziv naše države Jugoslavija. O predlogu se je razvila živahna debata, tekom katere je stavil prof. Marinko protipredlog, naj se občinski svet izreče za ime »Srbija«. Ta predlog je obveljal, ker je dr. Sabothy umaknil svoj prvotni nasvet.

— Triglavski kamen za spomenik vojvodi Mišiću. V Rumi v Sremu postavijo velikemu pokojniku nemu vojskovodji vojvodi Mišiću v spomenik, sestavljen iz kamnov vseh jugoslovenskih gor. Narodni poslanec g. dr. Zarko Miladinović se je obrnil name s prošnjo, da bi preskrbel primeren kos kamna iz triglavskega pogorja. Kamen bi naj imel obliko piramide, naj bi bil primerno obdelan in naj bi no-

sil nadpis »Triglava«. Piramida s triglavskega kamna bi se naj kasneje v treh do štirih tednih poslala v Rumo. Menim, da je rodoljubna dolžnost slovenskega dela našega naroda, da na ta originalni način prispevamo k spomeniku velikega vojskovodje in plemenitega našega prijatelja. Zato prosim vse naše denarne zavode, naša narodna društva in vse rodoljubno občinstvo, da bi po možnosti žrtvovalo primerne prispevke v to stvar, da bo mogoče kamen dovesti v Ljubljano, ga oklesati in pravočasno poslati na odrejeno mesto. Darila bom izkazal v listu. — V Ljubljani, dne 14. maja 1921. — Rasto Puštoslemšek.

— Za poverjenika za kmetijstvo pri pokrajinski vladni je, kakor javlja »Epohaa«, že imenovan Fran Demšar, posestnik v Češnjici pri Škofiji Loki.

— Odhod vire Srbkinje. Jutri odhaja iz Ljubljane v Učice navdušena Jugoslovenka, ga. Tončka Hintečnerjeva, roj. Srbkinja, odbornica »Splošnega sloven. ženskega društva« in »Kola jugoslovenskih sester«. Ves čas svojega bivanja v Ljubljani je delala z vso vnemo na to, da splete čim ožje vezi med Slovenci in Srbi. Od 15. februarja pa do sredi maja je imela vsak teden trikrat srbski tečaj, ki se ga je udeleževalo veliko število Slovencev. Priredila je tudi dve javni predavanji. Slovence so jej v slovo priredile v četrtek v Mladiki malo čajanko.

— Narodni ženski Savez krajevine SHS bo imel letos, 1., 2. in 3. septembra svojo glavno skupščino v Ljubljani. V N. ž. s. je združenih okoli 200 ženskih organizacij naše države, zato je pričakovati, da bo udeležba na skupščini velika. Predpriprave za ljubljansko skupščino so že v teku in osnovo se je v ta namen iz zastopnic vseh ljubljanskih ženskih društev glavni odbor, katerega predsednica je gospa Franja dr. Tavčarjeva, podpredsednica sta gospe dr. Pogačnikova in dr. Zerjavova. Upostavljenih je več odsekov, katerih naloga je, da preskrbe gostom stanovanja, da pripravijo dostojen sprejem Srbkinjam in Hrvatcem, da poskrbe za namena sredstva itd. Prebivalstvo mesta Ljubljane prosimo, da bi tem odsekom v vsakem oziru pomagala pri njih težavnem poslu, ker ni leha, ka stvar preskrbeti za najmanj 500 oseb vse tako, da bodo imeli gostje najlepši vtisk o gostoljubnosti Slovencev.

— Konference o stanovanjskem vprašanju v Beogradu. Beogradska »Pravda« poroča: Clen 39. naredbe o stanovanju, ki je sedaj v veljavi, pooblašča ministra za socialno politiko, da lahko izvede izenačenje vseh stanovanjskih naredb na teritoriju naše kraljevine. V to svrhu je sklicalo ministristvo posebno konferenco, ki se je pričela dne 12. t. m. Te konference se udeležujejo delegati pokrajinskih vlad iz Zagreba, Ljubljane in Sarajeva. Vojvodino zastopajo predsedniki sodnih stolov iz Novoga Sada in Velikega Beckereka, pravosodno ministristvo pa posebni delegati. Na konferenci se je načelno sklenilo, da se naj izdela posebna naredba, ki bo veljala za vse pokrajine in ki bo obsegala samo splošne določbe, ki se bodo naslanjale na načela sedanje stanovanjske naredbe za Srbijo in Črnogoro. Vprašanje najemnin in vprašanje institucij, ki bodo reševale eventualne spore, se bodo prilagodile lokalnim potrebam v posameznih pokrajinah. Konferenca bo trajala ves teden in se bo končala nemara šele prve dni prihodnjega tedna.

— Udrženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana pozivlja še enkrat svoje izven ljubljanske članice, kateri žele, da se jim preskrbi stanovanje ob časi glavnih skupščin UJIA, naj se takoj javijo inž. Viktoriju Zupancu, Ljubljana, mestni stavbni urad. Izkaznice za potovanja vožnjo po železnici naj zaprosijo člani najkasneje (ev. prejavno) do torka 17. maja pri inž. I. Bežaninu, Ljubljana, rudarsko glavarstvo. Inženjerjem državnim uslužbencem je iz Beograda dovoljen dopust za 21. do 23. maja.

— Narcise s koroških gor. Jutri se bodo po ljubljanskih ulicah prodajale narcise s koroških gor v prid »Gospodstva Zvonca«. Sprejmiti mo te cvetke kot pozdrav z naših gor, kot pozdrav naroda, ki trpi on stran Karavank. Naj ne bo Slovencev, ki bi ne nosil jutri koroško narciso v znak, da nismo pozabili lepe naše zemlje. Korošci so nam poslali narcise, da poskrbimo za svoje trpeče brate.

— Gospodstveni Zvon. Se je obrnil na ravnanjstva različnih šol s prošnjo, da bi dala na razpolago žensko in moško mladino v svrhu prodaje cvetlic, toda prošnja je ostala brezuspešna, in se včerajšnje seje razun akademikov Korošcev in par Primorcev ter Koroških inženjerjev ni nikdo od šolske mladine

odzval. Pozivljamo vse one gospodične in gospode, ki bi iz narodnega prepričanja radi sodelovali pri prodaji cvetlic, naj se javijo v nedeljo zjutraj ob 8. uri v magistratni dvorani. Imena sodelujočih se bodo objavila v listih.

— Nov konzulat v Ljubljani. Kakor poročajo iz Beograda, osnuje Belgija svoj konzulat tudi v Ljubljani. Bojimo se, da se ji bo zgodilo tako, kakor Ameriki, ki je hotela premestiti svoj konzulat iz Zagreba v Ljubljano, kar pa je morala opustiti, ker ni našla za konzularni urad potrebnih prostorov.

— Delegata Češkoslov. tur. društva gospoda dr. Dvorsky in dr. Paul sta včeraj prispela v Ljubljano ter sta danes posetila naše uredništvo. Po končanem konferenčnem gledu poglobitve medsebojnih odnosov med češkoslov. in jugoslovenskimi poslanskimi organizacijami se odpelje dr. Dvorsky na kratek poset v Kranjsko goro, dr. Paul pa preko Zagreba v Split.

— Inženjski izpit je napravil na dunajski tehniški visoki šoli g. Vladimir Rohrmann, sin ljubljanskega trgovca g. Viktorija Rohrmanna.

— Javno predavanje v Mestnem domu. V torek 17. maja predava ob 5. pop. vseuč. prof. g. Fr. Hlešič o poljski Gornji Sleziji. K zanimivemu predavanju vabi Kolo jugoslov. sester in Društvo prijateljev poljskega naroda. Za pokritje stroškov le prostovoljni prispevki.

— Kolo jugoslovenskih sester poziva vse svoje članice, da sodelujejo v nedeljo pri cvetličnem dnevu na korist našim koroškim bratom-trpinom. Gospodične prodajalke cvetlic se zbirajo ob 8. na magistratu, kjer dobe cvetke za razprodajo. Koncerta v »Zvezdi« se udeležijo vse članice polnoštevilo.

— Razpisana služba. Pri državni zdravništvu v Rogoški Slatini je do dne 26. maja t. l. razpisano mesto začasnega upravitelja studenčnega obrata (trgovine z mineralno vodo). Natančen razpis službe je objavljen v »Uradnem listu« št. 52.

— »Pondeljek«. G. Milan Plut nas prosi za objavo, da bo »Pondeljek« izšel zaradi praznikov prihodnji terek.

— Odvetniška vest. Odvetnik dr. Karel Tschibull v Mariboru je bil vsled izgube našega državljanstva izbrisan iz imenika odvetnikov.

— Komisija za preskrbo vračajočih se vojakov v Ljubljani razpisuje oddajo vseh težakih, zidarskih in tesarskih del pri zgradbi novega sanatorija na Golniku (postaja Križe pri Trzinu na Gorenjskem). Vse gradbeni material dobavi komisija sama in odda delo po enotnih cenah. Ki naj jih ponudniki upišejo s številkami v popis razpisanih del. Pravilno izpolnjene in kolekovane ponudbe je vpslati v zaprtih ovitkih do dne 23. maja t. l. razpisavalki v poslopje št. Petrske vojašnice v Ljubljani. Ponudbe je staviti na v to sestavljene obrazce, ki jih je dobiti pri komisiji, kjer bodo na vpogled tudi vsi načrti od 17. do 21. maja t. l. Komisija si pridržuje pri oddaji dela popolno svobodo.

— Kmetijski pouk po deželi. Poverjenstvo za kmetijstvo hoče po deželi po možnosti pospeševati kmetijski pouk in sicer ob nedeljah in drugih priložnih dnevih. Kmetijske podružnice, zadrage in drugi interesi, ki želijo dobiti za svoje prireditve kmetijske predavatelje, naj se obračajo pravočasno na poverjenstvo za kmetijstvo in naj naznanijo, kdaj in za kakke prilike želijo dobiti predavatelja. Te prošnje je treba pravočasno predložiti, najbolje en mesec prej, da bo mogoče vse podrobno pravočasno ukreniti in prijaviti.

— Za sodnega izvedenca za knjigovodstvo pri dež. sodišču je imenovan g. Fran Skerlep.

— Mariborska eskomptna banka je otvorila 1. aprila t. l. v Gornji Radgoni novo ekspozituro. Njena sezonska ekspozitura v Rogoški Slatini začne 15. maja zopet poslovati.

— Članom Jugoslovenske Matice v Ljubljani! Dne 29. t. m. se vrši v Ljubljani pokrajinski zbor »Jugoslovenske Matice« za Slovenijo, ki prevzame vodstvo dela in podružnice »Jugoslovenske Matice« v Sloveniji. Dosedaj je upravljala te posle glavna podružnica »Jugoslovenske Matice« v Ljubljani. Na pokrajinski zbor pošljejo vse podružnice svoje izvoljene delegate (Na vsaki 50 članov pride po 1 delegat). Izvolitev delegatov je potrebna tudi v Ljubljani. Zato vabi odbor glavne podružnice »Jugoslovenske Matice« v Ljubljani vse svoje članice, ki stanujejo v Ljubljani in bližnji okolici (Vič, Glince, Siska, Udat, Moste itd.) na sestanek, ki se vrši v četrtek, dne 19. t. m., ob 8. zvečer v dvorani bivšega deželnega dvorca. Razgovor bi obsegal a) določitev delegatov za pokrajinski zbor, b) bodoča organizacija »Jugoslovenske Matice« v Ljubljani. V interesu stvari vlijudno vabimo vse članice in prijatelje »Jugoslovenske Matice«, da se tega sestanka udeležijo v največjem številu.

— Državna posredovalnica za deke. Dela iščejo: pisar, moči, kovinarji, krojači, čevljarji, zidarji, kletarji, natakariji, natakariice, slikarji, sedlarji, trg. sotrudniki, prodajalke, dninarji, dninarice, polj. delavci, polj. delavke, boln. strežnice, vajenci, vajenke itd. M. delo se sprejmejo; hlapci

dekke, mizarji, čevljarji, zidarji, tesarji, strojni ključavničarji, vrtnarji, pletarji, likarice, perice, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

— Jugoslovenska Matica! V stev. 105 Slovenskega Naroda objavljenih K 1000, zbral g. Anton Lušin (na Rudolfa Lušina, kakor je bilo pomotoma objavljeno) o priliki svatbe g. Karla Preloga z gđc. Elo Blaznikovo. Iskrena hvala!

— Govor o sv. pismu se vrši v nedeljo ob pol 8. zvečer v evangeljski cerkvi na Gospodstvi cesti.

— Zakup lova. Potom javne dražbe se bo oddal v zakup lov obšine Grosuplje in št. Vič nad Ljubljano za petletno dobo, to je od 1. julija 1921 do 30. junija 1926 in sicer prvi 3., drugi pa 4. junija pri glavarstvu.

— Promenadni koncert Gospodstva Zvona se vrši v nedeljo, dne 15. maja t. l. od 11. do pol 13. v Lattermanovem drevoredu. Svira godba Dravske divizije pod vodstvom g. Čerina. Za slučaj slabega vremena se preloži koncert na pondeljek dne 16. maja 1921. Spored: 1. Grieg: Slavnostna koračnica »Sigurd Jolfasara«; 2. Smetana: Uvertura k operi »Libuša«; 3. Leonca: Vallo: Velika fantazija iz opere »Bajazzo«; 4. Renda: »Iz beogradske okolice«; 5. Parma: »Pozdrav Gorenjski«, valček.

— O morali in dvojni morali je predavala sredi na dekliški šoli pri sv. Jakobu naša vrla pisateljica, ga. Manica Nadlišček-Bartolova. Učna soba je bila popolnoma zasedena ter se je poleg žensk udeležilo predavanja tudi mnogo moških. Tema, ki si ga je izbrala predavateljica, je aktualen. Nemorala se je razpasla žalibog tudi po našem narodu. Pohlep po lahkem in velikem zaslužku ter po čim udobnejšem uživanju življenja se je razmahnil celo med nekaj solidnimi Slovenci. Vojno dobičkarstvo, verižništvo, tihotapstvo, sleparstvo, tatvine, ropi, prodajanje časti: to so pojavi, ki so bili včasih velike izjeme, ki pa so dandanes na dnevnem redu. Slovincem se kvari značaj. Vojna in razmere, v katere nas je pahnila, so krive v največji meri vseh različnih pojavov brezvestnosti, lehkomišelnosti in razuzdanosti, nad katerimi se moramo zamešiti. Odpore, močan narod je le moralen, na svojo čast in poštenje ponosen narod. Nemorala je začel tek konca. Predstavljajca je omejila vse oblike, v katerih se kaže in razširja nemorala: brezobzirno egoizma, špekulacija, nedostojna moda, nespodobni plesi, brezsrčnost na literaturo, leposlovna in dramatska, ki proslavlja vlačugarstvo in z naslajanjem brodi po seksualnosti, kakor bi ne bilo važnejših in lepših motivov, zlorabljanje vere za medsebojno hujskanje, slaba, pohujšljiva domača vzgoja, bedna stanovanja itd. Dolžnost šole je, da se posebno zanima za omajano ljudsko vest in zlasti žensko najposkrbi, da se iztebiro iz naše družbe strupeni cvetovi hipermoderne lažikulture! Zdravo, ponosno, čisto žensko prinesli narodu zopet spasi iz današnje moralne mlake!

A tudi moštvo se naj zaveda, da je pohajkovanje po dnevi in ponoči po krčmah in kavarnah na propast družini, naroda in državi! Po ruskem in srbskem vzoru naj bi se moške več brigali za lastni dom, za deco, pomagali ženam vzgajati vrle značaje ter se tudi v prostih urah posvečali koristnemu delu ali izobrazbi. Morala je le ena, za oba spola ista. Predavateljica je žela vse občje priznanje za pogumne svoje besede.

— Socijalnogospodarsko in kulturno žensko društvo v Ljubljani naznara svojim članicam, da so uradne ure vsak terek in petek od pol 6. do 7. zvečer v Florjanski ulici št. 27/1, levo. V tem času dobe članice vse informacije. Opozarjamo tudi bivše članice »Sloga«, da zamenjajo svoje lanske izkaznice za nove, da bodo tako deležne vseh prejšnjih ugodnosti. Redne seje odbora so vsako drugo in četrto sredo v mesecu ob pol 6. v istih prostorih. Seje so lahko udeležujejo vse družbene članice s posvetovalnim glasom. Vabimo vse, ki še niso članice, da pristopijo k društvu, katerega glavni namen je, da prične smotreno žensko gibanje med Slovincami in sicer v najožjem stiku s Srbkinjami, s katerimi je stopilo društvo že v zvezo. — O d b o r.

— Tlakovanje ljubljanskih ulic. Stari občinski svet ljubljanski je v eni svojih zadnjih sej sklenil, pričeti s tlakovanjem pešinskih glavnih ulic in cest z granitnimi kvadri. Dobavo tega granita za tlakovanje je izročil neki trdkri v celjskem okraju. Prva pošiljatev tega granita je dospela. Najprvo se prične tlakovati Wolfova ulica.

— Tihotapstvo z dolarji. Iz Maribora nam pišejo: Pred dnevi smo poročali, da so na tukajšnji carinarnici airtirali neko ljubljanko, ki je hotela spraviti preko naše meje 5000 dolarjev, katere je imela skrite na zelo intimnem mestu. Dotično gospodično M., ki je, mimogrede omenjeno, Nemka, so seveda takoj izpustili, čim je plačala diktirano ji globo v znesku 10.000

kron. Dolarji so bili zaplenjeni in pripadejo do polovice državi, do polovice pa organu, ki je tihotapko zalotil. 5000 dolarjev je v našem denarju okroglo 650.000 kron. Carinik dobi torej kakih 300.000 kron. Lep zaslužek! Dolarji so bili baje last dveh ljubljanskih gospodov.

— 14letna deklica izginila. Hči železnice Sofija Petrič, stara 14 let, je 4. t. m. neznano kam odšla in se še ni vrnila. Deklica je za svoja leta dosti velika, vitka, podolgačasta, belega obraza, plavalasa ter je bila oblečena v rdečo obleko z belimi progami.

— 10.000 frankov nagrade dobi, kdor izsledi trgovca z znankami Moza Frenkelja in L. Garlichja, ki sta ukradla v Bukarešti katalog znank romunske pošte v vrednosti 500.000 frankov.

— Vlomi v cerkev. V cerkvi Sv. Martina v Dol. Voši je bila ukradena srebrna in pozlačena monštranca v vrednosti 50.000 kron. V cerkvi v Mariboru pa je bil ukraden antični kelih neprecenljive vrednosti.

— Nezgoda. 46letni delavec Matevž Breznik je v Götzovi pivovarni v Mariboru pri delu tako ponesrečil, da so ga morali prepeljati v bolnico.

— Smrtna kosa. V Ljubljani je umrla ga. Elizabeta Sluga. Pogreb bo v nedeljo ob 2. popoldne iz Salendrove ulice št. 2. — v Mariboru na ga. Tonca Golob, soproga dirigenta Jadranske banke. Truplo prepeljejo v Ljubljano, kjer bo v torek popoldne pogreb. Počivajta v miru!

— Koncert v hotelu »Tivoli« v nedeljo, 15. t. m. dopoldne ob 10. do 1. popoldne. Popoldne ob 4. do 9. zvečer. V pondeljek, 16. t. m. dopoldne ob 10. do 1. popoldne. Popoldne ob 4. do 9. zvečer. Vstopnina prosta.

Tragedija v Selenburgovi ulici.

Danes ob zgodnjih dopoldanskih urah je bila Selenburgova ulica zelo živahna. Stevilni pasantje so se v skupinah gnetli okoli prodajalne optike Karla Jurmana. Vsi so govorili o tragičnem dogodku, ki je bil nekaj minut prej v omenjeni prodajalni. Kmalu po 8. uri, ko je bila prodajalna odprta, je v njo vstopil mlad gospod in je z nervoznim povdramom vprašal edino prodajalko, 19letno Kristo L.: »Kje je gospod Jurman?« Mlada Krista, znanka došlečeva, je kratko odvrnila: »Ga še ni!« V tem trenutku je gospod potegnil iz desnega zadnjega žepa samokres in nameril proti prodajalki, ki se je v strahu in kriku skušala umakniti. Strel je pošl. Kroga je mladenko zadela v desni kolki. Prodajalka se je instinktivno sedla na tla, da bi se obvarovala še nadaljnjih napadov. Po prvem strelu je gospod samokres obrnil proti sebi in si pognal dva strela, enega v prsa, drugega v sence. Zgrudil se je takoj mrtev na tla.

Na mesto tragičnega dogodka so takoj prihiteli ljudje, zlasti oni, ki so slišali strel. Ranjeno prodajalko Kristo L. so prepeljali z izvoščekom v javno bolnišnico, kjer so jo sprejeli na kirurškem oddelku.

Na mesto je došla tudi policijska komisija, ki je dala po zdravniški ugotovitvi smrti samomorilčeve truplo odpeljati v ortvašnico k Sv. Kristofu. Kakor so dognali, je samomorilec 21letni Engelbert Svetlin, pomožni uradnik poštnega ravateljstva v Ljubljani. Vzrok samomoru ljubzen. Svetlin je že dalj časa dvoril mladi Kristi, ki pa je v zadnjem času kategorično odklanjala vse njegove ljubavne ponudbe. Spisal je več poslovnih pisem. Zanimiva je okolnost, da je bil Svetlin intimen prijatelj narednika K., ki je pred dvema mesecema izvršil podoben samomor na Karlovski cesti.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Sobota, 14. maja: Androklos in lev. Red B. Nedelja, 15. maja: Navaden človek. Popoldanska predstava ob 3. Po znižanih cenah. Izven. Ponedeljek, 16. maja: Androklos in lev. Popoldanska predstava ob 3. Po znižanih cenah. Izven. Torek, 17. maja. Zaprto.

Opera:

Sobota, 14. maja: Dalibor. Gostovanje g. Julija Betetta. Red D. Nedelja, 15. maja: Tosca. Izven. Ponedeljek, 16. maja: Mignon. Gostovanje g. Julija Betetta in ga. Pavle Lovšotova. Izven. Torek, 17. maja. Zaprto.

— Recitacijski večer g. Silvestra Škerla predici literarna sekcija »Preporode« v četrtek ob 8. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma. Na sporedu: Zupanič (Pesem mladine, Manom, Jos. Murina Aleksandrova) in Podbešek (Črna lili, Čarovnik iz pekla, Električna žoga). — Vstopnine prosto. Radovoljni prispevki za kritje stroškov se hvaležno sprejemajo.

— »Vesna.« Izšla je dolgo in težko pričakovana kulturna in narodna revija »Vesna«, ki v prvi, bogato opremljeni številki, prinaša naslednje vsebino: Naš program. — E. Rubin: Nezgoda. — 25letnica ge. Irne Polakove. — Dr. Ivan Lah: Božena Nemcova 1820 do 1920. — Arih. ing. Rado Kregar: Naš dom. — Našim mladm. — Vida Jeračeva: Reparski Grad. — Mara plete. — Naše marionetno gledališče. — Ročna dela in njih pomen. — Pred poletjem: Modne slike. — A. D. Grassus: Pariško pismo. — Modne slike: Pri igri. — Gospodom. — O modi. — Naša ženska

društva. — Književna poročila. — Naročila sprejema upravnistvo »Vesne«, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 16/1. (pisarna Delniške tiskarne).

— Suchy Jos.: Uvod v buddizem. Tako je naslov lične, s sliko Buddhe opremljene knjižice izpod peresa buddhologa Jos. Suchega. Delce je zanimivo, pisano lapidarno in je obzlatovati, da ni obširnejše. Dobiva se v knjigarnah ali v založništvu, Knafličeva ulica št. 19, in stane 14 K. Knjižico vsem prav toplo priporočamo.

Sokolstvo.

— K 43. turneji francoskih gimnazistov v Lille, ki se vrši 15. in 16. maja t. l., odpotuje v prihodnjih dneh 10 članska deputacija Jugoslovskega Saveza pod vodstvom podstaroste br. dr. V. Ravnharja.

— Sokol Moste pri Ljubljani vabi svoje članstvo ter članstvo bratskih društev na svoj prvi pomladanski izlet, katerega napravi na binkoštni ponedeljek, t. j. 16. t. m., v Borčovo-Dol. Zbirališče za članstvo v kroju, kakor tudi v civilu, pred ljudsko šolo v Mostah. Odhod točno ob 13. popoldne.

— Za zgradbo doma Sokolu I. je daroval br. Bogomil Slachta 400 kron in za pogostitev naraščajajo prireditvi 1. maja 34 komadov pokalic. — Brat Srečko Potnik, tovarnar sadnih sokov in esenc, je daroval 3 litre in pol malinovca za pogostitev naraščajajo prireditvi 1. maja in 100 K za zgradbo Sokolu I. Darovalcem izreka najtoplejšo zahvalo odbor.

Slavnostna otvoritev Sokolskega doma na Viču.

V dobi obstoja viškega Sokola se bliža njegov najlepši dan, dan otvoritve lastnega doma. Na sredi vasi stoji ponosna stavba kot živ zid slovelske vztrajnosti in poztrovalnosti. Viški Sokol se ni ustrašil ne dela, ne truda, ovir in zaprek, prišel je z gradbo potrebne lastne strehe in dovršil lepo stavbo, ki je sezidana kot prva v ujedinjeni domovini v čast in ponos vsemu jugoslovenskemu Sokolstvu.

Zato pa dan otvoritve ne sme biti samo praznik viškega Sokola, temveč praznik vsega jugoslovenskega Sokolstva. Vse naše Sokolstvo je dolžno, da ga praznuje z njim.

Otvoritev se izvrši v nedeljo dne 5. junija t. l. Klifemo Vas, bratska društva, da z nami vred praznujete pomembni dan. Naj bi postal ta dan skupen zlet jugoslovenskih ali vsaj vseh slovenskih sokolskih društev, naj bi se proslavil eden največjih činov slovenskega Sokolstva v svobodni domovini s pomočjo vseh slovenskih sokolskih društev čim najširše, da prinese tako Sokolstvu kot narodu najzdravnejše moralne podpore, da iznova dokaže enotnost in pripravljenost za vzajemno pomoč, skupno delo in skupno uveljavljanje svojih sil.

Zato Vas pozivljamo, bratska društva, da se aktivno udeležite slavnostne otvoritve našega doma. Podrobnosti sledijo v kratkem.

Dan slavnostne otvoritve viškega Sokolskega doma naj pa tudi pokaže, da čuti narod a Sokolstvom in podpira njegova stremeljenja. Opozarjamo že danes Sokolstvu naklonjeno občinstvo na naš slavnosten dan in ga prosimo, da se redkega sokolskega slavlja udeleži v največjem številu.

Zdravo!

»Sokole in« Društvo za zgradbo Sokolskega doma na Viču« pri Ljubljani.

Turistika in sport.

— Nogomet. Ilirija: Sparta, Zagreb. Na binkoštno nedeljo in ponedeljek igra proti Iliriji Hrv. S. K. Sparta, eno prvih, najbolj simpatičnih in najbolj fair zagrebških klubov. Pričetek tekme oba dni ob 17. uri.

— Kolesarska cestna dirka na progi Ljubljana - Planina, katere se je valed stalno deželnega vremena preložila se vrši v nedeljo 22. t. m. ob vsakem vremenu in sicer: v dveh skupinah. I. glavna skupina in II. kot skupina juniorjev, to je tistih, kateri nimajo nikalnih I. daril. (samo I. darila). Start za juniorje ob 10. uri, za I. skupino ob 10. uri in 40 min. pri 11.100 km na Tržaški cesti, cilj na Planini pri 45.100 km. Za vsako skupino so določena 3 darila. Prijave sprejema klubov drugi blaginjak g. Ogrin, trdkra Gorec, Gospodstvena c. 14 do četrtega 19. t. m. do 8. ure zvečer proti prijavnini 2 dinarjev. Na prepozne prijave se ne bo oziralo. Isti dan se vrši izlet kolesarjev in motociklistov na Planino. Odhod ob 8. uri zjutraj iz dvorišča pri Novem svetu. Vabljeni so vsi prijatelji kolesarskega sporta! Klub slovenskih kolesarjev in motociklistov »Ilirija«.

Društvene vesti.

— Nadaljevanje občnega zbora »Samopomoči« se vrši v sredo, 18. t. m. zvečer ob 8. v Mestnem domu. Za 17. t. m. je bila dvorana že oddana.

— Jugoslovenska gasilska zveza Ljubljana zbora leto dne 10. julija v Zalecu ob priliki 40letnice tukajšnjega pr. gas. društva. Da bodo možno preskrbeti pravočasno vsem udeležnikom prenočišča in prehrano, prikačuje odbor čim prej priglasnice, ker tako ogromnega dela ni mogoče izvršiti v zadnjem hipu. Predpriprave so v polnem teku. Zanimanje za ta velikanski gasilski tabor je vsestransko. Vsa Slovenija pošlje svoje delegate in deputacije gasilskih društev v Zalec.

Najnovejša poročila.

KRATKO ŽIVLJENJE NOVEGA ITALIJANSKEGA PARLAMENTA.

— Rim, 13. maja. V političnih krogih se presoja izid volitev za nepovoljen glede rednega poslovanja parlamenta. Socijalisti in komunisti izgube precej mandatov ali število liberalcev in demokratov se ne pomnoži tako, da bi se moglo sklepati na stalno in redovito funkcijo niranje zbornice ter resno nasledovanje konstitucionalnih kabinetov. Socijalistov pride v zbornico najbrže okoli 80, komunistov okoli 20. Konstitucionalna skupina utegne šteti 320 poslancev. Ali ni upanje, da bi ta skupina ostala vedno solidarna za liberalne kabinete proti strankam centra in skrajne desnice. Nitti je napovedal odkrit boj Giolittiju, med nacionalci jih je mnogo proti Nittiju. Fašizem je po svoji naravi nemiren in uporen. Ta se ne bo mogel privaditi discipline, da bi sedel kakoli vladi, kakemu voditelju. Musolini je že zadosti kričal, da so fašisti proti Nittiju in proti Giolittiju. Glede socijalistov je rekel Giolitti sicer, da jih potrebuje v zbornici, da naj torej le gredo voliti, ali težko bo dobiti njihovo sodelovanje. Ako bi se doseglo s strani vlade, bi sodelovanje onemogočili fašisti. Popolari so nestalni. Tako se sodi, da zbornica najbrže ne bo mogla redno delovati, marveč da jo čaka kratko življenje, katerega bo do krivi v glavnem fašisti.

MINISTRSKA KRIZA V POLJSKI.

— Varšava, 13. maja. V več-

rajšnji seji odbora za zunanje zadeve je komisija enoglasno izrekla zunanjemu ministru knezu Sapiehi nezaupnico. Govori se, da bo knez Sapieha v kratkem podal ostavko.

AVSTRILJA UVEDA NAMESTO KRON — MARKE.

— Dunaj, 13. maja. Borzna zbornica poroča, da so vesti o uvedbi vrednosti v frankih neresnične. Uvedla se bo najbrže vrednost v avstrijskih markah.

NOVE FRANCOSEKE ZAHTEVE

— Pariz, 13. maja. »Excelsior« priobčuje seznam francoskih zahtev napram Nemčiji. Med drugim se zahteva, da Nemčija ne sme več izdelovati strupenih plinov in mask, oklopnih avtomobilov in da mora razpustiti bavarsko letalno policijo.

BOLJŠEVIŠKI PARADIŽ V KAVKAZU.

— London, 13. maja. V Tiflisu je položaj težak. Kruha ni in ne drugih živil. Ker je zmanjkalo nafte, je ustavljenih mnogo obratov. Iz Georgije izvažajo boljše, kar je boljše, tako tudi železniške stroje in vozove. Delavci v Georgiji so radi tega ustavili delo na mostovih, ki vodijo v Rusijo.

IZNAJDELJ KINEMATOGRAFA UMRL.

— London, 13. maja. Pred par dnevi je umrl Frieso Greene, iznajtelj kinematografa. Kakor že razni drugi veliki iznajditelji, je tudi Green umrl v revščini. Amerika mu do zadnjega časa ni hotela priznati iznajditeljstva. Dne 10. t. m.

je bil tu shod lastnikov kinematografov in izdelovalcev filmov. Sklenili so, da naberejo potrebne svote za življenjsko preskrbo Greenove vdove in otrok.

Ljubljanski veliki semenj.

Kakor že objavljeno, se vrši v Ljubljani v dnevih od 13. do 24. avgusta 1921 »Ljubljanski veliki semenj«. Opozarjamo zainteresirane trgovske, obrtniške in industrijske kroge v njih lastno korist še enkrat na to prireditel, ki nudi vsakomur najlepšo priliko za najzadnjejšo reklamo. Podjetja in posamezniki, ki nameravajo porabiti to priliko, da seznanijo širši trgovski svet s svojimi proizvodi in se zato nameravajo udeležiti s svojimi proizvodi omenjenega sejma, določeno brezplačno prilivnice in sejmski red z izčrpnimi navodili in podrobnimi pogoji vsak dan v pisarni »Ljubljanskega velikega sejma« v Ljubljani, Turjaški trg 6 II. Oglasiti se je osebno ali pisмено. Ker se prijave razstavilcev na sejmju sprejemajo samo do 31. maja 1921, se pozivajo vsi zainteresirani, da dopolnijo prijavnice, izpolnjene s potrebnimi podatki, najkasneje do naznanenega roka na sejmški urad.

Gospodarske vesti.

—g Ljubljanski trg. Mese in slanine na trgu ne primanjkuje. Goveje meso se plačuje od 28 do 36 K kg po kakovosti. Že sedaj uplava zvišana zunanja temperatura izredno neugodno na kvaliteto mesa vseh vrst. Prekmurska teleta prihajajo pogosto vneta, meso je zelene kaste barve. Ljubljanski mesni trg bo imel brez dvoma letos velike težave vsled pomanjkanja hladilnice in celo primernih ledenic, kar zelo neugodno vpliva tudi na ceno, ker

se del mesa popolnoma skvari. Mala množina južnega sadija se je pripeljala z avtom v Ljubljano. Vsled težavnega transporta in pomanjkanja blaga v Trstu se je cena oranžam, čebuli in citronam dvignila. Oranže stanejo 4 do 8 K kos po velikosti. Čebula 12 do 16 K kg. Povpraševanje po južnem sadju iz drugih pokrajin države je veliko. Zelenjave, posebno domače solate je na trgu v izobilju. Dobi se že tudi grah, redkvice in šparglji. Pomankanje mleka je občutno. Kvaliteta mleka je vsled tega posebno slaba. Več strank je prodajalo mleko z dve tretjini vode. Brezdvoma je izključeno, da bi Ljubljana mogla še nadalje ostati odvisna popolnoma glede kakovosti, kakor tudi glede cene in množine mleka, od današnjega sistema aprovizacije z mlekom. Mlečna higijena je pri nas še daleko premalo razvita, razvijati se pa more le, ako se naslanja na velike mlekarne, katerim mora biti zagotovljen konsum mest. Vpliv na producenta kakor na konsumenta postane ugoden, ker konsument dobiva iz mlekarne izvrstno, polno vredno mleko, producent se pa privadi na produkcijo dobrega mleka, kar ima na živinorejo najugodnejši vpliv.

BORZE.

—d Zagreb, 13. maja. Devize: Berlin 225—227, Italija 700—710, London 530—534, Newyork ček 0—133, kabel 0—136, Pariz 1131—1135, Praga 194.50 do 195, Svica 0—2450, Dunaj 22.50 do 23, Budimpešta 65—66. Valute: Dolarji 129—131.50, avstrijske krone 22.50 do 23, cerški rublji 55—60, francoski franki 1120—1130, italijanske lire 685 690, češkoslovaške krone 192—0.

POIZVEDBE.

— Izgubljen. Po Knafljevi ulici do gledališča je zgubila revna ženska 220 K. Pošten najditelj naj znesek odda pri vrtnarju Kranjske hranilnice ali na policiji.

— Zgubila se je danes ob tri četrti na 11. ročna torbica s K 280 in v robcu zaviti K 600, potem podporna pokojninska pola na ime Marije Pavlin. Pošten najditelj naj to odda Mariji Pavlin Stob 62, p. Domžale.

IZJAVA.

Podpisani člani načelstva in bivšega nadzorstva Električne zadruge v Spodnji Šiški izjavljamo na dopis Frana Oreha, priobčen v številki 104. »Slovenec« z dne 10. maja 1921, da je v njem nesramno lagal in obrekoval. Orehek je vedomo v članku JDS električne zadruge v Spodnji Šiški potvrdil resnico in se bo to ugotovilo na prihodnjem obnem zboru. Podpisani prevzamejo vso odgovornost za pošteno poslovanje v Električni zadrugi z izjavo, da so vršili dveletno požrtvovalno delo brezplačno. To je naš zadnji odgovor na zlobna natolčevanja zadruge po nečlanu Orehku potom časopisja.

Ivan Bajželj l. r. — Franjo Golob l. r. — Peter Štepič l. r. — Matija Terlep l. r. — Ivan Bonač l. r. — Josip Rajner l. r. — Peter Burja l. r. — Karel Bolaffio l. r. — Ivan Rojina l. r. — Milan Gimerman l. r. — Josip Seidl l. r.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Ženske bolezni: Profesor Brestsky v Pragi, odlični ženski zdravnik, izpričuje, da grenčica »Franz-Josef« izbornu učinkuje tudi pri daljši rabi in pogosto že v majhnih množinah.

Zlatorog

Ne dajte se premotiti pri nakupovanju mila po različnih znamkah. Pravo

„ZLATOROG-MILO“

Ima le poleg nahajajoče se znamko „Zlatorog“.

Glavno zastopstvo Prve mariborske tovarne mila, prej C. Bros v Mariboru, za Kranjsko:

R. Bunc in drug, Ljubljana, Gosposvetska cesta 7.

Zlatorog

Na dobro hrano se sprejme več gospodov. Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 3351

Ugodna prilika za nakup

suhe in sveže slanine Dobi se pri Franc Lantšarju, Sv. Petra c. 83, ali na stojnici v Šolskem drevoredu. — Razpošilja se od 10 kg naprej.

Motorno kolo s priklopnim vozom, v dobrem stanju, se kupi. Ponudbe na poštni predal 127, Ljubljana. 3371

Nov turinski Fiat auto-omnibus se prodaja po ugodni ceni. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 3376

Trgovski pomočnik, z dobrimi izpričevanji želi dobiti službo v trgovini z mešanim blagom, eventualno tudi v sami manufakturni trgovini. Naslov pove upravnštvo Slovenskega Naroda. 3377

Sprejme se pekovski vajenec iz poštene hiše pri K. Vidle, pekarna in slaščičarna, Jesenice - Fužine 148, Gorenjsko. 3378

Seno. Proda se 7—8 voz sena. Sv. Petra cesta št. 79. 3374

Več sto kartonov „Oleschau“ in „Abadie“ cig. papirja z vodnim tiskom »Wasserdruck« po 100 K. Naslov pove upravnštvo Slovenskega Naroda. 3373

Prodajam ca. 300 kg suhe slanine. Anton Sepaher, Semič. 3380

Majhna kavarna ali gostilna v večjem trgu ali manjšem mestu se vzame v najem ali na procenat. Ponudbe pod „V. K. 3340“ na upravo Slov. Naroda. 3340

Prodasta se 2 beli častniški obleki. Florijanska ul. št. 28. 3339

Proda se žensko kolo dobro ohranjeno. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 3324

Snažno mebl. sobo proti dobremu plačilu, če mogoče z uporabo kuhinje ali brez nje išče za takoj mlad, zelo soliden zakonski par. Ponudbe na naslov J. Weiss, Slomškova ul. 2, I. nad. 17. 3341

Postrežkinja z dobro hrano in plačo se sprejme takoj. M. P. Mestni trg 10. I. 3328

Gospod išče boljšo sobo. Ponudbe pod „Boljša soba 3349“ na upravo Slov. Naroda. 3349

Služkinja, poštena, ki zna tudi nekoliko kuhati, se sprejme. Plača dobra. F. Bajtel, Ljubljana, Stari trg 28. 3354

Naprodaj vsakovrstna posestva od 4—42 oravov. Pojasnila daje J. Drotar, Poljčane. 3358

Iščem mebl. sobo event. s hrano. Ponudbe pod „Vladimir Janušič 3357“ na upravo Slovenskega Naroda. 3357

Hiša se prodaja, enonadstropna, na lepem prostoru in pripravna za gostilno, vodovod in hiši. Majhno stanovanje se takoj odstavi v ljubljanskem predmestju. Pojasnila daje Josip Štefle, Zaloška c. 13. 3350

Posestvo, hiša in gospodarska poslopja v dobrem stanju, z lepo poraslim gozdom, v Lj. št. 44 pri Kočovu, se takoj prodaja. 3298

Išče se popolno vešč. polir in 4 — 6 zidarjev. Obrne se naj pisмено na Nikola Bratilo, Beograd, Kralja Aleksandra ulica broj 1. 3355

Kavarniška blagajničarka starejša moč z dobrimi dolgotrajnimi izpričevanji se sprejme takoj ali pa 1. junija t. l. Ponudbe s sliko in prepis sprave z navedbo plače je adresirati na poštni predal št. 27, Ljubljana. 3375

Auto luksusni 30 HP napredaj. Naslov pove upravnštvo Slov. Naroda. 3367

Mesečno sobo s posebnim vhodom v sredini mesta išče soliden odvetniški koncipient. Ponudbe pod „Koncipient 3368“ na upravo Slov. Naroda. 3368

Damsko kolo, samotek, skoro čisto novo se prodaja. F. Šmol, Biljevo št. 8, v tov. Vojnovič & Gl. 3344

Prodasta se 2 kolesi: 1.) novo „Kinta“, predvojno blago, 2.) dobro ohranjeno »Puche«. Poizve se: Celovška c. 20, II. nad. 3343

Štefan Vincek Glince št. 230. Sedlarstvo in auto - tapetništvo.

G. F. Jurasek uglaševalec glasovijev v Ljubljani Wolfova 12.

Izvršujem uglaševanja ter popravila glasovijev in harmonijev posebno strokovno, točno in ceno.

HOTEL

v bližini zelo prometnega kolodvoza in velikih tovarn, 2 nadstropen, skoraj nov, s 17 popolnoma opremljenimi prostori za kavarno, gostilno in prenočišče z 2 velikima kletama, z upeljano vodo in elektriko. Zraven senčnat in zelenjadni vrt. Pripraven bi bil tudi za kakor večje trgovsko podjetje. Današnja vrednost je več milijonov. Z vsa opravo vred se najboljšemu ponudniku takoj prodaja. Ponudbe pod „Hotel 25/3370“ na upravo Slov. Naroda. 3370

Ženitna ponudba!

Gosp. resen značaj, trgovino v del. išče vsled pomanjkanja znanstva 35—40 letnega gospoda z premoženjem v svrhu ženitve. Trgovci ima prednost. Stroga tajnost zanj. Le resne ponudbe, kjer zaupanje tudi sliko pod „Zora Apetit. Maribor, poštno ležaje“. 3283

Posestvo v Ljubljani, ležeče med dvema glavnima cestama, obstoječe iz ene dvonadstropne in ene pritlične hiše ter skoro eno oral stavbišča [sedaj vrt in park] se ugodno prodaja. Zelo pripravo za lesno trgovino, obrtno ali industrijsko podjetje. Pismena vprašanja pod „Lepo posestvo 3311“ na upravnštvo Slovenskega Naroda. 3311

Dražba.

Na Bohinjski Beli se bodo prodala na dražbi hiša št. 67 z vrtom dne 29. maja ob 9. uri dopoldne. Izhajna cena je 7.000 dinarjev. Interesenti naj se obrnejo pod „št. 3363“ na upravnštvo Slovenskega Naroda. 3363

Franc Kham trgovec Zofija Kham roj. Žargi poročena. Ljubljana, 15. maja 1921.

Špedicijska firma Ludovik Ševar, vd. na Rakeku izvršuje točno in najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi ocarinjenje. 2535

„Poper in paprika.“ Cena s poštnino 8 K.—Denar se prosi naprej. Dobi se v vseh knjigarnah. 2588

Pozor! Interesenti!!

Na prodaj imam poltrano masivno javorjevo spalnico s psih, nenavadno moderno izdelano, redka prilika. Ogleda se čez praznike. Istotam sprejem vajenca za mizarstvo obrt. Avgust Černe, mizar, Ig. Šiška 122. 3346

Jetika!

Špecialist za pljučne bolezni Dr. Pečnik zdravi in ozdravi pogosto jetiko. 20 let skušnje iz zdravilišča in iz prakse. Tuberkulindiagnoza, fizikalno zdravljenje. Tečas začasno št. Jurij ob juž. žel. pri Celju. 3275

Ruska književnost

Českojugoslovenska naklada J. Kerež, Zagreb, proučena je generalno zaščitno za državo SMS osim Srbije Slavonskega nakladstva i ima na zalih bogati izbor ruske literature. Tražite cjen-ke. Naručite se brzo i odma odpremaj. 3308

Katera usmiljena družina

bi se usmila in bi vzela v materinsko oskrbo 2 meseca staro pridno in zdravo dete ženskega spola. Prijazne ponudbe prosim na upravnštvo Slovenskega Naroda. 3361

Tapetniška delavnica Franc Jager

Ljubljana, Komenskega ulica 12, prevzame vsa v to stroko spadajoča dela po najnižjih cenah. Delo solidno in točno. V zalogi imam vedno divane, otomane, madrace, žimnice t. t. d.

Samostojen uradnik

Špecialist v gospodarskih zadevah (točasno oskrbnik v ČSR), izbornen ekonom in mlekar, pa tudi v mlinarstvu in lesni stroki, več konzerviranja in sušenja sadija, knjigovodstva in blance, rodom Čeh, popolnoma zmožen češčine in nemščine, deloma pa tudi laščine in slovenščine, star 36 let, krenak, energičen, išče primerno mesto v HS. Blagohotne ponudbe pod „Izborni st. J. Kovnjak/3381“ na uprav. tega lista.

Proda se več sodov za vino in dva motorja z 1 1/2 in 3 konjskimi silami. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 3345

Ugodna prilika. Proda se lepa garnitura za spaln. sobo, obstoječa iz 2 vrhnih odelj, namiznega prta, 3 zaves in preproge. Ogleda se vsak dan od 2.—3. na Sv. Petra c. 36.

Iščem izdelovalce zobotrehcev Ponudbe z vzorci na naslov PROKOP KROUPA, Praha, Kral. Vinohrady, Jungmannova tř. 31, Československá. 2977

Bez posebnega obvestila. Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Potrli globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem, da je naša srčno ljubljena soproga, ozir mami- ca, stara mamica in tela, gospa

Elizabeta Sluga

v petek, dne 13. maja 1921, po dolgi, mučni bolezni, previdna s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, dne 15. maja 1921 ob 2. popoldne iz hiše žalosti, Salendrova ulica št. 6, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 14. majnika 1921.

Globoke žalujoči ostali.

Moja nenadomestljiva, preblaga ženka

TONCA

me je po kratki, nekaljeni zakonski sreči za vedno ostavila. Nepozabno mojo družico prepeljemo v ponedeljek, 16. t. m. ob pol 11 uri iz hiše žalosti, Ciril-Metodova ulica 12, na glavni kolodvor v svrhu prepeljave v Ljubljano, kjer se bo vršil pogreb v torek, dne 17. t. m. ob 16. uri na pokopališče k Sv. Križu.

MARIBOR, dne 14. maja 1921.

Karel Golob, dirigent Jadranske banke in ostali sorodniki.

Telefon štev. 508.

Štev. pošt. čekov. urada SMS 12.051

Obrestnje vloge na tekoči račun s

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg štev. 4,

Izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča dela kar najkvalitetneje.

4%

od dne vloge do dne dviga.

Prodaja se moško kolo.
Novi Vođmat 78, 1. nadstropje, desno.
3352

Klavirje ugašuje in popravlja solidno in točno ter gre tudi na deželo.

Feliks Povše, Ljubljana, Tržaška 45.

Vabilo

dvanajsti redni občni zbor
zadnje „Narodni dom“ v Kranju

Pr. L. 20. 2.,
ki se bode vršil
dne 21. maja 1921 ob 1/2 9 uri
medur v bralni sobi Narodne
čitnice v Kranju
s sledečim redom:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa in razdelitev čistega dobička za leto 1920.
4. Nakup parcele za zgradbo „Narodnega doma“.
5. Volitve načelnika in nadzorstva.
6. Služajnosti.

Načelnstvo.

Knjižne novosti.

Jirasek: filozofska historija, jubilejno prvo hrvatsko

izdaje. Preveo Jindra Prochazka K 30. Najbolji roman historički čehoslovackoga naroda Sv. Čech: Izlet gospodina Broučka na mjesec humoristički roman K 30.

Preveo Jindra Prochazka. Sva kritika jugoslovenska primila je djela sveopćom pohvalom i odoznavanjem i svatko će si sigurno ove bisere čehoslovačke literature naročiti.

Preuzeli smo generalno zastupstvo za državo S.H.S. tvornice lutka i dječjih kazalište Petrus u Pragu.

Imamo na zalih kompletne dječje kazališne igračke sa kompletno fino i radjene zgodne za pojedina društva školu i.t.d. Bogati izbor jugoslovenske čehoslovačke ruske literature. Tražite cjenike.

Srednja českojugoslovenske knjižare naklade J. H. E. J. K. Zagreb, Matzova ul. 15.

Boljši gospod išče sobo eventualno tudi s hrano za takoj ali kasneje. — Ponudbe pod „Boljši 3333“ na upr. Slov. Nar. 3333

Trstje za strope izdeluje in prodaja na debelo in drobno m² po K 4-20 pri večjih naročilih znaten popust. Steiner Antea, Ljubljana, Jeranova ul. 13, Trnovo. 26

Prodaja se

kompletna spalna soba iz mehkega lesa. Poizve se v Sp. Šiški 160, v brivnici Kovačević, Kolodvorska ul. 3303

Sprejme se deklica

do 18. leta k dveletnemu otroku za popoldan od 2 — 7 ure. Plača po dogovoru. Istotam se prodaja dobro ohranjen gramofon. Poizve se pri Bilinu, Zidovska ul. 1. II. 3316

Stroj

za izdelovanje zarezane cementne strešne opke se kupi, Ponudbe z navedbo cene in sistema pod „št. 3334“ na upr. Slov. Naroda. 3334

Stenografino in strojepisko

izvežbano, sprejme takoj odvetnik dr. Jos. Klepec, tu, Janez Trdinova ul. 8. Plača po dogovoru. 3331

Auto

francoske znamke „Unic“, štirlsedezet, z nadomestnimi deli 14 HP, se ugodno prodaja; istotam sta naprodaj tudi dobro ohranjena kontrolna blagajna in športni voziček. Naslov pove upr. Slovenskega Naroda. 3329

Trgovski pomočnik,

agilen, popolnoma izurjen v železnini, se sprejme takoj. Trgovina mesa, nega blaga Sterk, Črnomelj. 3249

Naprodaj na Stajerskem SHS.

Krasna posestva 6, 8, 10, 15, 17, 32, 50, 64, 100, 114, 130, 220, 300 orolov živi in mrtvi inventar. Mlini na vodno in parno moč, industrije, trgovine, gostilne, kavarnе, gozdi, hiše, vile in kmetijska posestva. Obrnite se na Karol Breznika, Celje, Dežlo polje 3. 2949

Velika zaloga in poceni.

dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji, pnevmatika in vsakovrstni deli. F. BATJEL, Ljubljana, Stari trg 28. Sprejemajo se dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji v popravilo. Mehanična delavnica, Karlovska cesta št. 4. 2573

la Portlandcement

na drobno in debelo, cem. cevi, plošče za tlak stopnice iz umetnega kamena in dr. cem. izd. dobavljajo najceneje Betonska tvornica J. Cihlar Ljubljana. Izvrševanje hišnih kanalizacij. 2574

Prodasta se

takoj v zelo lepem kraju 2 hiši z gostilno in trgovino brez konkurence, s precej posestvom z vso zalogo in inventarjem. Samo resne ponudbe pod „Hiši/3290“.

Čevljarski vajenec

želi nastopiti službo takoj. Vprašanja na Ivan Mikelj, Češnjice 28, p. Boh. Srednja vas. 3330

Posestvo

krasno, obstoječe iz ljubke vile, tovarne, gospodarskih poslopij, njiv, travnikov z **vodno močjo**, v neposredni bližini Ljubljane, je naprodaj. Kje, pove upr. Slov. Naroda. 3332

Na prodaj:

zlata ura za dame, čevlji št. 37, črna svilnata obleka, zimska obleka (Mantelkleid), kovčeg, boa in muf (liberet) zastoril, svetilka za petrolej in drugo. Kje, se poizve pri upravnistvo Slovenskega Naroda. 3320

Sprejme se izvežbana strojepiska,

popolnoma zmožna slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisavi. Stenografije imajo prednost. Ponudbe pod „Pridnost/3265“ na upr. Slov. Naroda. 3265

V trgovini

O. Bernatović

Ljubljana, Mestni trg 5,
je največja zaloga moških in ženskih oblik po najnižjih cenah.

Mestni stavbenik

Jaroslav Breuer

Ljubljana, Vojaška ul. 16a
(za prejšnjo belgijsko vojašnico)
izvršuje vse podtalne in visoke stavbe ter izdeluje zadavne projekte.
Brzjav: Brenestavba. Int. tel. 447

Srednja českojugoslov. knjižara

naklade te zavod za oglaševanje J. Herejk Zagreb. — Novo: Jirasek Filozofske historije — jubilejno prvo hrvatsko izdanje K 30. — Bogati izbor domače i inostrane literature. — Razglednice umjetničke. Generalno zastupstvo za državo SHS ruskih naklade u Čehoslovačkoj republici. — Na zalih izbor ruskih knjiga! 3030

Šampanjske steklenice

v vsaki množini kupuje
Fr. Kham, Ljubljana,
nasproti hotela Union. 3177

Kupi se hiša

v ljubljanskem predmestju. Ponudbe pod „hiša/3209“ na upr. Slovenskega Naroda. 3209

Gospod, izurjen strojeplad, sec, išče za popoldan posla v kakšni pisarni ali kaj drugega primerne, tudi vzame na dom pismena dela za pisalni stroj. Ponudbe pod „Vesten 3230“ na upr. Slov. Naroda. 3230

Kompletna oprava

za spalno sobo ter več drugih predmetov za gospodinjstvo se radi odpopovanja takoj prodaja. Ogleda se lahko do torka vsak dan tudi ob praznikih od 10 — 12 ure in od 2 — 4 ure v Kersnikovi ulici št. 3, pritličje levo.

Večje tovarniško podjetje v Ljubljani išče popolnoma veččega samostojnega

knjigovodja

(bilancista) z daljšo prakso, zmožnega slovenskega in nemškega jezika. Pismene ponudbe naj se naslovijo pod „Tovarna poštni predal 9“ Ljubljana. Nastop v najkrajšem času. 3279

Skladiščar.

Zanesljiv vodja komisijoniranja in nadzorovatelj vlaganja, ki razpolaga z dolgoletnimi izpizicvali slične službe, se takoj sprejme. Stanovanje z razsvetljavo in kurjavo preskrbljeno. Prvovrstne resne moči, želeče stalno službo, naj pošljejo ponudbe z obširnim osebnim popisom, prepisom izpizicval, navedbo referenc, ter sliko na „Titan“ Kranjska tvornica želez. i bravarске robe, Kamnik.

Polnogumijasti obroči

za tovarne avtomobile
Pnevmatika
za kolesa in avtomobile

Kolesa Avtomobili

J. Gorec, Ljubljana,
Gospodstvska cesta številka 14.

„Triglav“

sladno kavo

kavine konzerve s sladkorjem, kavine konzerve brez sladkorja, marmelado po natatijl dnevnim cenam in v vsaki množini

Del. družba „Triglav“

tovarna hranil v Šmarci pri Kamniku. Kupuje tudi tozadavne sirovine.

Mehaniki pozor!

Naprodaj je lepa hiša v Slovenjgradcu z vrtom na glavnem trgu blizu cerkve. z lepim prodajalniškim prostorom in delavnico. Ker tukaj ni nobenega narodnega strokovnjaka, se zatorej priporoča. Pojasnila daje Klun Janko, trgovec v Slovenjgradcu. 3217

Po cen in velika zaloga novih dvokoles

različne pnevmatike tudi za otročje vozičke, **šivalni stroji**, in vsakovrstni deli pri Batjelu, Ljubljana, Stari trg 28. Sdrejemajo se dvokolesa, otroški vozički, šivalni stroji i.t.d. v popravilo. Mehanična delavnica Karlovska c. 4.

Kupujemo samo na vagon

: tesan les :

3/8, 3/4, 4-8 m, 4/4, 4/5, 5-8 m, 3/8, 6-10 m, 4/4, 8-12, 3/10, 1/10, 8-12 m. Paralelne deske 13, 20, 25, 30, 40, 50 mm 4, 5 m. Late 25/50 mm 4, 5 m. Štafil in žagan les gornjih dimenzij itd. Ponudbe prosita Braća Ivkov, Štitar, Bačka. 2978

Kostanjev les

vsako množino kupi

„DRAVA“

lesna industrijska delniška družba

Maribor, Aleksandrova ces. 51.

ERJAVEC & TURK

trgovina z železnino

„pri Zlati lopati“ 114

(prej Hammerschmidt)

Ljubljane, Valvazorjev trg 7

nasproti križevniške cerkve.

Zaloga cementa.

Najstarejša slovenska

pleskarstva in ličarska

delavnica

IVAN BRICELJ, Dunajska ces. 16,

se priporoča. Izvršitev točna cene zmerne. 1250

Kupite in berite hudomušne kratkečasnice

Misi, podgane, stence, šurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porablja moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva, kot proti poljskim in hišnim mišim K 12, za podgane 16 K; za šurke posebno močna vrsta K 20; tinktura za stence K 15; uničevalec moljev K 10 in 20; prašek proti mršesom K 10 in 20; mazilo proti ušem pri ljudeh K 5-12; mazilo za uši pri živini 6-12; prašek za uši v obliki in perliu K 10 in 20; tinktura proti mršesom na sadju in zelenjadi (uničev. rastlin). Prašek proti mravljam K 10 in 20. Pošilja po povzetju Zavod za eksport M. Jünker, Petrinjska ul. 3. Zagreb 15.

Preprodajalci popusti!

L. Mikuš
Ljubljana, Mestni trg št. 15.
priporoča svojo zalogo
dežnikov in solnčnikov
ter sprehajalnih palic
Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Izložbeni aranžer

dobra moč manufakturne in modne stroke, želi premeniti dosežanje mesto. Cenj. ponudbe pod šifro „Aranžer/3089“ na upr. Slov. Naroda.

Nogavice

z znamko „ključ“ in brez nje pri Tvornici čarapa, Sarajevo. Samo na veliko! Cenik zastoj. Par nogavic znamke „ključ“ tra-ja kakor 4 pare drugih.

Pozor! Pozor!

Drože, kvas

(germ)

neboljše kakovosti, jamčeno čiste žitne, razpošilja po K 46.— franko vsaka poštna postaja. M. Založnik in sin, Ljubljana. 3284

Inženier dr. Miroslav Kasal

Ljubljana, Hlišerjeva ul. 7.

Specialno stavbe-

no podjetje za betonske, železob-

tonske in vodne

zgradbe.

Izraba

vodnih sil.

Slavnemu občinstvu vijudno naznanjam, da sem svojo specialno urarsko delavnico na novo preuredil. — Popravila se izvršujejo točno pod jamstvom. — Cene zmerne. Lepa izbira švicarskih ur, zlatnine in srebrnine.

Edvard Škopek
Ljubljana, Mestni trg 8/II.
strokovni urar, absolvent urar. tehn. šole v Karlsruheu.

Primarij dr. Hugon Robič

mногоletni asistent univerzitetne klinike za kožne in spolne bolezni prof. dr. Matzenauerja v Gradcu, **ordinira v Mariboru** Prešernova ulica 2. II. nadstr. od 14. (2) — 16. (4).

Pozor! Pozor!

Za birmance in botre bom prodajal po svoji lastni ceni fino štajersko belo vino po K 20.— liter, rdeče po K 24.— liter čez ulico.

Se priporoča

Ivan Pirnat, gostilničar, Vič-Glince.

COSULICH - LINE
prej (Avstro-Amerikana) Trst - Amerika
prevažata potnike v New York redno 3 krat v južno Ameriko po 1 krat mesečno.
P. t. Potnik kateri želijo se z brzoparnikom President Wilson na dan 18. junija v New York voziti, sprejmejo se še do 10. junija t. l.

Pojasnila daje in voz
na koto prodaja: **SIMON KMETEC** glavni zastopnik za Slovenijo v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26

Zdravilišče Slatina Radenci na progi Maribor-Ljutomer

otvorjeno od 1. junija do 15. septembra 1921.

Naranče ogljično kisle kopeli.

Prospekte razpošilja in pojasnila daje ravnateljstvo ali osebno Anončna ekspedicija JADRAN, MARIBOR.

Izšla je

ILUSTR. KULTURNA MODNA RE-
VJA IZDAJA KONSORCIJ VESNE

V LJUBLJANI

Dobiva se povsodi. — Cena zvezku K 32.—. — Naravnost pri upravnistvu „VESNE“ naročena in najmanj na četrt leta naprej samo K 30.— zvezek.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo,

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50, v lastnem poslopiu.

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana. Telefon šte. 40 in 457.

Sprejme se tako

nadglednica (poslovoditeljica)

za kartonažo. — ROŽANKOVSKI, Zagreb, Savska c. 27.

Stroji za obdelovanje lesa in kovin, orodje.

SCHERER & SLAWIK
WIEN, 16. Bezirk, Neumayrgasse 22.

Sprejme se tako sposoben

prikrojevalec kartona.

ROŽANKOVSKI, Zagreb, Savska cesta broj 27.

Izprašan kurjač

se sprejme takoj. — ROŽANKOVSKI, Zagreb, Savska cesta broj 27.

Trgovska hiša

na prometnem kraju večjega mesta Slovenije s stanovanjem, popolnoma za lastno uporabo, 8 izlozb, velik inventar, za fotomanufakturno, edina trgovina te stroke v celi pokrajini, staro, jako dobičkanosno podjetje, se odda **takoj** z dolgoletno pogodbo v najem. Trgovina in fotogr. atelier v popolnem obratu. — Oglasi: Ing. Petrowicz, Ljubljana, Celovška cesta šte. 66. 3309

AUTO

Austro - Fiat, 35 HP, električ, razsvetljava Bosch, pogon od znotraj, 6 sedežev, modernega tipa, popolnoma nov se prodaja. — Istotam Puch 24 HP, 5 sedežev. Kje, pove upravništvo Slovenskega Naroda. 3221

Moderna vila

v 1 nadstropje, 10 sob, kuhinja, klet, elektr. razsvetljava, lepa lega v znamenitem alpskem letovišču Bohinjska Bistrica, 3 minute od kolodvora se prodaja po zelo ugodni ceni. Ponudbe pod „Letovišče“

na Anončni zavod Drago Beseljak & drug, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje šte. 5. 3365

ČOPIČE

za trgovino in industrijo dobavlja ceno
BECK, KOLLER & Co.,
Wien I., Fichtengasse 2 a. — Ceniki zastoj in poštne prosto.

Trgovca liha lepo mehlovanu sobo proti dobri plači. Ponudbe na upravn. Slov. Naroda pod „Smatnost 3319“.

Padavica (epilepsija)

Že 20 let preizkušeni „Epilepticon“ Dr. Well, Frankfurt a. M. z uspehom rabijo zdravniki, bolnice za uspešno sredstvo za pobijanje epilepsije pa tudi proti Vidovemu plesu, histeriji, živčnim bolečinam in živčni oslabelosti. Bolniki ga radi uživajo in lahko prenašajo. Dr. med. K. Ganz piše: „Noben pomoček pri zdravljenju epilepsije ne služi tako dobro“. Dobiva se zopet v veliki množini v veletrgovniških in lekarnah. Izdeluje ga samostojnica Dr. R. & Dr. O. Well, Frankfurt, a. M. 420

lv. Jax in sin

Dunajska c. 15., Ljubljana.

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu
Ustanovljena l. 1867
Vezenje poručje brezplačno

Pisalni stroji „Adler“

Ceniki zastoj in franko.
Kolesa iz prolih tovarn:
Dürkopp, Styria, Wallenrad.
Začasno znižane cene.

JULIO MEINL

D. D.

kava čaj kakao

Središnja ZAGREB.

Podružnice:

Zagreb, Duga ulica 6.
Ljubljana, Aleksandrova c. 1
Maribor, Gosposka ul. 7.
Pečuh, Kraljevska ulica 19.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd.

Bled ob jezeru — Slovenija Solčno zdravilišče Riki

(zračne, solčne kopeli, elektroterapija, dietetične kure)

Šefzdravniki: dr. Novaković iz Zagreba, med. stev. dr. Eder z Dunaja.
Prospekti pri upraviteljstvu.

Inozemski promet v Jugoslavijo

za vse industrijske in poljedelske predmete oskrbuje točno

Warenverkehrsstelle A. G. Zweigniederlassung

zur Deckung des Verkehrs von Stadt und Land

Graz, (Steiermark) Idlhofgasse 58.

KRISTALUM d. d., Zagreb,

veleprodaja stakla i porculana

Boškovičeva ul. br. 26.

Tel. br. 6-70.

preporuča svoje bogato skladište staklene i porculanske robe. Raspoloža u svako doba sa proizvodnjama iz prvorazrednih čeških tvornica kao i što i sa svim vrstima stakla za urezivanje te gradjevne svrhe. — Preuzima narudžbe za takozvane „KOMBINIRANE VAGONE“ sa skladišta i izravno iz tvornica uz dnevne tvorničke cijene. — Izvolite zatražiti cijenike!

Češka svetovna zdravilišča Karlový vary - Mariánské lázně - Františkovy lázně.

Začetek sezije 1. maja.

Brezhibna prehrana.

Popoln zdravilni obrat.

Potovalna dovolila in vizum potnih listov daje češoslovaški konzulat v Ljubljani, Breg šte. 8.

Pojasnila in prospekte dajo mestne kopališke uprava.

Objava.

Slavnemu prebivalstvu dajemo na znanje, da se nahaja glavno skladišče slovitega cigaretnega papirja in stročnic

ABADIE

znamke Riz Abadie, Riz Doré, Axa Abadie

za vso Jugoslavijo v Zagrebu, Maksimirska cesta 10.

Od tod se izvršujejo tudi naročbe.

Société des papiers ABADIE

Société à respons abilité limitée PARIS, Avenue Malakoff 130 - 132.

Mariborska eskomptna banka

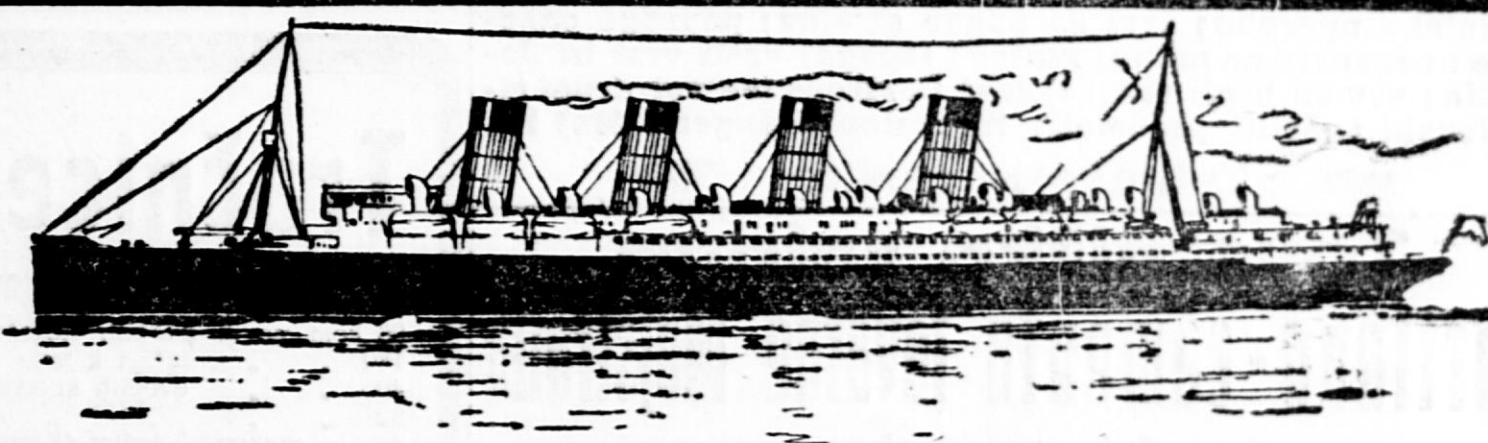
naznanja, da jo otvorila dne 1. aprila t. l. nove ekspozituro v

Gornji Radgoni,

ki se bavi z vsemi bančnimi posli.

Sezonska ekspozitura v Rogaški Slatini

bode začela zopet poslovati dne 15. majnika t. l.

CUNARD LINE

VOZNI RED brzoparobrodov za Severno Ameriko in Canada.
CHERBOURG — NEW-YORK — CANADA

Spremembe se pridržijo brez posebne objave.

Največji in najhitrejši	Od Cherbourga do New Yorka		Parobrod	parobrodi na svetu.
	četrtek	12. maja		
	sobota	14. „	Saxonia*)	
	sobota	21. „	Aquitania	
	sobota	28. „	Imperator	
	sobota	4. junija	Mauretania	
	sobota	18. „	Aquitania	
	četrtek	23. „	Imperator	
	sobota	25. „	Saxonia*)	
			Aquitania	

Informacija za potnike. Legitimacije: Vsak potnik mora imeti predpisan potni list, vidiran od najbližjega ameriškega konzulata (Zagreb, Jezuitski trg 1) da je od konzulov istih držav, skozi katere se mora potnik voziti do luke ukrcanja. — Do nadaljnjega se morajo vsi potniki II. in III. razr. podvreči 12 dnevni karanteni v luki ukrcanja, vsled tega je potrebno, da se potniki, ki potujejo preko Cherbourg-a zglase 18 dni in oni, ki potujejo preko Trsta 14 dni pred odhodom parnika.

*) Parobrod „Saxonia“ vozi do luke Halifax (Canada).

Natančnejša pojasnila daje: Zastopstvo Cunard Line, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Inženirska pisarna
Ing. Konrad Krenner
Dunaj XIX., Formanekgasse 38.
Projektiranje in oprema strojevišnih in elektrotehničnih naprav in obrtnih obratov. Dobava strojev, aparatov in tehniškega materiala. 3190

Edina tovarniška zaloga šiv. strojev za rodbinsko in obrtno rabo, v vseh opremlj. materijal predvojni. Dalje igle, olje, posamezni deli za vse sisteme na veliko in malo.

JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.
Večletno jamstvo. — Ugodni plačilni pogoji. — Popravila se sprejemajo. —

Na veliko in malo potrebuje za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, sukanec, čevljar-ska preja, toaletne potrebuje, modno blago, pletenine i. t. d.

Velika zaloga klobukov in slaničnikov se dobi pri

Franc Cerar
tovarnar v Stobu pošta Domžale
Prevzemajo se tudi stari klobuki in slaničniki v popravilo pri Kovačevič i Tršan v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5.
Sprejemanje v sredo in soboto.

Kapital K 20.000.000.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Rezerve okrog K 6.000.000

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno banko in Srbsko banko v Zagrebu.

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 1.
Podružnica v Novem mestu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — eskompt menic, terjatev, faktur — akreditivi — borza.

Izdelke iz litega železa

za stavbinsko obrt, strojno litino itd. po modelih in risbah izdeluje
Kranjska industrijska družba, Jesenice-Fužine (Gorenjsko).

Slovensko morsko kopališče

Baška na otoku Krku.

Jedno izmedju najlepših kupališč na Jadranu. Žal dug oko 2000 m. Slovenska kuhinja. Kupališna sezona od 15. svibnja do 15. listopada. Sve informacije daje brezplačno

Ante Tudor,
vlastnik hotela Velebit.

3191

Pašna skupina v Podkorenu prodaja dražbenim potom nad cesto proti Ratečam

od 1500 do 2000 m³ stoječih smrekovih in nekaj malega borovih debel.

Dan dražbe 22. majnika t. l. ob 1. uri pop. v gostilni pri „Rasingerju“, kjer so tudi razvidni pogoji. — Načelnik.

Enonadstropna hiša

z gostilno, lepim senčnatim vrtom, vrtom za zelenjavo ter vso gostilniško opremo, oddaljena 15. minut od ljubljanske glavne pošte, se prodaja. Naslov se poizve pri upravi Slov. Naroda pod št. 3286*.

ELEVATOR
GLAVNA ZALOGA ZA SLOVENIJO
FRANCOSKO F. ŠIBENIK
LJUBLJANA
Gospiska ul. 16.

Sjedinjene tvornice konopljice i niarske robe

Balković J Bač - Bodrog d. d.

Brzjavi: BALKOVIĆ. Zagreb, Bakačeva ul. 6. Telefon: 8-87

Proizvajanje in veliko skladišče vseh vrst:

konopljice in predivo, vrvi za gospodarsko, domačo in tehniško uporabo; vrvi za pogon strojev; poproge pasovi e navadni in za milne; motvoz (špaga) vseh vrst in debelini; vrvice vseh vrst; mreži in mreže ter val drugi ribolovski športni predmeti; mrežnice (Kängematten) itd.

Zahtevajte cenike!

Tovarniško zalogo
portland-cementa tovarne Mojstrana

za prodajo na drobno ima

tvrdka **Ant. Trewna** nasledniki,
Jesenice-Sava.

Fran Ravnikar

maslini tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ul. 25.

Telefon 415 Pošto-čkovni račun 11.428

prevzema po danih kakor lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvena ostrešja, balkone, vrtno utice, verande ter razna druga vrtna arhitektonična dela. — Stopnice, dekorativne stropove ter dekorativne stenske opaže, vrata, okna itd.

Za razne industrijske stavbe opozarjam zlasti na moje patentirane nosilce za večje proste razpote od 12-50 m. — Parna žaga in strojne delavnice.

Veliko trgovsko podjetje v Ljubljani išče za vodjo svojega železninskega oddelka samostojnega, vsestransko naobraženega

strokovnjaka.

Vstop takoj. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravnishvo Slovenskega Naroda pod „ZELEZNIKA 3305*“.

Pfaff šivalni stroji

so najpopolnejši! Največja zaloga za vsakovrstno obrt od navadnih do najfinejših oprem. Večletna garancija.

IGN. VOK,
Ljubljana, Sodna ulica 7.

Prva slovenska

zrcalna manufaktura

je začela obratovati v Grosupljem na Dolenjskem. — Da ustreže splošni želji in potrebi p. n. občinstva, izvršuje do nadaljnjega obvestila le popravila in sicer novo oblaganje pokvarjenih zrcal. — Zrcala naj se pošiljajo na zrcalno manufakturo

M. Kožak, Grosuplje, Dolenjsko.

Popravila

tvorniških, poljedelskih (mlatilnice, plugi, stroji za rez, stroji za rezanje piče in druge). Vse vrste mlinskih strojev in naprav kakor tudi vsa strojna dela izvršuje strokovnjaško in točno. Sprejema najrazličnejše fasonske dele v množinsko izdelovanje za ključavničarske in mehanične delavnice: „Bistra“, kovinska industrija v Domžalah. 3236

Ne pozabite obiskati našo podružnico, katera je prejela veliko množino vseh vrst

SINGER

šivalnih strojev, SINGER igel in strojnih delov. SINGER olja, sukanca in svile. Lastna mehanična delavnica povečana! Prodaja na primerne obroke! **Singer šivalni stroji Bourne & Co, New York.**

Podružnice: Ljubljana, Selenburgova ul. 3, Novo mesto, Maribor, Zagreb, Karlovac, Osijek, Brod na Savi, Varaždin, Novi Sad. — Zastopstva v vseh večjih okrajih in mestih.

Tračnice

8000 metara 7 kg profila
6600 „ 5 1/2 „ „
2300 „ 4 „ „

u rabljenom ali posve uporabivom stanju

90 kom. novih dvojnih kotača 350 × 60 × 760 m/m (Radsätze)
180 „ „ ležaja k tomu
40 „ „ dvojnih kotača 300 × 50 × 600 m/m
92 „ „ (Hül-enradsätze) 300 × 500 m/m
4 „ „ prekretnih kolic (Kippwagen) 3/4 m³ × 600 m/m
2 „ „ lokomotive 30 P. S., 600 m/m rastočine

otprema odmah sa skladišča

„ALAT“ d. d. Zagreb, Gajeva ulica 59.

Dražbeni oklic.

Na predlog Ivane Kowald roj. Svetic, Barbare Svetic in Marije Kacin roj. Svetic bo

dne 23. maja 1921 ob devetih dop.

na licu mesta v veži hiše št. 53 na Sv. Petra nasipu prostovoljna dražba hiš. št. 54 na Sv. Petra cesti in št. 53 na Sv. Petra nasipu, vpisanih pod vlož. št. 130 kat. obč. Petrsko predmestje I del vsled dovolitve okrajnega sodišča v Ljubljani I z dne 26. aprila 1921. P. I 246/3201. Pritiklin ni.

Izključna cena znaša 150.000 kron in se pod njo ne prodaja. Vadija je položiti 15.000 kron v gotovini ali pupilarnih vrednotnicah. Prodajalci si pridržijo pravico potrditi ali zavrniti najvišjo ponudbo v roku 10 dni po dražbi.

Izkupilo je plačati v 14 dneh po odobrenju dražbe pri sodišču.

Vknjiženim upnikom se pridružujejo njihove pravice brez ozira na višino izkupila.

Natančnejši dražbeni pogoji pri sodnem komisarju dr. Andreju Kuharju v Ljubljani, Kolodvorska ulica 3.

Tovarna

JOS. REICH
Ljubljana, Poljanski nasip št. 4
Podružnica: Selenburgova ulica 4.

PODRUŽNICE: **MARIBOR** Gospiska ul. 38. **NOVO MESTO** Glavni trg **KOČEVJE** št. 38.

I. Sandrin,
Ljubljana

Velika zaloga **usnja**, kož, podplatov, gonil, vsakovrstnega **usnja**, nih jermenov in boksa

na debelo.

Mestni trg 6

Modni salon
Stuchly - Maške
Ljubljana
Zidovska ulica št. 3.
Dvorski trg št. 1.

Priporoča največjo izbero spomladanskih klobukov čepce in slaničnikov. Popravila se točno izvršujejo. Žalni klobuki v zalogi.

Dežne plašče

iz nepremočljivega angleškega „Waterproof Cloth“, kakor ravno tako blago na metre, po zelo znižanih cenah priporoča tvrdka

A. & E. SKABERNE.

Jugoslovansko inženirsko podjetje

družba z omejeno zavezo

MARIBOR

Inženirska pisarna in stavbeno podjetje

Projektiranje in izvršitev visokih, betonskih in železobetonskih stavb, industrijskih in poljedelskih ter vodnih zgradb, naprav za vodne sile itd. — Presoje in nasvetovanja. — Dobav. vsega gradbenega, industrijskega in tehničnega blaga, železnine, orodja, nosilcev, betonskega železa, tračnic in materiala za ozkotirne železn., elektoteh. material, cement, gips, lepenka, t. d.

Naslov za brzojavke:

„JIP“ - MARIBOR.

Kr. zemaljsko liječilište Topusko.

Saisona od 1. svibnja do 30 rujna.

Indikacije: Rheumatične i ine upale zglobova i mišićja, ulož, neuralgije, navlastito ischias i ženske bolesti. Crijetne kupke i kupke bistre, masaža i Zanderova dvorana. Radioaktivitet vrelo u velikom stepenu znanstveno dokazan. Temperatura vode 59° C.

Zgrade i stanovi prošireni i temeljito preuredjeni. Sagradjen novi veliki pučki dom za preko 200 osoba.

Ugodno blago podneblje. Željeznička stanica pruge Karlovac-Caprag, pošta, brzjov, javna ljekarna.

Krasne šetnje, koncerti, tombola, glazba. Radi navale gostiju potrebno je za lipanj, srpanj i kolovoz sobe unapred naručiti.

Prospekte i nužne upute daje besplatno

Ravnateljstvo kr. zemaljskog liječilišta.

Za inseratni del odgovoren Valentin Kopitar.

Priloga „Slovenskemu Narodu“.

Fran Govekar:

Greh.

Profesor dr. Al. Zalokar je v »Njivi« opozoril s prav resnimi besedami na pereče slovensko vprašanje. Vplivi in posledice vojne so vprašanje smrti in porodov po državah potisnili v ospredje vseobsega zanimanja. Le Slovenci populacijskega vprašanja doslej nismo dosti obravnavali. Zadovoljevali smo se z domnevo, da smo plodovit narod ter nam s te strani ne more groziti nevarnost. Ali pa so vojne nasilne in naravne ali tudi umetne izgube nadomeščene ali imamo vsaj jamstvo, da se nadomestijo? Repališki mir nam je Slovenji kruto obsekal; na jugu in severu nam grozi nevarnost, da se naše neodrešeno ljudstvo potuji. Ali naj nas bo Slovencev še manj? In kako stojimo v svobodni Sloveniji?

Dr. Zalokar piše, da nam poslednji popis, ki je bil preveč primitiven, v socialno-patološkem in populacijskem pogledu ne podaja zadovoljivega in zanesljivega odgovora. Statistični material je nepopoln ali nedostopen, tako da ne moremo dognati, kako se je narodna plodovitost po vojni zopet oživila. Gotovo pa je, da je ozeblje naše države tako redko naseljeno, da bi se naše ljudstvo lahko celotno potrojilo, ne da bi se bilo bati preobjudenosti. V okviru naše države, trdi prof. dr. Zalokar, je strah pred preobjudenostjo prazen. Nasprotno: bati se moramo, da pridemo v položaj, ko bo imela Juoslavija za končni boj s sosedi celo premočeno ljudsko silo na razpolago! Zato meni dr. Zalokar, da je treba misliti na to, kako bi se pospeševalo čim hitreje razmnoževanje našega ljudstva.

Porodniški oddelki splošne bolnice v Ljubljani v l. 1911—1920, podaja vzorec, kakšen vpliv je imela vojna na število porodov med vojno in kako se razvija plodovitost po vojni. L. 1914. je bilo 543, l. 1915. 470, l. 1916. že 441 in l. 1917. celo je 396 porodov; l. 1918. se je število dvignilo na 435, l. 1919. na 631 in l. 1920. celo na 813 porodov. Tako je l. 1920. število porodov navidezno za 270 večje nego l. 1914.

Ali zato še ne smemo sklepati, da se je zunan vpluosnost število porodov istotako dvignilo. Več porodnic je namreč imela bolnica pač tudi zaradi tega, ker so morale priti v bolnico porodit zaradi slabih stanovanj in zaradi draginje, ki je bušila zlasti l. 1920. na dan. Mogoče, da se število porodov v istini ni dosti dvignilo, morda pa je celo — padlo? —

Res je le eno: zaradi nedostojnosti perila, mila, stanovanj in drugih predvojnih udobnosti, je padla osebna snaga in higijena, možnost okuženja je narasla ter imamo znake večje umrlivosti med porodom in v otroški postelji. A očividno je tudi večji vpliv gonoreje, posledice vojne in njene spremeljalke: nemorale. Iz teh momentov izvirajo pogostejša obolenja porodnic in večje število okužb.

K vsem tem kalamatitiam pa se je pridružila specialno v Ljubljani še nova, silna, a nepotrebna: nezasišeno nedostojanje prostorov za porodnice. Kakor povsod, smo bili v Ljubljani tudi v bolnici skopi — kramarčki. Porodnišnica zadošča jedva za silo in za kvečjemu 400 porodnic, a leta 1920. je morala dati mesta 813 porodom! Razmere so bile seveda zato strašne. Dospeli smo tako daleč, da l. in II. razreda v

bolnici sploh več ne poznajo, nego je zavladal uprav katastrofalen demokratizem. To se pravi: v eni sobi, ki bi zadoščala v najslabšem slučaju petorici zdravih oseb, mora tisti včasih po sedem porodnic s sedmimi rojenčki. Torej namesto 5 kar 14 oseb! In zdaj si predstavljajte še ta stok, jok, vik in vrišč in ta vzduh!

In ta nemir ponoči in podnevi! Porodnice nimajo nikdar miru in o počitku ne more biti govora. In k temu prihaja še današnja draginja, ki sprlo nezadostnega kredita, s katerim bolnica razpolaga, omejuje nabavljanje potrebnih pod — minimum!

»V dobi socialne razdrapanosti in moralnega razpada je materinstvo svetel žarek, ki razsvetljuje temo, negotovo bodočnost!« piše dr. Zalokar in dostavlja: »In vendar po prevratu nismo še ničesar storili v korist materinstva!«

In zdravnik nežno senzitivne vesti ter zavedajoč se svoje odgovornosti nam kliče: »Prva in najsvetejša dolžnost družbe je, da poskrbi za matere v težkih urah poroda! Porodni riziko je tako velik, da ga družba mora zmanjšati na onl minimum, ki je s človeško močjo dosegljivo. To ni le zahteva medicinske znanosti, nego to je tudi dolžnost človekoljubja, sočutja in socialne pravičnosti!«

To je povedano dovolj jasno. A dr. Zalokar podčrtava svoje svarilo in — saj se ne motimo — svojo prošnjo za pomoč še z besedami:

»Družba ne more odvaliti od sebe dolžnosti, da v najkrajšem času vse pomankljivosti in nedostatkne odpravi. Čas je že, da se greh opere!«

Slučajno poznam razmere, neznosne razmere na dr. Zalokarjevem oddelku: imel sem ondi par mesecev bolno ženo. Zato se oglasam, zato vas seznanjam z dr. Zalokarjevimi spisom. Krvave resen memento je! In najplemenitejša prošnja. Ljubljancem, ljubljankam! Neštetokrat ste že dokazali, da imate za dobro stvar odprta srca in odprte denarnice. Naj se reče o Vas karkoli, eno je resnično: sočutni ste in včasih naravnost kavalirski.

In dr. Zalokarjeva stvar ni le dobra — nego je najboljša, najpotrebnejša, za Vas najčastnejša! Za naš špital gre, za našbednejše bednice, za matere, za naš narodni pomladek, za našo bodočnost! Toliko so nam pobili in pohabili rojakov — ah, storite sedaj kaj tudi za spás in vzvev novorojenčkov ter njih trepetnih mamic! Pojdite, prepričajte se sami: tako ne more iti dalje! In potem naše vrle dame, pridite na vsej Sloveniji koncerte, gledališke predstave, cvetlične dneve, javne zbirke, loterije in ve, iznajdljive glavnice, si izmislite še kaj pa zberimo vsaj en milijon! In ga dajte prof. dr. Zalokarju, da porodnišnico opremi — evropsko!

Obračam pa se še na novega načelnika zdravstvenega oddelka deželne vlade, na prijetelja dr. Otmarja Kraica: Ženski bolniški oddelki je treba razširiti! Prijatelji, med prvimi tvojimi nalogami bodi ta najprva! Ali bi ne bilo mogoče, krasno hiralnico Kranjske hranilnice, tako svetlo, zračno in higiensko vzorno, koristneje uporabiti za trepetne majke, za bolno žensstvo?

»Čas je že, da se greh opere!« piše dr. Zalokar. — Meni je tesno ...

njo vrednost ter mu radovoljno prinašal velike žrtve svoje ljubezni. Stori pa je še mnogo več, nego smo si v svoji podedovani skromnosti pričakovati drznili: spoji namerava vse tri konservatorije v Beogradu, v Zagrebu in v Ljubljani v eno organično celoto. Puščajoč vsakemu zavodu njegovo individualnost — o j ti »centralisti!« — ustvarja velikopotezno zasnovano delo, ki je zmožno, da rodi iz sebe zopet le kaj velikega, življenja sposobnega.

Matičarji so do duše spoznali globoki pomen tega trenutka ter z radostjo pritrdili podpravljenju glasbene šole. Rade volje so se odrekli zavodu, ki je njihov ponos, saj imajo zavest, da ga izročajo svoji državi, pravi materi vsega šolstva. Niti trenutka ne dvomimo, da bo zavod pod Hubadovim vodstvom prosperiral ter postal dika in ponos vsega našega naroda, ki se mu ne bo bati tekme na mednarodnem polju. Naša drama in naša opera sta stoprav s tem trenutkom naša svoj fundament.

Matičarji pa bodo svoje ljubezni polno delo osredotočili na ostale panoge društvenega delovanja: izdajanje muzikalij, zbiranje narodnih pesmi, prirejanje prvovrstnih na umetniški višini stoječih koncertov. V tem pogledu vzbujajo zlasti mnogo nadobri dve leti obstoječi orkester Glasbene Maticice, ki nas je s svojimi koncerti klasične vsebine dvignil zopet za visoko stopnjo kvišku. Matica in konservatorij se bosta navzlic ločitvi srečevala na vseh potih, izpolnjevala drug drugega ter se vzajemno podpirala. Naj storita to v korist in v čast narodu, iz katerega sta izšla.

Kaj je soseska.*

Iz pravnih krogov na Štajerskem je izšel v 82. številki »Slovenskega Naroda« dne 13. aprila t. l. članek, ki hoče rešiti dozdnevno še noreno vprašanje o bistvu soseske in oskrbovanju njim lastnega premoženja. Pisec navaja čisto zanimive konkretne slučaje pravih starejšega datuma, kjer se je šlo v bistvu za to, kateri organi so upravičeni, pravnoveljavno zastopati sosesko in sklepati v njenem imenu pogodbe ter sploh upravljati njih premoženje. Enkrat so sodišča, in to v najvišji instanci, izrekla, da občina nima s soseskim premoženjem ničesar opraviti, in se pri tem, stoječ na stališču, da so soseske glede skupnega premoženja družbe v zmislu občnega državljankega zakonika, sklicovale na § 11. občinskega reda, ki pravi: »Pravice do lastnine in užitka, katero imajo celi razredi in pa poedinčni občani, ostajajo neizpremenjene.« Drugič zopet so sodne oblasti prisodile upravo soseskega premoženja občinskemu odboru, očitno per analogiam predpisa kranjskega občinskega reda glede »podobčin« v drugem dodatku in osmega poglavja češkega občinskega reda. Članek končno ugotavlja, da imamo še danes pravno negotovost o bistvu soseske in oskrbovanju njim lastnega premoženja, da ni nikjer določeno, kdo spada k soseskam in kake deleže imajo posamični državljani, niti kako rešiti spore glede deležnih pravic itd., ter prihaja do zaključka, da treba razširiti drugi dodatek h kranjskemu občinskemu redu tudi na štajerski del Slovenije, da se izognemo prepričnim in pravičnim soseskam in njih premoženju.

Ze zgoraj sem omenil, da sloni članek na podatkih pravih starejšega datuma. Iz tega sklepam, da ga je pisal pravnik starejše dobe, ki ni zasledoval novejšega zakonodajstva, vsekakor pa pravnik, ki mu niso znani takozvani agrarni zakoni. Res je, da so slednji na Štajerskem še jako mladi, dočim so se uveljavili na Kranjskem že leta 1887, odnosno 1888., vendar so tudi štajerski zakoni že slavili svojo desetletnico in se jih ljudstvo po štajerskem prav pridno poslužuje. Je to predvsem zakon z dne 26. maja 1909., štaj. dež. zak. št. 44 o delitvi skupnih zemljišč in uredbi pravic do uživanja in upravljanja teh zemljišč. Ta zakon definira pojem skupnih zemljišč sledeče:

»Skupna zemljišča v zmislu tega zakona so ona, glede katerih obstojajo skupne pravice do njih posesti in uživanja med blivšimi graščinskimi gosposkami in občinami (vasmi) ali nekdanjimi podložniki, odnosno med dvema ali več občinami (vasmi) in b) katera hasnujejo skupno ali menjavoma vsi ali samo nekateri občani (vaščani), jeden ali več občinskih oddelkov (vaških oddelkov), sosesčin (srenj) ali podobnih zemljiških zajednic (agrarnih skupščin) in to na podlagi osebnega ali pa s kakim posestvom združene upravičenosti do soudeleženstva.« Tako skupna zemljišča se po zgoraj imenovanem zakonu na zahtevo soudeleženčev lahko razdele ali pa se uredi obojaki i glede uživanja in upravljanja. Uredba se pa uveljavlja tudi uradoma, pod gotovimi pogoji. Zakon o razdelbi in uvedbi skupnih zemljišč se sicer ne izreka nikjer določeno o pravnem bistvu in značaju teh agrarnih zajednic, vendar sledi zlasti iz § 2., po katerem se izroče razdeljeni deli preje skupnega zemljišča v svobodno last udeležencem, jasno in nedvoumno, da stoji zakon na stališču, da so te zajednice privatnopravne družbe. O uredbi upravljanja teh družb določa še posebej § 3., da se ima ista izvršiti po določilih tega zakona le v toliko, v kolikor ne urejujejo upravo takih zemljišč že občinski red ali drugi občinski last zadevalojči predpisi ali v kolikor se smatrajo v okvi-

ru teh predpisov potrebne še posebne uredbe za koristno upravljanje teh zemljišč. Vidimo torej, da je vprašanje o oskrbovanju soseskam lastnega premoženja že docela zakonito rešeno in da je predlog po razširjenju drugega odstavka kranjskega občinskega reda brezpredmeten. Tudi za nastale spore o deležnih pravicah ustanavlja zakon posebno uredbeno postopanje in celo po-

sebne agrarne oblasti, na katere preide s pravomočno uvedbo razdelilnega, oziroma uredbenega postopanja sodna in upravna kompetenca

* Članek je napisal g. okr. glavar dr. Fran Spiller-Muys, ki je kot kraljevni komisar za agrarne operacije gotovo strokovnjak v tem vprašanju.

Beogradski trenotki.

1. Komaj dve, tri ure sem bil v Beogradu in že sem bil sredi Kola srbskih sestara. V gostoljubni srbski hiši smo se slučajno sestali. Gospo Delfs Ivaničko dobro poznate, njo, ki miri na skupščinah razburkane valove in jih tudi pomiri, zakaj tehtni so njeni razlogi in velika je njena milina. Pa profesorica Tođorović, ki je bila pred par tedni na shodu Kola jugoslovenskih sester v Ljubljani! Pripravljajo se na pot v Novi Sad, kjer se bo vršila nekaka konferenca za pripravo letošnjega ženskega kongresa.

2. Zdej sem pa pri inženirju Milanu Nešiću v Kosovski ulici. Poznamo se iz prvih časov po prevratu leta 1918., ko je kot rezervni kapetan služil v Ljubljani med onimi prvimi Srbi, ki so nam očuvali red in zavrtili Italijana izpred Ljubljane. Sredi maja pride v Ljubljano na kongres inženirjev in arhitektov. Vedel je, da mi bo drago videti še druge priče onih novembarskih dni, in pozval k sebi v svojo gostoljubno hišo nekaj mladih gospodov, ki so istotako takrat bili »na dužnosti« v Ljubljani.

3. Ruski inženjer Bogatirjev se stavlja nove peči. Moraš kreniti malo stran z one krasne široke ceste Miloša Velikega, ki drži proti Topčidero, pa prideš v njegovo delavnico. G. Nešić in njegova soproga, ki je arhitekt, sta me povabila s seboj na predavanje Bogatirjeva; predaval bo Bogatirjev danes inženirjem strokovnjakom. Torej predavalnica! Tu peč, tam peč, tu rezanci, tam govedina za guljaš! Peči se bodo preizkušale, kuhali bomo. Sedemkrat manj drv bomo rabili nego vi, ki se kuhate po starih pečeh in štedilnikih, in v eni uri bo gotov kruh, ki je še sedaj testo, in juha in guljaš in zrezek. Prištedenja goriva in časa bo torej velika. Bogatirjev dela in tolmači delo; njegov pomočnik, baje nekdanji ruski oficir, ima opravo kuharsko, a največ gledalec je ipak pripravlja molčeca Rusinja, ki z izredno eleganco krenjen pripravljajo cvrto teletino.

Kar smo skuhali, to smo tudi pojedli. V eni uri je bil obed za 63 oseb gotov.

Iznajdba Bogatirjeva so izzvale v časopisju dosti ostre debate, pa temu ni kriva stvar sama, ampak neka nespretnost v aranžmaju.

4. V saborni cerkvi se popoldne ob 3. uri vrši obred. Pogreb je. Svečenik govori hvalo materi in slavo Srbinji, ki leži v protli pred njim mrtva. Ni v cerkvi očesa brez solz.

Mnogo Ljubljancem se spominja umnega polkovnika Nedelica, ki je bil lani šef štaba generalu Smiljanicu v Ljubljani. Pred letom dni se je poročil, a že mu je usahlil cvet njegove sreče; umrla mu je mlada žena.

Nekdo mi je svojčas rekel, da je v Beogradu pokopališče (groblje) silno zanemarjeno. Bog mu odpusti greh, če je lagal! Neresenico je na vsak način govoril. Profesorica Leposava Boškovičeva me je spremljala na groblje in mi ga razkazala. Na brdu leži; tako lep mu je položaj, kakor je lep položaj Beograda samega. In na groblju vse v krasnem redu! Če prideš tja, ne pozabi iti na grob vojvode Mišića in na grob ruskega poslanika Hartwigja, ki je umrl tik pred vojno leta 1914. Čudne smrti!

Vračaje se, sem mislil: Kako da Srb ne bi gojil svojega groblja, ko pa je v duši tako zvesto čuval spomin svojih prednikov ter s tem razvil vidovdansko misel?

5. Beogradska trdnjava, imenovana Grad, gleda preko Save in Donave v

Dr. Voleslav Molé:

Poljak o Jugoslaviji.

(Inž. Stanislaw Roszkowski; S. H. S. Szkice z Jugoslawii. Warszawa. E. Wende i Sp. 1921.)

Ko sem se pred par tedni mudil na Poljskem in prišel v dotiko z najrazličnejšimi ljudmi, ki igrajo večjo ali manjšo vlogo v poljskem duševnem in javnem življenju, sem opazil veliko izpremembo, ki bi morala vsekakor zanimati tudi našo javnost. Ta izprememba se tiče zanimanja za Jugoslavijo in jugoslovenska vprašanja. Seveda poznanje naših razmer seveda niti približno še ni popolno ali pa vsaj pravilno, — toda kakšno pa je pri nas povprečno poznanje Poljske? V naši javnosti se še vedno stereotipno ponavlja tradicionalne fraze o Poljaki, ki po veliki večini niso bile pravilne in resnične niti ne tedaj, ko so nastale, še manj pa so pravilne danes, ko valovi tam popolnoma novo življenje. A medtem ko zalemajo naši časopisji svoja poročila o Poljski povečini iz kalnih nemških virov, imajo vsaj glavni poljski dnev-

Zemun. Dandanes je to pogled ljubezni, a kako je bilo takrat, ko so grmeli topovi preko voda in odločevali o naši svobodi?

Danes je trdnjava pristopna publiki. Zakaj 2. puk slavi svojo Slavo, spomin na dan, ko je leta 1867. turška posadka končno in za vselej zapustila Beograd. Regent je prišel in ogovoril polk, ki si je v vojni pridobil ime »železnega«. Na uho nam doni: Bože pravde — Lepa naša, Naprej zastava Slave in zopet Bože pravde. Kaj je mogoče, da se s te beogradske trdnjave, toliko osvražene od Avstrije, razlega pesem, nekoč domača, a komaj varna ob Ljubljani? Dá, razlega se, ker se v Ljubljani v vsej svoji veličastni moči razlega »Bože pravde«.

6. Prešeren se vozi pod Beogradom po Savi, Donavi in Tamišu. Ne varujej tega?

Vzhodno od Zemuna, v Banatu so izliva reka Tamiš v Donavo. Ob izlizu leži mesto Pančevo, veliko morda kakor Gorica ali Maribor. Iz Beograda vozi tja dnevno parkrat parnik. Danes je vozila ladja, ki ji je ime »Prešeren«. Pančevljanom se do časov našega ujednjenja pač ni sanjalo o Prešernu — o vi Ljubljanski separatisti in avtonomisti, ali vas ni strah, da vam »centralizem« končno še ukrade vsega Prešerna ter ga s povečano in razširjeno slavo odpelje celo tja dol za obale večje Save in Donave?

7. V ustavotvorni skupščini je govoril baš zaveznik slovenskih klerikalcev, član Narodnega kluba, Kerubin Segvid. Eden je bil glas o njegovem govoru: »To je sramota!«

Neki moj ljubljanski znanec je rekel: »Poznam samo enega, ki bi se mogel tako zagristi v sebe in potem zadržljivo govoriti. To je pristaš moje struje, Prepeluha«. Ne poznam gospoda Prepeluha pobliže, ali moram verjeti njegovemu političnemu zavezniku. Tako ljut je torej Prepeluh?

8. Sivočas je bil gospod iz Ljubljane, dolge vasi. Pa še bolj slavo, stare so bile njegove misli, nego njegovi lasje. Tožil je, da se mora v Zagrebu narediti slovenska kolonija; zakaj brez nje se on ne vo v Zagrebu kam doti. Širo-mak! Meni in moji družbi pa je bilo še celo v Beogradu, ki je vendar dalje, kakor doma. Tekom enega tedna sem bil v kakih desetih srbskih rodbinah na obedu ali večerji ali črni kafl. In poglabljalo se je znanje in širil se krog ... Gostoljubnost srbska je velika! Ljubljanske hiše so v tem oziru naravnost hladne.

Dragi so Slovci naravno tam naš Savo in Donavo Ljubljancem, če jih sreča na ulici, ali p o t r e b n e j e, da se seznanj s Srbijanci ...

9. Veako mesto lahko zavida Beogradu zaradi njegovega divnega položaja, a posebej se radi širokih solčnih Terazij ki drže skoro od trdnjave tja gor do Slavije radi ulice kralja Milana, Miloša Velikega itd.

Pripravljajo se javna cerkvena manifestacija in policija dela red. Avtomobili ne smejo voziti po ulici kralja Milana.

Pripelje se Pašić, ministreki predsednik; hoče sigurno v parlament. Toda vrniti se mora tudi on s svojim avtomobilom, kreniti v drugo smer ... Tako zahteva redar; tako zahteva red ...

Vsi smo enaki pred redom in zakonom. V Avstriji pa je grof Tisza smel vlak zaustaviti sredi proge; naj čakajo oni, ki niso Tisze!

Glasbena Matica.

Povsem neopaženo je šel mimo nas izredni občni zbor »Glasbene Maticice« dne 27. aprila v Ljubljani. In vendar je bil to velik zgodovinski trenutek v kulturnem razvoju našega naroda, kakor je to na občnem zboru pravilno poudarjal predsednik dr. Vladimir Ravnihar. Občni zbor je soglasno in z velikim odobravanjem sprejel sklep, da se šola Glasbene Maticice s konservatorijem vred izroči v upravo in last državi.

Leto 1872. je rojstno leto naše Glasbene Maticice. Skromen je bil njen početek. Delovanje se je bilo omejilo zgolj na izdajanje muzikalij, toda bilo je za tedanje čase našega narodnega preporeda velikega pomena. Matica je s tem delom vezala nase tedanje naše redko sejanje skladatelje ter dajala podbudo novim talentom. Stoprav kasneje je sledila ustanovitev glasbene šole. V to dobo je šteti velezlasno delo prvega ravnatelja šole, skladatelja Frana Gerbiča. V javnosti se je pojavilo to delovanje z javnimi produkcijami in šolskimi koncerti. Minulo je nekaj let ko se je Matica lotila tretje svoje panoge, koncertnega delovanja. Pevski zbor Čitalnice, osvežen z mladimi silami je nastopil z novo firmo pod vodstvom dr. Frana Grosa. Nova era pričinja potem z nastopom Mateja Hubada, tega velikega umetnika našega in neprekosljivega organizatorja. S svojimi koncerti je Matica zaslovela tudi izven meja naše domovine. Z njimi je postala reprezentanca naše samorasle in samonikle glasbene prosvete. Izborjen pevski material je pod Hubadovim vodstvom delal čudeže. Do skrajnosti discipliniran je pozorno sledil vsakemu njegovemu migljaju in njegovim umetniškim intencijam.

Odveč bi bilo naštevati velika glasbena dela, ki jih je proizvajal v nešteti velikih koncertih, ki so nas visoko dvigali nad ostalo naše kulturno delo.

Toda še večjega pomena se nam zdi Hubadovo delovanje na glasbeno-šolskem polju. Postavil je šolo Glasbene Maticice na povsem solidno podlago, ki je stopnjema dopuščala razvoj do glasbene visoke šole, do konservatorija. Konservatorij je vzrasel iz svojega temelja, stoprav ko je bila stavba v vseh svojih detajlih solidno zgrajena, smo jej dali krov z ustanovitvijo konservatorija. V njem ni nič prenapetega, na sebi nosi pečat zrelosti.

In sedaj, od materinega telesa se je odločilo zdravo dete, njegova oskrb in vzgojo prevzame država, naša mlada, narodna država. Za obe strani je to dejstvo lepo izpričevalo, ki sme nanje s ponosom zreti naš četudi po številu mal narod. To dejstvo pa nas spominja žalostne dobe naše sužnosti. S kakšnimi težkočami se je morala boriti naša skozinsko kulturna institucija. Tudi kot taka ni bila naša milost, da so jo avstrijske birokracije, ali pa morda prav zaradi tega ne, ker je ta birokracija z bojaznjivo občutlivo, da s kulturno silo raste tudi politična moč našega naroda. Danes lahko konstatiramo, da ne sava, da smo Glasbeno Matico ustvarili in dvignili z lastnimi silami in z lastnimi sredstvi, ampak vsem sovražnostim in poniževanjem navkljub.

Osvobojenje našega naroda in njegovih latentnih sil nam je prineslo tudi konservatorij. Beograd — o j ti Srbi — nam je odkril zaklad, ki je počival v naši rodni grudi, zagrnjen s tenko plastjo prsti. Takoj je spoznal njega pravo notra-

nam je preblizu. Pisatelj zanima vse, kar vidi in sliši, opisuje Zagreb, Beograd, Ljubljano, Sarajevo, Split, Dubrovnik, sestavlja v tabelah številke naše etnografske, geografske in gospodarske statistike, piše o poljskih kolonistih v Bosni, o centralizmu in federalizmu, o socialistih in komunistih, o političnih strujah in strankah, o začasnem parlamentu, o konstituantu, o ruskih beguncih, o Jugoslaviji in Poljski, — o koroškem plebiscitu, o našem razmerju napram Italiji, o krivici, ki je doletela zlasti slovenski del Jugoslavije v rapalski pogodbi. Zanimajo ga, kako se realizira naše učenje; vidi njegovo historično-logično postulat, popolno upravičenost in neobhodnost, vidi pa tudi, da to ne gre in ne pojde brez težav, ter opozarja na podobni položaj Poljske, ki je v narodnem oziru popolnoma enotna, a so težnje v njenih treh sestavnih delih mnogokrat neidentične.

Če naše življenje v sedanjem hipu ne bi bilo tako razkosano, tako neenotno, kakor je v resnici, bi bila marsikatera opazka v brošuri g. Roszkowskega dober memento. Ko govori o Zagrebu, pravi med drugim: »Toda kdo ve, ali — kakor v Jugoslaviji sploh, tako tudi v Zagrebu — ne odvzema temu duševnemu življenju veliko preveč sil, morda veliko preveč razvito politično življenje, — ali se ne spušta veliko preveč ljudi, ki bi mogli služiti narodu s svojim intelektom, na burno valovje politike in strankarskih sporov. Sicer pa — mogoče je to samo prehodni pojav, ki so ga izzvale zarasle nenavadne razmere, v kakršni je prišla Jugoslavija ob koncu vojne.«

Najzanimivejša so za nas pisateljeve opazke o razmerju med Poljsko in Jugoslavijo. V predgovoru stoji beseda: »V bližnji bodočnosti, ko bodo odstranjene nenormalne razmere, ki otežujejo ali onemogočajo mednarodno trgovino, se bosta Poljska in Jugoslavija lahko vzajemno izpopolnjevali na način, ki ga je za obe strani jako želeli. Za jugoslovansko meso, kože, vino in sadje bo mogla Poljska nekoč vračati pridelke, izdelke tvornic tkanin, sol in sladkor. Zato je spoznanje Jugoslavije za poljsko javnost pomembnejše in važnejše, kakor se splošno misli!

in ravno temu spoznavanju naj služi ta knjižica — kot prvi poskus na tem polju.«

V članku »Jugoslavija in Poljska« pa pravi pisatelj: »Poljska in Jugoslavija bosta v bodoče mnogokrat primorani politično skupno delovati, česar si pa ni mogoče misliti brez vzajemnega zblivanja in spoznavanja.« Avtor podarja veliko izpremembo, ki je nastala v Evropi in v slovanskem svetu s tem, da je nastala neodvisna Poljska, opozarja na važno vlogo, ki jo bo brez dvoma igrala v tem svetu Poljska, opozarja pa tudi na važen pomen, ki ga ima na vsak način Jugoslavija kot politični faktor v srednji Evropi, zlasti v slovanskem svetu in radi tega tudi za Poljsko. Poljska tega ne sme prezreti in zato je izvanredne važnosti, da poskrbijo poljski merodajni faktorji za to, da se v Jugoslaviji razširi spoznavanje poljskega naroda in poljske države in da se razprši nepravilni nazori, ki so tam razširjeni o Poljaki — predvsem zaradi tega, ker se je dozdaj Poljska premalo brigala za ta bratski narod in njegovo državo. Za vzor postavlja pisatelj Čehe, ki so si znali za neumornim delom med jugoslovenski pridobiti simpatije in velik vpliv v celi jugoslovanski javnosti. Ta naloga — po pisateljevem mnenju — sicer ni lahka, vsekakor pa se je morajo Poljaki lotiti z odkritostjo in prisrčnostjo.

V brošuri so tujatam opazke, ki ne zadenejo jedra razmer, čemur se pa ne smemo čuditi in česar se g. pisatelj sam dobro zaveda; saj so ti članki nastali pod hipnimi vtisi, tokom pisateljevega kratkega bivanja na jugoslovenskih tleh. Iz vse knjige pa je jasno prisrčnost in razumevanje. In zato moramo biti g. Roszkowskemu resnično hvaležni.

Njegova knjiga je prva stopinja s poljske strani v spoznavanju nove Jugoslavije. Upajmo, da jej bodo kmalu sledile druge! Znamenaja so že dana: Krakovski mestno gledališče uprizarji v kratkem Cankarjevo »Pohujšanje« v dolini Sentflorjanske, v Varšavi pa izide še letos antologija iz Cankarjevih novel v poljskem prevodu. Tudi na bregovih Visle naše ime ni več tuje.

Pridelek premoga trboveljskih rudnikov.

Nekatero države so že dosegle, oziroma prekoračile produkcijo premoga iz leta v leto. V italijanskega pomena za Slovenijo in deloma tudi za celo našo kraljevino so trboveljski rudniki. Sedanja donosnost teh premogovnikov se zaostaja za donosom l. 1913, kar pokazuje nastopne številke.

L. 1913. so pridelali rudniki: Zagorje 686.120 ton, Hrastnik 241.086 ton, Zborj 240.456 ton; skupaj 1.167.662 ton. Ako vzamemo, da je bilo 1913. leta 305 delavskih dni, tedaj se je pridelalo v teh treh rudnikih povprečno na dan 3828.39 ton. Ta množina ni prišla v celoti na trg, temveč okroglo 9% manj, katero količino so rudniki porabili za vzdrževanje lastnih obratov.

Leta 1919. je pridelal rudnik Trbovlje 456.313.7 ton, rudnik Hrastnik 172.905.4 ton, rudnik Zagorje 183.432.1 ton; skupaj torej 812.651.1 ton ali povprečno dnevno 2708.8 ton računano s 300 delavskimi. Za vzdrževanje obratov so ti rudniki porabili 13% pridelanega premoga.

Leta 1919. so tedaj trboveljski rudniki pridelali 355.011 ton premoga manj kakor v letu 1913.; pridelek je bil za dnevno 1119.59 ton ali 112 vagonov pod mirovno produkcijo; zaostal je za njo za 30%.

Leta 1920 je izkopal rudnik Trbovlje 485.095.4 ton, rudnik Hrastnik 166.827.7 ton, rudnik Zagorje 172.765.7 ton; vsi trije torej skupaj 824.688.8 ton ali povprečno na delavski dan 2805.7 ton. Za vzdrževanje obratov so ti rudniki potrošili 11% pridelanega premoga.

Leta 1920. so tedaj označili rudniki

pridelali 342.973 ton manj kakor v letu 1913.; pridelek je bil tedaj dnevno za 1022.6 ton ali 102 vagona pod mirovno produkcijo l. 1913.; zaostal je za njo za 27%.

V letu 1921. se je položaj nekoliko izboljšal. Mesec januar za primerjanje ne pride v poštev vsled rudarske stavke in v njenih posledicah minimalne produkcije; na delavski dan januarja se je izkopal v vseh treh rudnikih povprečno le 2510.4 ton.

Meseca februarja t. l. se je izkopal v rudniku Trbovlje povprečno dnevno 1848.2 ton, v rudniku Hrastnik 644.3 ton, v rudniku Zagorje 674.7 ton; skupaj 3167.2 ton, torej dnevno za 361.5 ton ali 36 vagonov več kakor povprečno v letu 1920., pa še vedno za 661.19 ton ali 66 vagonov dnevno manj kakor povprečno v l. 1913.

Meseca marca t. l. se je pridelalo v Trbovljah povprečno dnevno 1794.3 ton, v Hrastniku 615.4 ton, v Zagorju 649.9 ton; skupaj 3059.6 ton, torej za 253.9 ton ali 25 vagonov dnevno več kakor povprečno v l. 1920., pa še vedno za 768.7 ton ali 76 vagonov dnevno manj, kakor povprečno v l. 1913.

Za vzdrževanje rudniških obratov se je porabilo v februarju ca. 11%, v marcu pa 10% pridelanega premoga, vsled česar je prišla za te odstotke zmanjšana množina na trg.

Iz teh podatkov je razvidno, da se je sicer produkcija premoga v trboveljskih rudnikih zadnja dva meseca dvignila, da pa zaostaja za mirovno iz leta 1913. še za okroglo 18%, oziroma 21%.

Kratko nemško-slovensko poštino izrazovanje.

(Uredil in izdal višji poštini kontrolor Jos. Petrič.)

Ne vem, ali je g. kontrolor Petrič sestavil to izrazoslovje sam ali pa ga je sestavljala kakšna komisija. Važnost takega terminološkega slovarja je vsekakor jasna, najsi je v njem samo predlog opredelbe, ki naj služi v debato, ali pa izdelke komisije, ki je že veljavnejša. Končno veljavna pa dandanes ne more biti nobena slov. Terminologija, ki se ni izdelala v tesnem sporazumu s hrvatsko-srbsko.

Terminologijo naj sestavljajo stvarni strokovnjaki v zvezi z jezikoslovci; tako se običajno misli in sicer po pravici. Jezikoslovci prihajajo v poštev, kadar je treba izmed več danih besed izbrati najprimernejšo ali ustvariti povsem novo besedo, a važnejši je pri tem jezikovni čut nego za vest poedinih gramatičnih pravil.

Seveda je prav pri terminoloških potrebah, najprvi si rešiti načelno vprašanje, kdaj je treba sploh misliti na uvedbo novih »domačih besed«, kdaj pa pustiti termine, ki so že udomačeni pri raznih narodih ter več ali manj internacionalni. O tem vprašanju ne odločuje več samo znanje določene stroke, tudi ne znanje jezika, za katerega se sestavlja terminologija, ampak neki splošen širši pogled na svet. Terminologija je kakor prometno sredstvo, ki ne sme in ne more biti v vsaki stvari drugačno, ako naj sploh služi svojemu namenu. Naša slovenska terminologija mora biti obilna, ki nas čim sigurneje izprevede ne samo po Jugoslaviji, ampak nas zveže, kolikor je samo mogoče, tudi z ostalim evropskim svetom. V terminologiji ne poje sredi selške idile pastir svoje pesni, v terminologiji ne plače devica niti ne vrisa mladenič. Druga je je svrha, zato pa ji mora biti tudi druga narava.

Tega se g. Petrič ni zavedal, ko je urejal poštino terminologijo. Vidi se namreč, da je hotel izreči iz nje takozvane »tujke« ter jih nadomestiti s slovenskimi izrazi, tudi če so nam tujke že davno znane in v vseh jezikih običajne. Tako nadomeščanje ni vselej lahek posel, a še večkrat je povsem nepotreben, da celo škodljiv, ker uvaja besede, ki so nam »tujke«, dasti so njih glasovi in slogi domači ter nas loči tam, kjer bi moral družiti.

Nesrečno smer je tukaj izbral Breznikov Pravopis in v to nesrečno »puristovsko« smer je krenil tudi g. Petrič. Zato mu je »Duplikate: prepis, dvojniki; Kontrolle: prigled (ali naj bo poštini kontrolor: priglednik?); interurban: medkrajem; Plombe: svinčeni pečat; Reklamant: poizvedovalec, pritožnik; Repertorium: razvidnica (kaj pa evidenca?); Rubrik: razpredelek; Tabelle: razkaz (?)« Ali res te slovenske besede bolje razumemo nego tujke? Ali je vsaka teh slovenskih besed pojmovno dovolj nedvoumna? Ali bomo res »pristojni« bolj razumeli nego »aparate«?

Manj bomo prevajali besede romanskega porekla; zakaj te so internacionalnejše in se v našem jeziku lažje pregibljejo. Besed, kakor: Aviso, chiffrier (šifriran), emballage (embalaža), karta, Block (blok), lokal, manipulation (manipulacija), ambulanca, pare, poštini debit, režila, recapis, suspendirati, sistemizirati itd. jaz ne bi prevajal, tudi pavšala ne, morda tudi alarma ne. Aktivitetne prejemke bo vsakdo razumel, »delavnostnih« pa nihče ne. Kreditieren ni zaupati! Konventionell se ne krije povsem z besedo »sporazumen« a imprägnirati ne »prepojit«.

S stališča mednarodnega prometa razsvetljuje purizem posebno dobro usoda besede »privat«; g. Petrič jo nadomestja z »zasebni«, a je prisiljen dodati, da pravimo tudi »privatne« brzojavke, ker jih označujemo z mednarodnim »P«.

Izmed (po večini nemških) izrazov, ki morajo biti prevedeni, se mi zde kritike potrebne posebno sledeči izrazi: Ab lösen, allfällige Angaben, Anfertigung, Beförderung, Behandlung, Beklebung, Briefsammel-, Doppelstrich, entheben, entwerfen, Ersatz, Fehlausweis, Fahrpost, Funkentelegramm, Fußbote (prim. Botenlohn!), Klopfer, Kopf, Neben- (neben ni: postranski!), Niederschrift, Postfreiheit, rückmelden, Schirmgeld, Transporter, Verbrauchsgesgegenstand, Verfallstag, (gl. fälligt!), Verlag, za »Abfuhr« je dodatek nemogoča beseda. Ali je »Bedeckungsanweisung« res brzojavna nakaznica? Za Bahnpostant je »potujoča pošta« presplošen izraz. Za Pflichtentgeltung bi jaz rekel; zaobljuba dolžnosti, a za Pflichtexemplar: dolžni eksemplar. Za Vorkerk nahajam v knjižici: beležnica, beležka, zaznamek.

Razbrementica (Entlastungskarte) je kriva tvorba. Za Vorschuss pač nihče ne pravi »predjem«. Istovnat (Identität) je neobičajen izraz. Za Gegenkontrolle treba pisati: vzporedni (prigled), ne sporedni. Rotstift, Blaustift, Tintenstift so v izrazoslovju: rdeče, modro, črno pisalo; pojdi v prodajalno in si s temi izrazi skušaj kupiti dotične svinčnike! Ne bodo te razumeli; »pisalo« je presplošen izraz. Morda v poštini terminologiji pomenijo omenjeni nemški izrazi kaj drugega; tega ne vem; če pomenijo svinčnike, se nam ni treba bati tega izraza, tudi če niso iz — svinca; saj dandanes noben »svinčnik« ni več iz svinca, pa je le — svinčnik! — Pri gebührenfrei, portofrei, zollfrei bomo pa tudi slov. adjektiv dali na drugo mesto.

Čisto nemogoč, ker nerazumljiv je izraz preposlati za nachsenden. Navadno bomo govorili: poslati pismo za kom (v kraj, kamor je odpotoval); to g. Petrič tudi dodaja, a na prvem mestu navaja inak nemogoč »preposlati«. Morda bo za neke slučaje res treba enega termina za »nachsenden«; jaz bi priporočal: zapošlati, ker se mi zdi, da je ta izraz vsaj umiliv.

V izrazoslovje je sprejel precej slovnih izrazov, ki so haš radi svojega splošnega pomena v specifični poštini terminologiji odveč; na pr. Anlegen, Anshilfe itd. itd.

Slovenščina je potrebna še razviti. Pri tem pa je treba vsekakor zapustiti omejeno in v nekem smislu neudatno stališče pretirane jezikovne purizma, ki izključuje vsako internacionalko, a zato uvaža le po glasu domače — »tujke«.

Dr. Fr. Mešič.

Vesna.

Za binkošti smo dobili lep književni dar.

Včeraj je izšla »Vesna«. Tisk dela so tisk nekoliko zakasnila, tako da ni bilo mogoče odposlati pred prazniki »Vesne« na vse strani. Kamor ne bo dospela pred prazniki, pride v prvih dneh po praznikih. Umetniške ilustracije zahtevajo pri tisku posebne paznje, zato ni bilo mogoče z delom hiteti, ker je uredništvu leželo na tem, da je tisk lep in da pridejo ilustracije do veljave. Zanimanje za list je bilo izredno veliko, od vseh strani so prihajala vprašanja in naročila. Sedaj leži pred nami prva številka. Kaj prinaša »Vesna«? Na naslovni strani nam podaja uredništvu svoj program. »Vesna« hoče biti kulturna in družabna revija, ki bo prinašala beletristiko, eseje o naši umetnosti, posvečala bo posebno pozornost naši dekorativni umetnosti, naši umetni obrti, naši hiši in domačnosti, modi in družabnemu življenju. Poleg tega bo prinašala poseben pregled za naše ženstvo in poročila o raznih kulturnih vprašanih iz naših slovanskih in svetovnih središč. Ta program se deloma kaže že v prvi številki. Kratka slika v začetku nam kaže dogodek iz letoviškega življenja, na to sledi življenjski pisateljice Božene Nemcove, ki je nam znana po svoji lepi knjigi »Babica« in je v letošnjem šolskem letu naš licej poslevisl stoletnico njenega rojstva. Življenjski pravi lepa umetniška slika. Na to imamo par slik iz našega gledališča (Rogoz, Polakovič) in kratak članek o petindvajsetletnici Irme Polakove. Arh. Rado Kregar nam je podal pod naslovom »Naš dom« popis naše kmetijske hiše. Spis pravi nekaj lepih slik, ki predstavljajo nekaj tipov lepih kmetijskih hiš. Poseben oddelek je namenjen »Našem malčkom«. Ljubke slike Gasparjeve krasijo to otroški kot. V njem najdemo dve pesmi Vide Jerajev in poročilo o marionetnem gledališču z nasveti in navodili za one, ki bi hoteli v svojem kraju ustanoviti to lepo zabavo za otroke. Poseben spis govori o naših narodnih vezevinah, slike nam kažejo par lepih izdelkov. Na to sledi nekaj strana modnih slik, ki bodo našemu ženskemu cvetu dobro služile. »Pariško pismo« nas seznaja z raznimi modernimi pojavi v francoski javnosti. Kratko poročilo o modi nam daje nekaj splošnih navodil. Poseben oddelek podaja nam pregled »naših ženskih društev«. (Zal menda niso vsa društva poslala svojih poročil.) Splošno bodo čitatelji s to novo revijo zelo zadovoljni. Cena lista pa je naravnost nizka z ozirom na sedanje tiskarske razmere. »Vesna« obeta postati res lepa naša družinska revija in je le želeli, da bi naša dovolj odmeva v javnosti, da bi se mogla uspešno razvijati. Njeno polje je široko in bogato in bo nam lahko prinesla lepih darov.

Roman ruskega gardnega častnika.

Gardni kapetan generalnega štaba Vladimir Germanovič baron Rosenberg, rodom iz baltičke province, svojčas v direktni zvezi s carskim dvorom, je nedavno sedel na stražnici mariborske kolodvorske policije in čakal, da ga provedejo preko meje. Naenkrat je zagrabil v koto stoječo staro dragonsko sabljo ter z njo zamahnil preko glave, nič hudega slutečega stražnika, ki se je v svoji krvi onesveščen zgrudil. Temu prizoru je sledil še drugi na tiru med vlaki, dokler niso pobesnelega kapetana prijeli, uklenili in odvedli v zapor. To so že nam napol pozabljene stvari. Ali zdaj se je ta nečeden dogodek nenavaden zasakal; razkrilo so se stvari z važnim političnim ozadjem. Vladimir Germanovič baron Rosenberg ne bo obsojen ne radi poškodbe umora, niti radi težke telesne poškodbe stražnika, niti radi ogroženja življenja nasledovalcev; okrogno sodišče v Mariboru ga je že izpustilo, ker kar je zagrešil, ni zagrešil kot za svoje dejanje odgovoren, normalen človek. Zato se je v policijskih zaporih, pa samo dotlej, dokler mu Beograd ne izda nadomestila za njegove potne liste, ki so se neznano kam izgubili ob priliki krvavega dogodka na mariborskem kolodvoru. Zavzeli so se za prečudno usodo tega nekdanj slovečega častnika visoki ruski krogi in pričakovati je, da bodo nosili odgovornost za te dogodke vsi tisti, ki so vsled vojne tudi duševno itak trpečega moža priveli do obupnega čina.

Vladimir Germanovič živi sicer stalno v Berlinu in se peča z eksportno kupčijo, v kateri stoji v zvezi z nekim inženirjem v Beogradu. V Berlinu, oziroma Nemčiji je okoli 354.000, ponajveč bivših odličnih Rusov, ki čakajo na povratek v svojo domovino. Germanovič je član tiste ruske propagande, ki propagira gospodarsko zvezo Rusije, Nemčije, Avstrije, Jugoslavije itd. kot protitež veliki antanti, da se na ta način te države gospodarsko in politično rešijo vpliva antante ter da že zdaj na ta način pripravljajo neodvisnost svoje valute od diktata velekapitalistične antante. Radi te propagande se je Germanovič zelo zameril Franciji, ki pazno zasleduje vsa njegova potovanja, zlasti v Jugoslavijo. Tako so bile naše oblasti o njegovem zadnjem prihodu obveščene. Dosevši v Maribor, so mu vzeli papirje, moral je za-

staviti svojo oficirsko besedo, da se polje naravnost v Beograd in da se tam na gotovemu mestu javi. Došel je Beograd in je rešil svojo besedo. Med tem ko je čakal na svoje papirje, so ga najbrže organi zunanje misije stražili, da čim ga pošljejo v Maribor preko meje, ga bodo tam kratkoma pobili, da mu pokomijo vse kosti, skratka: da ga — masakrirajo. »In kaj bo z mojim truplom?« je vprašal Germanovič, »O kaj truplo! To puste ležati, kjer Vas pobijejo. Tam okrog Maribora leži vse polno takih trupel v svarilo veleizdajalcev in boljševikov.«

Tako ostrašen je Germanovič končno dobil svoje papirje. Poslali so ga v spremstvu kot nemškega ogleduha v Zagreb. Tam je dobil čisto drugo vlogo: napravili so iz njega boljševika, uklenili so ga tudi z verigo in ga ljudem kazali, kakšni so ruski boljševiki. Še predno so ga uklenili, je poskušal dvakrat ustreliti z revolverjem stražnika; a revolver ni bil nabit.

Tako je po čudni vožnji Zagreb-Maribor, katere skrivnosti se zdaj preiskujejo, dospel v Maribor v stražnico na glavnem kolodvoru, od koder bi ga bili z večernim vlakom spomili preko meje. Ker je videl, da naša obmejna policija in prav nič taka, kakor so ga stražili zlasti v Zagrebu, je začel že dvomiti nad sliko svoje strašne usode. Med tem, ko se naša policija ni zanj dosti brigala, ker mu je popolnoma zaupala, je prišel v stražnico nekdo baže iz Zagreba, ki ga je zopet potrdil v veri, da ga masakrirajo, čim dospo do meje. To ga je spravilo do obupa. Misli je na svojo ženo in sklenil, da umrje častno ali pobegne. V prvem slučaju bo žena vsaj zvedela, kje je pokopan. In tako je, čakajoč ugodno priliko, izvršil svoj napad na stražnika.

Njegova prva izpoved je izzvenela kot roman. Toda odlični ruski general, bivajoč v Berlinu, je potrdil njegove podatke. Potrdil je tudi, da je Germanovič ne le odločen sovražnik boljševikov, nego da je od boljševičke vlade obsojen na smrt, da ga lahko vsak boljševik pobije, kjer ga dobi. Ruska diplomacija dela na to, da dobi preganjanj mož za žaljenja, insecinirana od tuje mlasti, primerno zadoščanje. Ugotovljeno je, da je naša vlada in naša mariborska policija postopala korektno, oziroma po naročilu od merodajne strani.

Goslarston.

Pred kratkim so poročali naši dnevniki o izumu g. Markarja v Mariboru, ki je ustvaril koncertno vijolino visoke umetniške vrednosti. Strokovnjaška ocena v Mariboru in v Ljubljani je se izrazila nadse pohvalno. Take pojave ne gre po našem mnenju prezirati, ker bi utegnili tudi za slovensko glasbeno umetnost postati velevažni. Ob tej priliki se nam vidi umestno opozoriti javnost na veliki kulturni pomen, ki bi ga imela goslarška obrt, gojena z vidika izdelovanja zares prvovrstnih instrumentov. Koncertno življenje v Ljubljani in v Mariboru, pojavi velikih orkestror, simfonični koncerti, opera, Glasbena matica in njene številne podružnice, končno državni konservatorij, ki se v kratkem dvigne na stopnjo visoke glasbene šole, obetajo z jadrnimi koraki razviti muzikalno življenje na Slovenskem. Spričo te okolnosti postane vprašanje izdelovanja prvovrstnih instrumentov, predvsem vijolin in strokovnjaških reparatur pereče. Po velikih tujih mestih so reparaturne delavnice, kjer čepi pri vijolinah, pokrovih, dušah star mojstev vso življenje in premišlja skrivnost staroitalijanskih vijolin, da bi razkril zagonetne vzroke svilenega tona, mehkega odgovaranja in dalekosežne moči. Iz zgodovine goslarstva vemo, da je izdelovanje prvovrstnih vijolin bilo omejeno na določene mojstre in njihove družine in da se do danes ni posebej industrijsko izdelovati dobre gosli. Zaman so bili brezštevni poizkusi in nazorji, ki so razlagali dobroto staroitalijanskih vijolin s tajnimi recepti lakov, s starim lesom in pa predvsem s skrivnostnimi matematičnimi formulami razmerja tal in pokrova. Z vsemi pripomočki moderne tehnike in kemije so se analizirale in razstavljale staroitalijanske vijoline Amatijs, Stradivariusa, Guar-

neriusa i dr., toda brezuspešno. Proti tej smeri je zgovorno pričalo tudi dostvo, da so še drugi mojstri izdelovali prvovrstne instrumente. Med te spada Jakob Stainer, ustanovitelj nemške šole, ki se je sam nazival »celeberrimus testudinum musicarum fabricator«, njegov učenec Matija Klotz, pa Francoskem Francois Medard. Kakor rečeno, se dosedaj ni še posrečilo najti skrivnost staroitalijanskih vijolin, ali, z drugimi besedami, ni se še doprinesel dokaz, da tiči za navedenimi vijolinami mistična zagonetka. Pač pa se je v največjem času posrečilo izdelati vijolino, ki niso v nobenem oziru slabše od italijanskih. Samo z razliko, da se je posrečilo le nekaj izvodov. Oddat tudi visoke cene, ki se plačujejo za dobre nove vijoline. Stare vijoline se čedalje bolj obrabljajo in glasovi, ki prorokujejo staroitalijanskim vijolinam samo še življenje sto let. Tako bo glasbena kultura, kakor videti, še nadalje navezana na kvalitativno mojstrsko izdelovanje vijolin po čudakih, ki iz goli ljubezni do krasnega instrumenta žrtvujejo življenje izdelovalju vijolin. S tega gladišča je nadse pozdravljati domačo tvrdko g. Musiča v Ljubljani. Ki je pravkar izgotovil prvo serijo štirih vijolin, ki zaslužijo pozornost od strani glasbenih krogov v Ljubljani. G. Musič je dolga leta deloval pri različnih dunajskih mojstrih ter je prinesel v Ljubljano dovršeno tehniko za izdelovanje in reparaturo mojstrskih vijolin. Popolnoma ločeno od prodajalne v Štefenburgovi ulici, katero je prepuštil sinu, je otvoril delavnico v Hilsnerjevi ulici št. 5, kjer hoče osredotočiti svoje delo na izdelovanje prvovrstnih, mojstrskih vijolin. G. Musič vabi zainteresirane glasbene kroge, da si ogledajo nažin njegovega izdelovanja ter izkušajo sami njegove proizvode.

Narodne vezenine.

Dasi slovi umetniška lepota naših narodnih vezevin po vsem svetu, je vendar vsa dežela naravnost preplavljena od tujih, po večini umetniško ničvrednih fabrikatov. Zalostna posledica naše gospodarske odvisnosti je to in za vse naše narodno življenje.

Da odpravi to zlo, da pribori našim narodnim vezevinam zopet v naših hišah ono mesto, ki ga zaslužijo, pripravlja »Jugoslovenska Matica« veliko akcijo, za kar pa rabi pomoči vsega naroda. Akcija »Jugoslovenske Matice« je zamišljena takole:

Umetniško društvo »Probuda« izdelava vzorce za najraznovrstnejše narodne vezenine. Te vzorce bodo na to dižali narisali na platno in drugo blago, nakar izvrše vezenje deklice po šolah in zavodih. Koncem leta ali pa vsaj v Veliki noči se razstavijo te vezenine in sicer po vsej Jugoslaviji. Na razstavi se vezenine prodajajo v korist »Jugoslovenske Matice«.

Da bodo stroški čim manjši, je prevzelo »Kolo jugoslovenskih sester« hvalevredno nalogo, da zbira pri trgovcih in zasebnikih ostanke belega in ne-

beljenega platna ter sploh blaga, ki je uporabno za ženska ročna dela. Zato se obračamo do vse naše javnosti s to plo prošnjo, da podpre požrtvovalno delo »Kola« in da daruje ostanke, ki leže dostikrat samo v napotje po raznih omarah.

Akcija »Jugoslovenske Matice« je nad vse važna ne samo s kulturnega, temveč ravno tako z narodno-gospodarskega stališča, ker odpira našemu Slovstvu nov vir lepih dohodkov in ker skrbi na najcenejši način za umetniško ohranitev doma.

Prepričani smo zategadelj, da podpre vse narodno čuteče in lepoto ljubke občinstvo akcijo »Jugoslovenske Matice« in tako zagigura njen uspeh. Darujte ostanke, priskočite na pomoč!

Jugoslovenska Matica v Ljubljani.

Pristopajte k „Jugoslovenski Matici“!